

Nasıl bir TMMOB?

✓ TMMOB, bilimin ve teknolojinin yeniden halkın olmasını amaçlar.

✓ Eylem planlarını, politikalarını, sosyalist topluma ulaşma hedefiyle ilişkisini kuran, ütopyaların olanaklılığının halka gösterilmesini küçümsemeyen, dayanışmacı ve demokratik ilişkilerin filizleneceği bir eksen oluşturur.

✓ Bilgi edinmede toplumsal ve ekonomik eşitlik olmaz ise olmaz koşuldur.

✓ Bilgi tüm insanlığın ortak malıdır. Onbinlerce yıllık insanlık tarihinin ortak ürünü olan bilginin bugün tekellerin malı haline getirilmesine, bilginin metalaştırılmasına engel olunmalıdır. Bu anlamda bilgi üzerindeki mülkiyetin temel kaynağı olan bütün patent ve lisans hakları iptal edilmelidir.

✓ Bilim ve teknoloji insanlık ve toplum içindir. Kapitalist çıkarlar için değildir. Sermayenin bilginin üretilmesi ve dağıtımı üzerindeki denetimleri kaldırılmalıdır.

■ Çok değil iki yıl önce, TMMOB Demokrasi Programı taslağında bunlar söyleniyordu. Şimdi, demokrasi kurultayında alınan kararların hayata geçirilmesine yönelik olduğu söylenen Mühendislik Mimarlık Kurultayı taslağında ise mühendis-mimarların beş yıl süreyle kölelik yapmasından, akreditasyon mekanizmasında TMMOB'nin yer almasından, mesleki eğitimin işsizliği azaltacağından, güçlü bir örgütün iyi gelir kaynağına sahip olması gerektiğinden söz ediliyor.

■ Sınıflı toplumların doğasında bulunan karşıtlıklar, TMMOB'de de yansımaları buluyor...

Merhaba,

Dört aylık bir aradan sonra yeniden birlikteyiz. Genel kurul süreçleri tüm odaların gündeminde önemli bir yer işgal etti. Pek çok başlık, bir süre ertelenmek durumunda kaldı. Biz de bundan payımızı aldık. Ölçü, ilk kez bu kadar uzun bir ara verdi.

Bundan bir yıl önce, yayın hayatına bir kez daha başlarken, birlikte üretmek üzere yola çıktığımızı söylemiştik. Bu sayıyla birlikte 1 yıllık bir deneyimi geride bırakmış oluyoruz. Ölçü'nün yayın kurulu önümüzdeki sayıdan itibaren yenilenmiş olacak. Heyecanla başladığımız yayın maceramızda, dostça, anlayışlı, dayanışma, paylaşma ve her şeyden önemlisi "güneşli güzel günler" için hep daha iyisini üretme anlayışıyla biraraya geldik. Yeni dönemde de bu anlayış devam edecek ve Ölçü, daha iyiye ulaşma çabasını sürdürecektir.

Özelleştirme, hükümetin ekonomik programının temelini oluşturuyor. İç borçlar, kamu açıkları, maaş ödemeleri gibi her türlü kamu harcaması için tek seçenek olarak tercih edilen özelleştirmeler için tüm ağırlıklarını ortaya koymuş durumdadır. Son olarak Asil Çelik ve İskender'in satış ilanları gazetelerde boy gösterdi. Özelleştirme gerekçesi olarak kamu kuruluşlarının eski olduğunu, verimsiz olduğunu, işe yaramadığını ve zarar ettiğini iddia edenler, bu kez satış ilanlarında ballandıra balandıra bu tesislerin ne kadar üstün ve karlı olduklarını anlattılar.

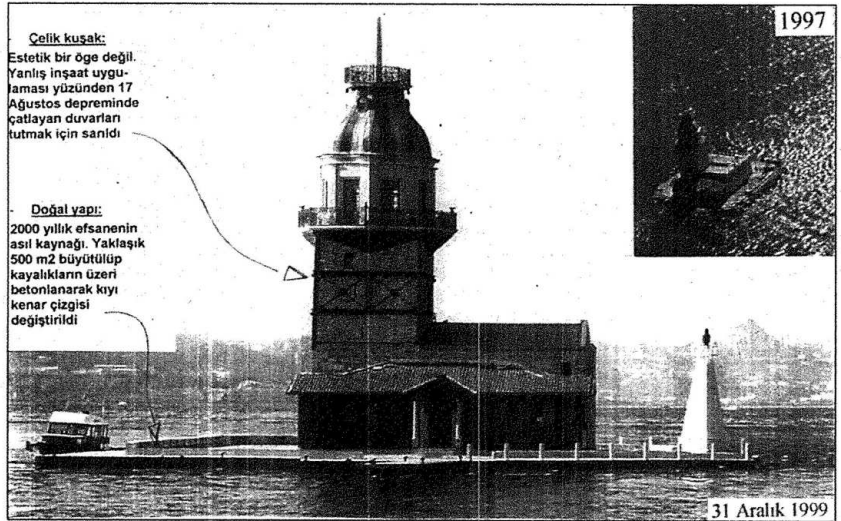
Özelleştirme dalgasına karşı durmaya çalışan sendikalar da, toplu sözleşme dönemleri başladı. DİSK'te ise Genel Kurul çalışmaları tüm hızıyla sürüyor. Mühendislerin ekonomik ve sosyal haklarını savunmada temel örgütlenme yerleri olması gereken sendikalar ve sendikalaşma Ölçü'nün de ilgi alanlarından.

Odalarmız seçim sürecini geride bıraktı. Akıl, bilimin, emeğin yanında yer alan mühendisler, gericiilik ve ırkçılık koalisyonuna karşı mevzilerini korumayı bildi. Üstelik tek sermayeleri yobazlık ve faşizm değildi bu koalisyonun, yerel ve merkezi iktidarları elinde bulundurmanın tüm olanaklarını da seferber ettiler seçimlerde. Ancak daha önce pek çok kez gol yemiş olmanın verdiği deneyimle bu kez daha sıkı tutmuşuk işi. Mevzi koruma misyonundan sıyrılıp, hayatı dönüştürme görevimizi hatırladığımız sürece böyle gerilimler yaşamayacağımızı da hatırlatmak gerekiyor.

Mühendislik Mimarlık Kurultayı, TMMOB'nin önümüzdeki dönemde nasıl bir yöne doğru gideceğinin göstergesi olacaktır. Bilindiği üzere kurultayda alınan kararlar, TMMOB Genel Kurulu'na taşınacak ve örgütün bundan sonraki dönemine damga vurma olasılığına sahip olacaktır. Örgütümüz içerisinde var olan görüş ayrılıklarının bu kurultayda somutlaşması kaçınılmaz bir olgudur.

Umutla,
Ölçü

Kız Kulesi efsanesi oldu bittilerle yok ediliyor

-Neden böyle bir estetik yaratıldı diye kimse sormuyor! (Mart 2000)

Kimliğinin, onarılarak korunması amacıyla özel bir firmaya tahsis edilen Kızkulesi, bugün bilimsel olmayan, keyfi ve yasa dışı müdahalelerle ne yazık ki tanınmaz halde...

Özelleştirmeler can simidi!

POAŞ'ı bir yıllık gelirinin altındaki bir fiyata devrettiler. Tüpraş'ın bir bölüm hissesinin satışında, halkın malını "halk"a arz ettiklerini iddia ettiler. Şimdi İskenderun Demir Çelik tesisi ile Asil Çelik satışa çıkarıldı. Asil Çelik'in satışı, özel sektörün borçlarından kurtulmak için 1982'de devletin sırtına yıktığı, şimdi ise almak için can attığı bir örnek olarak son derece ilginç. Sırada THY ve Türk Telekom var. Tam bir can simidi olarak görülüyor özelleştirmeler. Emekçilerin canından kendilerine simit yapıyorlar.

Maden Mühendisleri Odası, İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu Görüşü

Maden Mühendisleri Odası, İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu; Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın "Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanunla TMMOB kanununda Değişikliğe" ilişkin hazırladığı KHK taslağında Madde 7 ve Ek Madde 7 üzerinde öğördüğü değişiklikleri, sektörün değişik kesimlerinden katılımcılar ile tartışmaya açmıştır. Toplantıda konuya ilişkin tartışmalar, Yönetim Kurulumuz tarafından belirlenmiş aşağıdaki soruların çerçevesinde geliştirilmiştir.

•Yeni mezun mühendis/mimarın alacağı sorumluluk ne şekilde/ ne zaman başlamalıdır?

•Sorumluluk bir süreye bağlanacaksa, nedenleri ve süre ne olmalıdır? Böyle bir süre olmayacaksa nedenleri?

•Belge-sertifika kavramı üzerinde durulacaksa, böyle bir belgenin verilmesi konusunda esaslar, düzenlemeler, yetki ve yürütme nasıl olmalıdır?

•Belge verilmesi konusunda (uygulanacaksa) meslek örgütü ve eğitim kurumları hangi tabanda, hangi koşullarda ve nasıl bir model içinde olmalıdır?

Yukarıdaki sorularla açılmış, sağlanmış, tartışılmalarda belirlenen görüşler ve öneriler aşağıda verilmektedir.

KONUyla İLGİLİ GÖRÜŞ VE ÖNERİLER

*) Taslağın Madde 7'deki giriş cümlesinde yer alan "Uzman Mühendis" ve "Uzman Mimar" tanımlarına yerine "Mesleki yeterlilik" ve "Yeterlilik Belgesi" biçiminde olması gerektiği düşünülmektedir.

*) Taslak içinde dursun, bir şeyi unutmaktadır: Mutlak bir açıklık getirilmesi, ayrıca, böyle bir yasanın kesinleşmesi halinde geriye dönük işletilemeyeceği için,

yasadan önce mezun olanların durumlarının nasıl değerlendirileceğine açıklık getirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

*) Maden Mühendisliği disiplini için mezuniyetten sonra belirli bir süre deneyim kazanmak ve daha sonra sorumluluk verilmesi görüşü ağır basmaktadır. Ancak bu sürenin taslakta belirtildiği gibi beş yıl değil, 1-2 yıl civarında olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu noktada, böyle bir sürenin kamu/özel sektörlerde elemanın fiili olarak bordrolu 500 işgünü (veya öngörülecek süreye uygun olarak) çalışmışlığını belgelendirmesinin, bu sürenin sonunda ise meslek örgütünün bünyesinde oluşturulacak bir kurul tarafından hazırlanacak sınavda başarılı olması halinde "yeterlilik belgesinin" verilmesi esaslı uygun görülmektedir.

*) Belirlenecek uygun bir süre ile mesleki deneyim sonrası sınav öncesinde odalar tarafından belirli bir süre ile meslek içi eğitim seminerleri biçiminde de bir çalışmanın yapılabilirliğinin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir.

*) Yeterlilik Belgesi'nin özellikle özel sektör tarafından zorunlu tutulması konusunda meslek örgütünün gereken çalışmayı yapması önerilmektedir.

*) İlgili sınavın sadece oda merkezlerinde yılda 1 veya iki kez tekrarlanması, sınav kurulunda ilgili bakanlık, oda, meslekte uygulamalı alanda çalışmış deneyimli kişiler ve üniversite temsilcilerinin olması, sayının 3 ile 10 arasında değişebileceği, yeterlilik belgesi için çeşitli uzmanlık alanlarında (yeraltı, açık işletme, cevher hazırlama, tünel v.b.) konuların detaylandırılmasında ek bir çalışmanın gereği dile getirilmiştir.

*) Yapılacak sınavların, lisans öğretiminde olduğu

gibi teorik konuların sınavı şeklinde değil, daha çok uygulamaya dönük bir sınav biçiminde olmasının mutlaka sağlanması gerektiği ifade edilmiştir.

*) Taslakta yer alan kamu kurum ve kuruluşlarıyla, kamu iktisadi teşebbüslerinde çalışanların kamu/özel ayrımı yapılmaksızın belge almaları ve ayrıca, odalara üyeliklerinin zorunlu tutulması biçiminde bir görüş ağırlık kazanmıştır.

*) Belge konuları, sınav usul ve esasları v.b çerçeve olarak genel hususların, tasarının yürürlüğe girmesini takiben üç ay içinde Bakanlık yerine TMMOB tarafından hazırlanması, alt detayların meslek odaları tarafından ve tasarının yürürlüğe girmesini takiben altı ay içinde hazırlanması gereği belirlenmiştir.

*) Belge alma konusunda, lisans ve lisansüstü diplomalarının nasıl değerlendirileceğinin açık olmadığı, burada bir denkliliğin sağlanması için esasların iyi düşünülmesi ve TMMOB ve odalar tarafından hazırlanacak ayrıntılar içinde dikkatlice yer verilmesi gereği düşünülmektedir.

Yukarıda özetlenen görüş ve öneriler dışında, özellikle maden mühendisliği alanında, eğitim kalitesi, stajlar ve fenni nezaretçilik gibi konuyla yakından ilgili çeşitli sorunların da olduğu, bu konular üzerinde de tartışmaların yapılması gereğinin altı çizilmiştir.

Diğer yandan, maden mühendisliği alanında, ihtiyaçtan çok fazla sayıda yeni bölümlerin açılması ve fazla öğrenci alınması konularında ciddi çalışmalar yapılması ve bu konuda sayıları hiç değilse daha da arttırmak noktasında ilgili makamlar nezdinde çalışmaların yapılması ifade edilmiştir. ■

Öğrenci Görüşleri

*Ben Yıldız Teknik Üniversitesi, Jeodezi ve Fotogrametri Müh. öğrencisiyim. Bir mühendis adayı olarak mesleki hayata ilişkin değişiklikler beni fazlasıyla etkilemekte. Yapılan değişiklikler hayatımızı mutlak suretle etkileyeceğinden bunlar hakkında söz söyleme yetkisini kendimde buluyorum. Yeni hazırlanan tasarıya göre zaten zorlu geçen 5 yıllık mühendislik eğitiminden sonra, bir 5 yıl daha bir mühendislik şirketinde sömürülmeden diplomamızı alamıyoruz. Düzen parabalalarının karlarını nasıl artırırız, sömürüyü nasıl hat safhaya çıkarırız diye düşünme dursun, bir şeyi unutmaktadır:

Örgütlü sosyalistler düzenin saldırılarını püskürtmeyi bilirler!

Ümit Yıldız

*Geçtiğimiz günlerde televizyonlarda yayınlanan haberlerin bir kısmı Türkiye'yi yöneten insanları ne kadar akli ve evvel olduğunu sergiledi. Bir bakan ekranlarda "patates yemenin cildi güzelleştirdiğini" söyledi. Bunun sebebi ise fazla üretim sonucu kalan patatesin tüketilmesini sağlamak. Bu adamlar ya çok saf, ya da bizi saf sanıyorlar. Harekete geçerken beyinleri değil, içgüdüleri belirleyici oluyor. Bu adamlarda emeğe saldırı içgüdüselidir.

"Uzman mühendis/mimar" kategorisinin oluşması önerisi bu içgüdüsellik bir sonucudur kanımca. Yaşanan depremler de iyi kılıf olmuş. Bir doğa olayını katliama çeviren kendi akıl dışı düzenleri değil sanki.

Bu tasarının tüm mühendis ve mimarlara (ve tabii ki öğrencilerine de) yönelik bir saldırı olduğunu düşünüyorum. İTÜ Mimarlık Fakültesi - Ekim Orhan

*Bu tasarının kendisi birkaç başlığı hatırlatıyor.

1- Bu memleketin bakanları, vekilleri kendi eğitim sistemlerine ve kendi eğittikleri mimar ve mühendislere (yakında tıpçılara) güvenmiyor.

2- Beş yıl staj yapan mimar ve mühendislerin bu süre

zarfında iyi niyetli bir melek olacaklarını sanıyorlar.

3- Depremde yıkılan binlerce evin, inşaat mühendisi profesyonel müteahhitlerce yapıldığını biliyorlar.

4- Ya çok saflar, bir iyi niyet edebiyatıdır gidiyor. Ya çok aptallar, mimar ve mühendislerin imar standartlarını kullanmaktan kaçınmalarını ideolojik değil, tecrübesizlik olarak görüyorlar. Ya da çok zekiler, asıl bizim üzerinden argümanlar üretmemiz gereken deprem başlığı ve sonuçlarını zamanında kullanabiliyorlar.

Bu yasa tasarısına karşıyım. Bir mühendis adayı olarak da, bir sosyalist olarak da karşıyım. Bu başlık, bizler için bir mevzi kaybı özelliğinden çıkmalı, tüm mimar ve mühendisler ve adayları mücadeleleriyle bu tasarıyı gayr-i meşru kılmalıdır.

İTÜ Matematik Mühendisliği son sınıf öğrencisi - Ceylan Demircan

*Mühendis ve mimarların mezun olduktan sonra beşer yıl daha bir mühendis yanında çalışması, ucuz emek gücü yaratmak için sermayenin gerçekleştirdiği yeni bir saldırdır. Kapitalist sistem her zaman işçi sınıfını bölmek için işsizlere, etnik olarak azınlık olan işçilere (Türkiye için Kürt emekçilere), kadın emeğinin daha fazla sömürülmesine ihtiyaç duymuştur. Bu ihtiyacı, hem ekonomik olarak, ucuz emek gücüne duyduğu ihtiyaçta, hem de yine ekonomik olarak işçi sınıfını bölmek zorunda olmasından kaynaklanmaktadır. Bu çerçeveden baktığımızda, bu toplumun kafa emekçileri olan mühendisleri bu şekilde bölmek zor gibi gözükmemektedir. Bu sebepten dolayı sermaye sınıfı, yeni mezun mühendisleri 5'er yıl daha fazla sömürmek istemektedir. Burada yapılması gereken, yeni ve eski mühendislerin ve mimarların, sermaye sınıfının bu saldırısına karşı, emek eksenli ortak bir tavır geliştirmeleridir.

YTÜ Metalurji Mühendisliği - Ali Gökçeli

*"Mühendislik ve Mimarlıkta Uzmanlık" tasarısı bu alanda yaşanacak tekelleşmenin adıdır.

"Mühendislik ve Mimarlıkta Uzmanlık" tasarısı, mühendis ve mimarların bu tekelin karşısında kolayca, en ağır biçimde sömürülmesi anlamına gelecektir.

Devletin bu tasarıyı depremden sonra ortaya atması gerçekten bir tesadüf değildir. Çünkü bu tasarı aynı zamanda deprem sonrası yeniden yapılanmada "aslan payının" sermaye düzenine aktarılmasını da bu tasarı, meslek odalarının içinin boşaltılması anlamına gelmektedir.

"Mühendislikte ve Mimarlıkta Uzmanlık" tasarısına HAYIR!

Mimar - Bahri Güntürkün

*Ben YTÜ Kimya Mühendisliği Bölümü'nde okuyan bir mühendis adayım. İçinde bulunduğumuz süreçte, devletin mühendislere yönelik bir sömürü çalışması içinde olduğunu ben ve bütün mühendis adayları dehşetle izliyoruz. Mühendislerin, mezun olduktan sonra 5 yıl süreyle tecrübeli mühendislerin yanında ucuz emek gücü olarak çalıştırılmasına yönelik bir yasa tasarısı yasalasmak üzere.

Bu tasarı birçok anlamda geliyor.

Birincisi; bu tasarıyla devlet, kendi üniversitelerinin eğitimine, öğretim görevlilerinin kalitesine güvenmediğini açıkça ortaya koyuyor.

İkincisi; tecrübeli mühendislerin yanında çalışacak olan yeni mezun mühendisler, ucuz emek gücü olarak yoğun bir sömürünün boyunduruğu altına zorla sokulmak isteniyor.

Bu durumda tasarıyı yasalastırmaya çalışanlara şu soruyu sormanın gerekli olduğunu düşünüyorum. Acaba bu tecrübeli mühendisler de diplomalarını şimdi beğenmedikleri üniversitelerden almamışlar mıydı?

Burası Türkiye. Haksızlığın, sömürünün, çelişkilerin ülkesi. Bütün bunlara alışık demeyeceğim. Alışmadık ve bunları artık yaşamak istemiyoruz. Sistemi kendi çelişkileri içinde boğmak zamanı gelmiştir. Kapitalizm yıkılmaya mahkumdur!

Taylan Yetik

POAŞ'ın özelleştirilmesi amacıyla 17 Kasım 1999 tarihinde ikinci kez ve verilen mahkeme kararı hiçe sayılarak açılan ihalede son teklif verme süresi 20 Ocak 2000 tarihinde sona erdi ve toplam 4 adet teklif alındı. Teklif veren firmalardan 1 milyar 260 milyon dolar karşılığında T. İş Bankası AŞ ve Doğan Şirketler Grubu Holding AŞ Ortak Girişim Grubu ihaleyi kazanmıştır. POAŞ'ın ilk ihalesinde oluşan değerin yalnızca 100 milyon dolar üzerine çıkan bu tutar, bugünkü kur üzerinden 724 trilyon 500 milyar lira ediyor. Yani, Doğan Grubu-İş Bankası ortaklığının yüzde 40'ı peşin, kalanı 3 yıl taksitle olmak üzere ödeyeceği tutar, POAŞ'ın bir yıllık net satış cirosunun bile 595 trilyon lira altında kalıyor. Şirketin kasasında ise 379 milyon dolar para bulunuyor. Yani, POAŞ'ı alacak olan şirket, peşinat olarak ödeyeceği 504 milyon doların yüzde 75'ini hemen geri alacak. ►►

Şirketin 1998 yılına göre 1999 yılında kârını yüzde 104 artırdığını ve 2000 yılı dışarıda tutulup bu kâr artış oranını sürdürdüğünü varsayıldığında, şirketin 2001-2003 yılında "724 trilyon lira" ödediği POAŞ'tan "3 katrilyon 334 trilyon lira net kâr" elde edeceği görülmüştür.

1999 yılı kârı 110 trilyon lira olan ve 4 milyar dolar civarında gayri menkulü bulunan, 1 katrilyon 320 trilyon TL'lik 1999 satış hasılatı bulunan POAŞ'ın, toplam pazardaki payı 1989'da yüzde 61.7 iken 1999 yılı Eylül ayı itibarı ile bu oran %44'e düşmüştür. POAŞ'ta sendikali işçi oranı 1990'da %68.7'den Eylül 1999'da %54.5'e düşürüldü. Toplam çalışan sayısı yine aynı yıllarda 8.133'ten 6.116'ya düşürüldü. Eylül 1999 itibarıyla POAŞ'ta sendikali işçi sayısı 3.335, sözleşmeli personel sayısı 2.781 olarak belirlenmişti. Türkiye'nin her bölgesine yayılmış 5281 bayisi bulunuyor. POAŞ'ın Karadeniz, Doğu ve Güneydoğu illerindeki pazar payı yüzde 80'lerdedir.

POAŞ'ın mülkiyetindeki arsalar ise (metrekare olarak):

Ankara İstanbul Yolu 15. km. / Hacıköy Mevkii: 2 bin 628

Tunus Caddesi/Kavaklıdere Ankara: 3 bin 240

Ankara-Haymana/Mandıra Yolu: 13 bin 963

Ankara-Etimesgut/Hacı Mehmetler: 353

İstanbul/İstinye: 5 bin 460

İstanbul-Sarıyer-Yeniköy/Köybaşı Caddesi: 1228

Edirne-Kırcasali/Uzunköprü: 3 bin

Edirne-Keşan/Hayribey: 357.75

Edirne-Kirışane: 204

Balıkesir-Susurluk/Orta: 1785

Balıkesir-Gündoğan: 124

Balıkesir-Bandırma/Sığır Ağılı: 42 bin 906

Balıkesir-Ayvalık/Tuzla: 2 bin 200

Çanakkale-Lapseki/Çardak: 2 bin 320

Çanakkale-Lapseki/İskele: 721.66

Aydın-Yenihisar/Sulubata: 150 bin

İzmit-Tavşancıl/Çilelik: 1662

Kocaeli-Eşmeköy/Kanlıtarla: 6624.5

Sakarya-Akyazı/Karaorman: 8 bin 669

Eskişehir-Şarhöyük/Uluoğlu Altı: 106 bin 410

İzmit-Yarımca/Funda: 97 bin 822

İzmit-Deniz: 315

İzmit-Deniz/Söğütözüdere: 734

Niğde Merkez Aktaş/Yeniköy: 960

Tarsus-Konaklar/Tren Hattı: 1875

İskenderun-Akçay: 94 bin 120

Gaziantep-Şehitkamil/Maktabaşı: 8076

İskenderun/Sariseki: 747

Batman Merkez Tilmerç/Toytepe: 81 bin 500.

İhaleye fesat karıştırmadan, çete bağlantılarına kadar uzanan POAŞ'ın özelleştirilmesi macerasında yeni bir dönemece gelinmiş bulunuyor. Arama-üretim ve taşıma-rafineri aşamalarından geçen petrol ve petrokimya ürünlerinin dağıtım ve pazarlama işlemlerinde Türkiye'de bir tekel niteliği taşıyan POAŞ birkaç senelik kar bedeli karşılığında hibe ediyor. Enerji kaynaklarının en büyüğü olan petrol ve petrol ürünlerinin dağıtım ve pazarlamasının planlanması yerli ve yabancı tekelci sermayenin himaye ve kontrolüne bırakılıyor. POAŞ çalışanı binlerce işçi ve emekçinin iş güvencesi hiçe sayılıyor.

Türkiye'de yoğun olarak enerji kaynaklarının, bunların eldesinin ve tüketiminin tartışıldığı bir ortamda gerçekleştirilen bu özelleştirme taşıyan niyet açısından da önemli işaretler sunuyor. Planlı, insan yaşamı ve çevreye duyarlı bir enerji politikası talebinin karşısına yerli ve yabancı tekelci sermayedarların kar hırsına güdümlü bir yaklaşım çıkarılıyor. ■

Tüpraş özelleştirmesi

Armağan ÖZTUKSAVUL

Televizyonlarda Tüpraş'la ilgili reklamları izledikçe belleği dumura uğratılmak istenen bir toplumda, belleğin diri tutulmasının çok önemli olduğu ortaya çıkıyor. Tüpraş'ın hisselerinin satılması için hazırlanan reklamlarda, hisse aldığı anlaşılan bir işçi işini daha duyarlı yapıyordu. Reklam panoları da benzer ilanlarla dolu. Bu kadar büyük ölgede olmasa da, yine reklamı bir kampanya belleklerimiz yoklanarak hatırlanabilir. 1988'de Teletaş'taki kamu hisselerinin %22 si "halka arz" edilmişti. 1993'te de kalan %18'lik hisse Alcatel firmasına blok olarak satılmıştı. Bu özelleştirme sırasında da çalışanlara hisse satışı yapılmıştı. O günden bu güne ne oldu? Aralarında çok sayıda meslektaşımızın da olduğu çalışanlar, kapı önüne koyuldular ve Teletaş üretimini durdurdu. O şimdi Alcatel...

Tüpraş reklam kampanyasının sonucunda özelleştirme geliri ancak giderleri karşılarsa şaşırılmak gerekir. Bellekleri tazelemekte yarar var; bundan önce yapılan özelleştirmelerde, danışmanlık harcamaları, özelleştirmeyle ilgili kurumsal harcamalar, tanıtım, sermaye iştiraki gibi giderler, elde edilen gelirle yakın bir tutar oluşturmıştı.

Özelleştirmelerin çoğu yapılırken söylenen bir yalan vardı. Bu özelleştirme sırasında bol bol tekrarlanıyor. Sermaye tabana yayılacakmış. Özelleştirme İdaresi Başkanı Uğur Bayar, işyerlerini gezerek işçilere çalıştıkları yere ortak olmalarını söylüyor. Fazla kurcalanmazsa kulağa da hoş gelebilir: "İşçi, fabrikaya ortak". TÜPRAŞ'ın %15 veya 25 hissesi satılacak, böylece şirketin hisseleri halka arz edilmiş olacak, bunun sonucunda da güya sermaye tabana yayılmış olacak. Sermaye tabana yayılırsa da halk bu şirketlerin yönetiminde söz sahibi olacak ve bir hissedar "demokrasi"si oluşacak. İddiaya göre demek ki, bir kamu kuruluşunun "halka arzı" sermayeyi tabana yayar. Bu da, çalışanların yararına bir şeydir. Hemen bellekleri tazeleyelim. Fazla geriye gitmeye de gerek yok. Neden acaba daha bir-iki ay önce POAŞ'ın hisselerini "halka arz" etmediler de İş Bankası ve medya tekeli Doğan Holdinge blok olarak, sattılar? Hem de nasıl bir satış? POAŞ'ın 600 bin metrekarelik arsa ve 100 bin metrekarelik binalarının değerinin bile altında. POAŞ'ın da daha önce %6 hissesi satılmıştı ve borsada işlem görüyordu. İş Bankası, Doğan Holding ittifakına %51'i satıldığında borsa değerinin de yarısına satılmış oldu. Buradan bile "halka arz" diye sunulan satışın bir kandırmaca olduğu anlaşılıyor, ama neden böyle bir kandırmacaya başvurdıkları önemli.

Öncelikle belleklerimiz iyi kazınmamız gereken; çalışanlara yansımaları açısından blok satış da yapılsa, "halka arz" da yapılsa özelleştirmelerin işsizlik ve örgütsüzlük getirmesidir. Ama "halka arz" yöntemiyle ile sermaye ve onu temsil eden devlet, emekçilerin kafasını bulandırmak gibi bir kazanım daha elde etmektedir. Sermaye küçük parçalara bölünürse sanki sömürü olmayacakmış gibi bir yanılsama yaratmak istiyorlar. Ama ekonomi politik en yalın halde sömürünün temelde sermayenin kendisinden ve kar mekanizmasından kaynaklandığını göstermektedir. Yani birileri emek gücünü satar ve ücret alır; onları ücretli olarak çalıştıran sermaye sahipleri de üretilen değer için ücret dışında kalanına el koyar. Temelde sömürü de bundan başka bir şey değildir ve birkaç yüzyıldır bu döngü dünyanın büyük kısmında

değişmemiştir. Sermaye ne kadar büyük ve merkezileşmişse bu kalan değer de o kadar büyük olabilir. "Halka arz" ile sermaye ortadan kalkmadığına göre ve tek itkisi kar ile sermayenin büyütülmesi olan bu sistem devam ettiğine göre elbette sömürü de ortadan kalkmamaktadır.

Sermaye temsilcileri, "bu özelleştirilen şirketlerin ya da özel sermayeli şirketlerin hisselerini alan emekçiler de birer patron olmuyorlar mı ve sömürden pay almıyorlar mı?" diye soruyorlar. Bellekleri tazelemekte yarar var. Kardemir özelleştirmesi sırasında hisseleri alan işçiler ne oldular? İşçilere "fabrika sizindir" denildi ve sıfır zam yapıldı, yani çalışanlar yönetimde söz sahibi olmadılar. Sonuçta işçiler hisselerini yok pahasına satmaya başladılar ve payları %40'lardan %30'lara düştü ve hisseler belli ellerde toplanmaya başladı. 1994 Mayıs itibarıyla özelleştirme gelirleri içinde 973 milyon dolar blok satışa karşılık 433 milyon dolar halka arz, 494 milyon dolar da IMKB'de arz gerçekleşmişti. Böyle yüksek oranlı bir "halka arz" gerçekleştiği halde on yıldır, hangi işletmede halk söz sahibi olabilmıştır, Bayar'ın söylediği "demokrasi" hayata geçirilmiştir? Özelleştirilmiş bir kamu işletmesi olsun veya zaten doğrudan özel sermayeli ama "halka arz edilmiş" bir şirket olsun küçük hissedarların bir şirkette söz sahibi olması mümkün değildir. Yeterli oranda elinde hisse bulunduran sermaye grupları şirketleri yönetmekte ve bütün temel kararları almaktadır. İstedikleri gibi sermaye arttırımı vb kararlarla, diğerlerinin hisselerini eritebilmektedir. Çünkü hisse kadar oy hakkı vardır, daha doğru bir deyişle "paran kadar konuş" ilkesi geçerlidir. Bu da sermayeye uygun bir "demokrasi" olsa gerek. Küçük hissedarlar da sermaye birikiminin figüranları olmakta ve giderek birikimleri erimektedir. Yani bu şirketlerin milyonda bilmem kaç hissesini bulunduran emekçiler patron falan olmuyorlar, tam tersine sermayesi yetersiz patronların sermayelerini tamamlayan unsurlar oluyorlar. Hele bir de borsayı da izliyorlarsa kendilerinin çıkarlarına tamamen zıt uygulamalar karşısında sessiz kalıyorlar. Yine bellekleri tazeleyelim. Mezarda emeklilik ve sosyal güvenliğin yok edilmesi anlamına gelen yasaların ve tahkim yasasının çıkmasının, borsayı arttıracakı söyleniyordu. Elinde hisse bulunduran emekçiden, kendi çıkarlarına zıt bu yasalar için, "aman çıksın ve borsa yükselsin" demesi bekleniyor. Böylece bir emekçi, bir hisse satın alırken parasıyla beraber beynini de karşısındaki sınıfa, sermaye sınıfına teslim etmenin adımı atıyor.

Sonuç olarak belleğimiz bize;

-Sermaye birikimi açısından merkezi kontrolün önemli olduğunu, tabana da yayılsa, bunun değişmeyeceğini; Gezegeni tehdit eden akıldışılığının ve sömürü mekanizmasının sermayenin oluşturduğu kar dayalı sistemden kaynaklanmakta olduğunu;

"Halka arz" diye pazarlanan satışın da, aslında sermayenin tabana yayılması anlamına gelmeyeceğini, emekçilerin boğazlarından kısılmış birikimlerin ya da küçük girişimcinin elinde olan fakat henüz merkezileşmemiş sermayenin en büyük sermaye kesiminin kontrolüne girmesini sağlayacağını;

-Sermayenin tabana yayılması söyleminin yanılsama amaçlı olduğunu, sosyal devletin yok edilmesiyle güç duruma düşmekte olan çalışanları, sisteme bağlamının bir aracı olarak dillendirildiğini;

haykırıyor. Bu sese kulak vermek bize kalmış. ■

Karanlığa Mahkum Değiliz

MMO İstanbul Şubesi Özelleştirmeyi İzleme Komisyonu

Türkiye'nin enerji sorunu elektrik kesintileri ile tekrar ülke gündemine girmiş bulunuyor. "Kış mevsimi nedeni ile Ukrayna'nın, Doğu Avrupa'dan gelen doğal gaz hattından fazla gaz çekmesi sebebi ile basınç düşmüştür." şeklindeki resmi açıklamayı her ilde yaşanan enerji kesintileri takip etti.

Söz konusu açıklamanın samimiysizliği ve eksikliği, enerji politikalarının çarpıklığının göstergesidir. Doğal kaynaklarımızın sadece %30'unu kullanabilirken; dışa bağımlı kalınacağı gözetilmeden, doğal gazla çalışan termik santraller kurulmuş, Yap İşlet Devret (YİD) modeliyle bu santrallerden bir kısmı özel sektöre devredilmiştir. TEAŞ'a ait üç termik santralin gazı kesilirken, (ki bu santrallerin bir kilowatt-saatlik üretim maliyetleri 3/3,5 cent civarındadır) özel sektöre ait dört santralde kesinti olmamış; üstelik üretilen her kilowatt-saat 8/10 cent'ten satın alınmaya devam edilmiştir.

Kamu sektöründe bulunan mevcut santrallerin özelleştirileceği üzerinden hareket edilmekte; gerek santraller gerekse de iletim hatlarına yatırım yapılmamakta; bakım ve onarım işlemleri devre dışı bırakılmaktadır. Teknik desteğin göz ardı edildiği, on mühendisin sorumluluğunda yapılabilecek bir işin bir stajyer mühendisle halledilmeye çalışıldığı bu santrallerde verimlilik ve performans sürekli düşmektedir. Avrupa'da santrallerden elde edilen ortalama verim %70'tir. Türkiye'deki santraller en iyi durumda %55 verime ulaşabilirken %40 verimle dahi çalışan santraller bulunmaktadır.

Ülkenin mevcut elektrik üretim gücü 26.300 MW'tır. Söz konusu üretimin %25-30'u kullanılamamaktadır. Doğalgaza dayalı termik santrallerin katkısı 5.300 MW seviyesindeyken, çeşitli sebeplerle kaybedilen enerji 7.500 MW civarındadır. Sadece kayıpların, termik santrallerin toplamından elde edilen elektrik enerjisinin daha fazla olması; mevcut tesislerin çok düşük verimlilik düzeylerinde çalıştırılıyor olması; gerekli altyapı yatırımlarının yapılmıyor olması sadece enerji politikalarının çarpıklığıyla açıklanamaz. Yaşanan daha çok bu olumsuz tablo ile başka bazı politika ve uygulamaların dayatılmasıdır.

Yaşanan sorunların çözümünün özelleştirmeler olduğu dayatılmak istenmektedir. Yaşanan sorunların çözümünün ülkenin nükleer santrallerle donatılması olduğu dayatılmak istenmektedir. Uluslararası tahkim uygulamalarıyla, kamu yararı gözetilmeden, ülke kaynaklarımızın yağmalanması gündemdedir. Enerji poli-

tikalarımız da Avrupa Birliği ve ABD'nin çıkarları doğrultusunda belirlenmekte, kamu çıkarını ve insan yaşamını hiçe sayan bir yaklaşım uygulanmaya çalışılmaktadır.

Suni olarak yaratılan enerji darboğazı sorununun çözümü nükleer santrallerde ve enerji üretim ve dağıtım faaliyetlerinin tamamen özelleştirilmesinde aranmaktadır. Nükleer santrallerin çevre ve insanlar üzerinde yaratması olası tahribatlardan ayrı olarak, uluslararası tekellerin ellerindeki eski teknolojileri, gelişmiş teknolojik uygulamaların transferi propagandası altında bizim gibi ülkelere sattıkları gerçeği saklanmaktadır. Mali kaynak sıkıntısı çeken Türkiye bir kez daha, yabancı sermayenin ve uluslararası tekellerin geri teknolojilerinin çöplüğü olarak kullanılmakta ve bunu bedeli olarak da dışa bağımlılık zincirine bir halka daha eklenmektedir.

Enerji üretim ve dağıtım alanındaki özelleştirmeler derhal durdurulmalı ve tüm enerji üretim ve dağıtım faaliyetleri kamulaştırılmalıdır. Öncelikli olarak var olan enerji kaynakları için gerekli yatırımlar yapılmalı, verimliliklerinin artırılması yoluna gidilmeli, doğal kaynakların değerlendirilmesi yoluna gidilmelidir. Enerji dönüşüm ve üretim yöntemleri birbirine göre avantajları ve dezavantajlarıyla değerlendirilerek; planlı bir üretim modeli oluşturulmalıdır. ■

Petrol-İş'ten ve TÜPRAŞ İşçilerinden Basına Yanıt

Petrol-İş Sendikası Başkanı Mustafa Öztaşkın, Sabah gazetesinin, 'Bu ne kafa' başlığıyla Petrol-İş Sendikası'nı hedef alan haberine, 'Bu nasıl kafa' başlıklı yazılı açıklamayla yanıt verdi.

Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, rant kavgası içinde yer alamayacaklarını; işçilerin, ülkenin ve kamunun çıkarlarını savunduklarını, savunmaya devam edeceklerini bildirdi. Öztaşkın, POAŞ ihalenine de giren Medya Holding'in sahibi olduğu Sabah gazetesinin, sendikayı aşağılayıcı yazısıyla halkın haber alma hakkı gibi etik değerleri unutup Özelleştirme İdaresi'nin reklamcılığına soyunduğuna dikkat çekti.

Öztaşkın, Petrol-İş'in temsilci kurulları, üye toplantıları, başkanlar kurulları, genel kurul toplantılarında somut araştırmalara, dünyada ve Türkiye'deki deneyimlere dayandırılarak yapılan demokratik katılım mekanizmaları içerisinde özelleştirmeyle ilgili üyelerinin görüş ve düşüncelerinin ifade edildiğini anlatırken şu uyarılarda bulundu:

"Biz Tüpraş hisselerinin işçilere satışının, sermayenin tabana yayılması olmadığını, bir aldatmaca olduğunu somut örneklerle ortaya koyuyoruz. Ve

bunun, zaten halkın olan bir kuruluşun özel kişilere pazarlanması olduğunu ifade ediyoruz.

Biz, kimilerinin rant kavgası içerisinde olamayız. Kaldı ki, işçiler hisse aldıklarında daha mı çok kazanacaklar? Hisselerin borsa oyunları, mekanizmalarla bir süre sonra büyük sermaye gruplarının elinde toplanacağını söylüyor ve bunun dünyadan örneklerini gösteriyoruz.

Bizim ulusal çıkarlarımıza ilişkin görüşlerimizin karşısına çıkarılan görüş nedir? Yaşasın tekeller, çokuluslu şirketler, IMF ve Dünya Bankası şaşkınlığıdır. Özelleştirme, işten çıkarma, çalışanların işsiz ve sendikasızsız kalmaya anlamına gelmektedir gerçeğinin ifadesine karşı ne söylenmektedir?

Bu işletmelerin kârlarının, gelirlerinin ödediği vergilerin devlet bütçesine, ülke ekonomisine yaptığı katkılar somut olarak rakam rakam ortaya koyan görüşlerimiz karşısında ne söylenmektedir?

Bizim kafamız, demokrasi, sosyal adalet, iş, aş hukuk diyor. Ülkeyiz, onun değerleri, alınteri, ona buna peşkeş çekilmesin diyor. ■

Kaynak: Cumhuriyet Gazetesi-22Mart 2000

Mühendislik Mimarlık Kurultayı'na Doğru...

Uzun süredir çalışmaları devam eden Mühendislik-Mimarlık Kurultayı nihayet toplanıyor. Mühendislik-mimarlık alanlarına ve örgüte ilişkin değerlendirmelerin yapılacağı kurultay, sonuçlarıyla önümüzdeki dönem çalışmalarına ışık tutabileceği için önem taşıyor. Kurultay, 28-29 Nisan 2000 tarihlerinde Ankara'da toplanacak.

Kurultay ile ilgili kapsamlı bir bilgilendirme TMMOB Bülteni'nin Ekim-Aralık 1999 tarihli sayısında yayınlandı. Yayınlanan metin, kurultaya ilişkin bir sunuş yazısı, kurultayın amacı ve ana temalarını içeriyor.

Yazının sunuş bölümünü, kurultayın önemini göstermesi açısından aşağıda aktarıyoruz.

"Sayın Üyeler, TMMOB ve Odaları, üyelerimizin mesleki ve toplumsal gelişmelerini sağlamak, uzmanlıklarını toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmak amacıyla, uzmanlıkları ile ilgili sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel gelişmeleri ve politikaları kavramak, yorumlamak ve bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirerek yaşama geçirilmesi için müdahale etmek, bunun gereği olarak da en genel anlamda bağımsız ve demokratik bir Türkiye'nin yaratılması göreviyle karşı karşıyadılar.

Bu alanlardaki ana konular TMMOB Demokrasi Kurultayında ele alınarak, TMMOB'nin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Mühendislik Mimarlık Kurultayı, örgütümüzün bu görüşlerini yaşama geçirmek üzere, doğrudan örgüt amaçlarına dönüştürülecek politikaların ve yukarıda sıralanan çalışmaların ürünü olarak örgütümüzün yapılanmasının irdelenmesi ve geliştirilmesini amaçlamaktadır."

Alttından anlaşıldığı gibi kurultayın işlevinin önemsenmesi gerekiyor. Oysa örgüt tarafından konunun ne derece tartışıldığı kuşku. Tabi ki esas değerlendirmeler kurultayda yapılacak. Kurultaya katılım biçimi ise Odalarca belirlenecek. Yani odalar kurultaya kimlerin katılacağını kendileri belirleyecek.

Düzenleme Kurulu'nu TMMOB Yönetim Kurulu'nun oluşturduğu Kurultay'ın ana temaları aşağıdaki başlıkları içeriyor:

- Mühendis Mimar Eğitimi ve Akreditasyon
- Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi
- Örgüt Tarihi
- Mesleki Denetim
- Hizmet ve Ürün Belgeleme ve Akreditasyon
- Üyelerin Ekonomik ve Sosyal Hakları
- Mesleki Davranış İlkeleri
- Örgüt Misyonu ve Yapılanma

Bu başlıklar örgütümüzün tüm toplantılarında tartışılan ve bir türlü sona erdirilemeyen tartışma başlıkları. İlk kez yalnızca bu başlıkların ele alınacağı bir ortam olacak Mühendislik - Mimarlık Kurultayı. Örgüte ilişkin sözü olanlar, eğitime ilişkin sözü olanlar, örgütün çalışma, yapılanma ve misyonuna ilişkin sözü olanlar Kurultay'a mutlaka iyi hazırlanmalı.

Mühendislik Mimarlık Kurultayı ile ilgili geniş bilgiler ve TMMOB'in hazırlık çalışmaları TMMOB ve odaların web sitelerinden edinilebilir. ■

Nükleerden kurtuluş yok mu?

Emin ÇETİN
Bilgisayar Mühendisi

Türkiye'de nükleer santral yapımının tekrar gündeme gelmesi ile birlikte yeniden başlayan tartışmaların yanlış bir zeminde yürütüldüğünü düşünüyorum. Konunun nükleer enerji ucuz mu pahalı mı, ne kadar radyasyon yayar, bu radyasyon zararlı mı zararsız mı, yer seçimi doğru mu değil mi noktaları üzerinden tartışılması tartışmanın eksenini kaydırmaktadır. Nükleer enerjinin Türkiye açısından dışa bağımlı bir enerji kaynağı olduğu, nükleer enerjinin dünyadaki en riskli enerji olduğu açık. Bu yüzden ancak Türkiye'nin ulusal kaynakları artık yetersiz hale geldiğinde yukarıdaki tartışmalar anlamlı olabilir ve nükleer santraller bu bağlamda tartışılabilir. Bugün için ise tartışmanın üç ayrı düzlemde ele alınması gerektiğini düşünüyorum.

* Türkiye'nin enerji ihtiyacı açısından nükleer santraller zorunluluk mu?

* Zorunluluk bile olsa bugünün Türkiye'sinde nükleer santral kararı doğru mu?

* Konunun emperyalist dayatmalar ve Türkiye burjuvazisinin siyasal-askeri hedefleri ile bağlantıları

Nükleer santraller zorunluluk mu?

Türkiye'nin enerji kaynakları ve toplam enerji potansiyeli, bunların mevcut kullanım oranları ve Türkiye'nin önümüzdeki dönemlerdeki enerji ihtiyacı konusunda gerek Ölçü'nün önceki sayılarında, gerek Elektrik Mühendisleri Odası'nın çeşitli yayınlarında birçok yazı yazıldı. Temel amaç Türkiye'nin mevcut enerji potansiyelinin büyük bir kısmını henüz kullanmadığı, dolayısıyla daha uzun süre ulusal kaynaklara dayalı bir planlamanın mümkün olduğunu göstermekti. Bu teknik verilerde burada yer veremeyeceğim. İlgilenenler bunları EMO'dan rahatlıkla edinebilirler.

Enerji potansiyelimiz, kullanım oranları ve verimlilik konusundaki bu verilerle nükleer santral savunucuları da itiraz edemiyorlar. Enerji planlaması konusundaki tartışmanın teknik boyutu daha çok enerji ihtiyacı üzerinde yoğunlaşıyor. Daha doğrusu bu konuda yürüten bir tartışma da yok ama nükleer savunucuları daha çok Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın verileri ile karanlıkta kalacağız propagandası yapıyorlar. Bu ihtiyacın nasıl belirlendiğine ve yöntemine pek değinmiyorlar. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın (ETKB) önümüzdeki 15-20 yıl içinde Türkiye'nin enerji ihtiyacı konusundaki projeksiyonlarına göre Türkiye bütün olanaklarını kullansa bile enerji açığı ile karşı karşıya kalıyor.

ETKB'nin verilerini yanlış olarak değerlendirmek mümkün değil, çünkü bilinçli bir tercih. Tek kelimeyle "YALAN". Devlet Planlama Teşkilatı hazırladığı raporda ETKB ile dalga geçiyor, ve planlanan bütün yatırımların yapılması durumunda kısa sürede Türkiye'nin yüzde 70 elektrik enerjisi fazlasına ulaşacağı belirtiliyor. ETKB'nin buna yanıtı ise "DPT'nin kapatılması gerektiği" şeklinde. ETKB'nin tek derdi nükleer santral yapımını yalan bilgi ve verilerle bir ihtiyaç ve zorunluluk gibi göstererek meşrulaştırmak. Teknik bilgi ve verilerin bu kadar çarpıtılarak kullanılması ve bilinçli elektrik kesintileri ile toplumda karanlık korkusu yaratılmaya çalışılması, nükleer santrallerin siyasi bir tercih olduğunun göstergesidir.

Patlamaya hazır bomba

Türkiye için daha önümüzdeki 20-25 yıl boyunca ulusal kaynaklar dışında bir elektrik enerjisi ihtiyacı olmayacaktır. Ancak nükleer santraller bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmış olsalar bile bugünün Türkiye'sinde bunlara karşı çıkmak için yeterli derecede gerekçe vardır. Nükleer santraller dünyadaki en riskli enerji kaynaklarıdır. Bakanlık, Atom Enerjisi Kurumu, nükleer enerji mühendisliği bölümleri sürekli alınacak önlemler

lerden ve denetim mekanizmalarından söz ediyorlar. Ancak unutturmaya çalıştıkları birşey var: Burası Türkiye.

Teknolojinin yeterli olması, kanun ve yönetmeliklerin olması, denetim mekanizmaları bugün için bu topraklarda hiç bir anlam ifade etmez. Hepimiz biliyoruz ki kanunlar bu ülkede sadece emekçilere karşı uygulanır. Birkaç örnek: Deprem sonrası AKSA'dan sızan kimyasalların yarattığı tehlikeyi hepimiz yaşadık. Peki AKSA'yi denetlemek, gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak için kanun ve yönetmelikler, kuruluşlar yok muydu? Bu şiddetdeki bir depremde sızıntıyı engelleyecek sağlamlıkta tanklar yapacak teknoloji yok muydu?

Yatagan ve Gökova santralleri ile ilgili mahkeme kararları ortada. Çevreyi bu kadar kirleten bu santrallara niçin yatırım yapılmıyor ve siyasi iktidar mahkeme kararlarını görmezden geliyor. Ortada mahkeme kararı varken bu santraller çalıştırılıyor. Bu ülkenin cumhurbaşkanı mahkemesi devam eden hazine ormanlarının üzerine kurulumu özel üniversitelerin açılışını yaparken "ben yaptım oldu" diyor. Yani kanunların olması bu ülkede egemen güçlere birşey ifade etmez. Çünkü kanunları uygulatacak güç de onların emrinde.

Peki yarın bu ülkede nükleer santrallerin yapımından işletilmesine kadar olan süreci kimler denetleyecek? Bir "yanlışlık" olursa kim nasıl müdahale edecek? Bir kaza olursa hesabını kim verecek? Kimse. Çünkü bu öyle, burası Türkiye. Bu ülkede nükleer santral patlamaya hazır bomba demektir.

Nükleer santralleri neden istiyorlar?

Emperyalist tekelilerin neden istediği belli. Kontrolü tamamen kendi ellerinde olan, istedikleri fiyattan satabilecekleri eski teknolojileri var. Dünya nükleer teknolojiiden vazgeçiyor. Bunu sadece biz söylemiyoruz. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı Başkanı Muhammed ElBaradei de öyle söylüyor. Yaptığı bir açıklamada "80'lerde dünyada her yıl ortalama 20 - 40 arasında nükleer santral siparişi veriliyor ya da yapımına başlanıyordu. 1997'de tüm dünyada yalnızca iki yeni santral siparişi verildi. Dünya nükleer teknolojiiden vazgeçiyor."

Bugün birçok geri kalmış ülkede bu santraller verilen yüksek rüşvetler sayesinde kuruluyor. Hatta G.Kore ve Arjantin'de nükleer santral yapımı için rüşvet verildiği o kadar ayyuka çıktı ki birkaç bürokrati yargılamak ve cezalandırmak zorunda kaldılar. Özellikle Türkiye'de de nükleer santral kurma olasılığı en yüksek şirket olarak görülen Kanadalı AECL firması bu konuda oldukça kirli bir geçmişe sahip. AECL firması Arjantin ekonomisi bakanı Joss Ber Gelbard'ın İsviçre bankalarındaki hesabına 2.5 milyon dolar yatırıyor, 5 gün sonra Arjantin CANDU reaktörlerini satın almayı kabul ediyor. (1974) G.Kore'de ise Kore Elektrik Enerjisi Şirketi başkanı Ahn Byong-hwa \$345.000 rüşvet almaktan 3 yıla, AECL'nin Kore temsilcisi ise rüşvet vermekten 18 aya mahkum oldular. (1992)

Türkiye'de durum pek farklı değil. Korea Electric Power Corporation (KEPCO) ve Hanjung AECL konsorsiyumunun iki ortağı. KEPCO bir G.Kore devlet kuruluşu ve aynı zamanda Hanjung'un en önemli ortaklarından. Korean Atomic Energy Research Institute (KAERI) ise Akkuyu nükleer santrali ihalesinin şartnamesini hazırlayan ve TEAŞ'a danışmanlık yapan bir Kore firması. KEPCO'nun başkanı aynı zamanda KAERI'nin de yönetim kurulu başkanı. Hal böyle olunca birilerinin nükleer santral diye çırpınmalarını anlamak zor değil.

Nükleer santralleri savunular arasında bir de olaya dar meslekçi bakış açısından yaklaşan, meslek ideolojisi ile hareket eden nükleer enerji mühendisleri ve akademisyenler var. Onlar bu işe "ekmek kapısı" mantığı ile yaklaşıyorlar. Bu sorun Türkiye'de sık sık yaşanıyor. Örneğin siyanürle altın aranması konusunda da birçok maden mühendisi siyanürü savunmuştu. Birçok bilgisayar mühendisinin de Türkiye'nin bilgisayar çöplüğüne dönmeye alışı tutmalarının, bilgi toplumu olacağız söylemlerinin kuyruğuna takılıp gitmelerinin arkasında, bilgisayarlaşma olsun da nasıl olsun olsun yaklaşımı yattıktır. Mühendis ve mimarlar arasında yaygın olan bu tekniksiz ve meslekçi yaklaşıma karşı mücadelenin de küçümsenmesi gerekmektedir.

Siyasi iktidarın nükleer santralleri bu kadar sahiplenmesinin arkasında ise emperyalist devletler ve kuruluşlarla yapılan pazarlıklarda verilen sözler ve maddi çıkarların yanında daha ciddi bazı dayatmaların da olduğunu düşünüyorum. Nükleer santralleri savunular sürekli Türkiye'ye çağın teknolojisini, nükleer teknolojiyi taşımaktan söz ediyorlar. Bunun gerçek anlamı bazılarının bugün belki Hindistan, Pakistan vb. ülkeler gibi nükleer silah geliştirme denemelerine başlama hayalleri kurdurudur.

NATO'nun yeni savunma konsepti gereği Türkiye'ye Ortadoğu ve Kafkaslara dönük bir jandarma olarak baktığı açık. Türkiye burjuvazisi de bu rolü kabullenmiş ve hatta

bölgede en önemli askeri güç olmakla övünmeye başlamıştır. Hatta ortada uçak gemisi olmak gibi uçuk fantezilerin de dolaştığı düşünülürse, nükleer silah hayalleri kuran güçlerin olması şaşırtıcı sayılmamalı.

Türkiye'nin nükleer silah ve bu anlamda uluslar arası işbirliği arayışları yeni değil. Pakistan ve Arjantin ile bu konularda kimi yakınlaşmalar yaşanmış ancak uluslar arası baskılar nedeniyle geri adım atılmıştır. Arjantin ile ortak CAREM-25 reaktörlerinin yapımı için anlaşma bile imzalanmıştır. TAEK eski başkanı Yalçın Şanalın CAREM-25 reaktörlerini "elektrik üretmek için çok küçük, araştırma ve eğitim için çok büyük, ancak plütonyum üretimi için ideal" olarak nitelemiştir. Plütonyum ise nükleer silah üretiminde kullanılmaktadır.

Nükleer silah savunucularının başında ise kuşkusuz iktidardaki MHP geliyor. Ulaştırma Bakanı Enis Öksüz daha iki ay önce nükleer santrallara karşı çıkanları "geri zekali" olarak nitelendirmişti. (Sabah Gazetesi, 5 Aralık 1999) Bu ne Enis Öksüz'ün ne de MHP'nin bu konudaki ilk icraatı değil. 1995 yılında Alpaslan Türkeş'in de hazır bulunduğu nükleer enerji konulu bir panelde TÜBİTAK eski başkanlarından Prof. Dr. Sümer Şahin Türkiye'nin Ortadoğunun ve Türkiye Cumhuriyetlerinin lideri olabilmesi için nükleer güce muhakkak ki sahip olması gerektiği, ve bunun da ancak ve ancak MHP'nin iktidara gelmesiyle mümkün olabileceğini söyleyerek büyük alkış alıyordu.

Nükleer santral = nükleer silah

Nükleer santraller nükleer silah yapımında kullanılabilir mi kullanılamaz mı? Bu tartışmada nükleer santralleri savunanlar genellikle bu ikisi arasında bir bağlantı olmadığını söylüyorlar. Ancak bazı reaktör tipleri nükleer silah yapımı için de kullanılabilir. Burada yine Kanada'lı AECL firması ve CANDU reaktörleri karşımıza çıkıyor. CANDU reaktörleri 2. Paylaşım Savaşı yıllarında ABD ordusu için plütonyum üretmek için tasarlanmıştır. Bu askeri kökenleri yüzünden CANDU reaktörleri bütün ticari reaktörler arasında nükleer silahlar için kullanılacak en uygun reaktör tipidir. CANDU reaktörleri üretilen her kWh elektrik başına en yüksek plütonyum ve tritium çıktısına sahiptir. ►►

Nükleer santraller ve nükleer silah konusunda inciler

"Türkiye'de bana göre en az 50 tane atom santrali yapmaları lazım. ... Türkiye bu sayede hem atom bombası yapabilecek teknolojiyi kavrayacaktır, hem nükleer enerjinin tıp sahasında, bilgisayar sahasında, kimyevi sahalarda da, pek çok sahada kullanılmasını öğrenecektir... Yani uzaktan kumandalı hale gelmiş ve Türkiye'ye karşı düşman unsurlar, saflar, bilgisizler, kandırılmış adamlar toplanıyor, ilimle, teknikle çözümleri gereken bir konuya politik yaklaşmak suretiyle geciktiriyor Türkiye'nin işini." (Enis Öksüz, Akdeniz Postası Haftalık gazetesi, 3 Kasım 1997)

"Her ne zaman bu açık gerçeğin gereği yapılmaya başlansa, gizli bir elin işaretleriyle kendilerine yeşil çevreciler adını takan ve çoğunluğunu ideolojileri iflas ettiği için oyuncaksız kalan entellerin oluşturduğu kuru kalabalık ortalağ sürülerek Türkiye'nin önü kesilmektedir. Bu piyonların arkasında ellerindeki petrol rezervini tüketmeden dünyanın nükleer enerjisi geçmesini istemeyen petrol kartelleri ile Türkiye'nin nükleer bir güç olması kendi yakın ve uzak menfaatlerine uygun bulmayan malum uluslararası güç odakları vardır. Bu noktada bizim en büyük talihsizliğimiz hükümette bulunan siyasi kadroların yeterli iktidar gücüne sahip olamamalarıdır." (Çevre Eski Bakanı ve Ağrı'ya nükleer santral yapılmasını isteyen Ziyaettin Tokar'ı desteklemek için Ülküm Teknik Elemanlar Derneği, KTÜ Mezunları Dayanışma Vakfı, Orman Mühendisleri Derneği ve PTT Teknisyenleri Derneği tarafından yapılan ortak basın açıklaması)

"Bir kısım uluslar arası çevre örgütleri tarafından desteklenen bu gruplar Gönüllü Çevreci Kuruluş sıfatıyla hareket etmekte, bilerek veya bilmeyerek(genelde bilerek) nükleer enerjiyi yanlış tanıtmaktadırlar. Gösteri gruplarının kuruluş ve amaçları incelendiğinde bunların genelde eski tüfek devrimcilerin, Rusya imparatorluğunun çöküşü ile birlikte demokratik ülkelerde yeni versiyonları olduğu kolayca anlaşılmaktadır. Nükleer güç santral teknolojisine girmekte bir hayli geç kalmış olan Türkiye daha fazla vakit kaybetmemelidir."

(MHP'nin hazırladığı "Enerji ve Enerji Kaynaklarımız" kitapçığından)

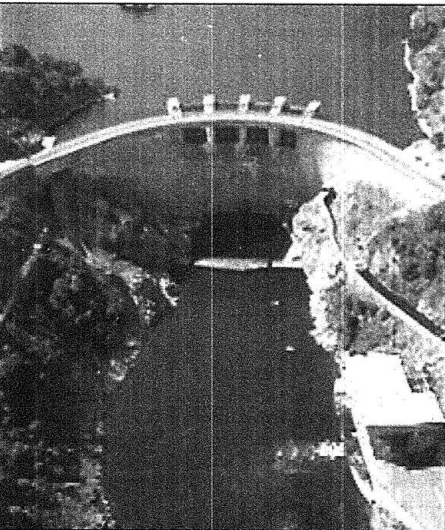
CANDU reaktörleri bugün Hindistan ve Pakistan arasındaki nükleer silahlanma yarışının da temelini oluşturuyor. 1974 yılında Hindistan ilk nükleer denemesini Kanada'dan aldığı nükleer reaktörlerden sağladığı plütonyum ile yaptı. Kanada'nın nükleer desteği kesmesi üzerine de kendi CANDU reaktörlerini geliştirdi. Hindistan aynı zamanda bu reaktörlerden elde ettiği tritiumu da depoluyor. Tritium da çok kuvvetli bir patlayıcı. AECL CANDU reaktörlerini Pakistan'a da satmıştı. Daha sonra Pakistan'ın nükleer silah denemelerine başlaması üzerine bu desteği kesti. Pakistan 1998 yılında 6 nükleer deneme yaptı.

Şimdi AECL firması Hindistan ve Pakistan'ı da örnek göstererek aynı şekilde nükleer teknolojiyi Türkiye'ye de vereceği vaadinde bulunuyor. 3 Şubat 2000 tarihli Cumhuriyet gazetesinde de belirtildiği gibi bu özellikleri yüzünden MHP tarafından açıkça desteklenen AECL firmasının şansı artmış durumda. Şimdiye kadar birçok kez ertelenen ihale, en son hükümetin isteği üzerine firmaların verdikleri tekliflerin geçerlilik tarihini 1 Mart 2000 tarihine kadar uzatmaları ile yeniden ertelendi. Şimdilik görünen Westinghouse firması için bastırılan ABD lobisi karşısında yukarıda icraatlarından örnekler verdiğimiz AECL firmasının ve nükleer silah hayalcilerinin ağırlığı artmış bulunuyor. Türkiye'de gerçek karar mekanizmalarının hükümetin ve parlamentonun dışında olduğu düşünülürse akla hemen generaller geliyor.

Siyasi karara siyasi mücadele

Nükleer santral tartışmaları kendi başına ve salt teknik bir konu olarak ele alınmamalıdır. Teknik bilgi ve veriler belki olaya iyi niyetle yaklaşan bazı kişiler için önemli olabilir ama siyasi iktidar için hiçbir önemi yoktur. Bu düzende alınan siyasi kararların akılcı olmasını, bilimsel verilere itibar etmesini beklemek ise mümkün değil. Çünkü sistemin bizzat kendisi akla aykırı bir sistem. Dolayısıyla konu Türkiye burjuvazisinin yönelimleri ve emperyalist bağımlılık ilişkileri ile nükleer santrallerin bağlantıları üzerinden değerlendirilmelidir.

Henüz çok geç değil. Nükleer santraller siyasi bir tercih olduğu için verilecek mücadele de büyük oranda siyasi olmak zorundadır. Nükleer santrallara karşı mücadelenin hedefinde teknik bir başlık olarak nükleer enerji olduğu sürece kısır bir çekişmenin içine girmek kaçınılmaz olmaktadır. Çünkü bu konuda egemen sınıflar ve onların temsilcileri söyleyenleri kaale bile almıyorlar. Onların egemenliğinde Türkiye her anlamda karanlıkta kalmaya mahkumdur. 'HAYIR'larımız rüşvete, talana, emperyalist dayatmacılığa, ülkenin NATO'nun emir eri haline getirilmesine karşı olmalıdır. Karanlığa karşı aydınlık bir Türkiye için.

Makina M.O. İstanbul şb. seçimleri üzerine

Behice ÇAĞLAR

M.M.O. İstanbul Şubesi 24. Dönem Genel Kurul toplantısı, 22 Ocak Cumartesi günü Yıldız Teknik Üniversitesi oditoryumunda yapıldı. Başkan Ümit Ülgen toplantıyı açtı ve divanın oluşturulmasına geçildi. Divan seçimi için, Demokrat Makine Mühendislerinin adayı Yavuz Bayülken, Meslek Birliğe Çağrı grubunun adayı ise Yusuf Erkoç idi. Kalabalık nedeniyle oylama, sicil numarası sırasına göre ad okunarak yapıldı. İsmi okunan üye ayağa kalkarak sicil numarasını ve oy verdiği divan başkanının ismini söyledi. Divan Başkan'ının seçiminde, Demokrat Mühendislerin adayı başlangıçta açık farkla önde giderken, sicil numaraları büyüdükçe Meslek Birliğinin adayının aldığı oylar artmaya başladı ve sonuçta 303 oya karşılık 369 oyla seçimi kazandı. M.M.O. İstanbul Şubesi tarihinde ilk kez kongresinin divanını, gerici güçlere teslim etmiş oldu.

23 Ocak Pazar günü, seçimler 9.00'da başladı ve saat 17.00'da sona erdi.

Seçimlere, 3181 kişi (toplam üyenin %22'si) katıldı. 1996 yılı seçimlerin de katılımın 2605 kişi (%20,2), 1998 yılı seçimlerin de ise 1781 kişi (%13,21) olduğunu hatırlarsak, bu seçim son yılların en büyük katılımıyla gerçekleşti ve diğer etkenleri göz ardı edersek Makine Mühendislerinin, seçimlere katılarak müdahil olma, demokratik haklarını kullanma ve görevlerini yerine getirmeleri umut verici bir gelişmeydi. Demokrat Mühendislerin adayının bir önceki gün divan seçimini kaybettikten duyan duyarlı, demokrat mühendisler Yıldız oditoryumuna ince ince ve saatler ilerledikçe dalga dalga aktılar, hasta yataklarından kalkıp geldiler, işlerini güçlerini bırakıp geldiler, kırgınlıklarını, kışkınlıklarını, yüreklerinin bir köşesine gömüp, kızgınlıklarını ya da ilgisizliklerini yenip geldiler. Mesleğimizin duayenleri de oradaydı...Oy kullananlar arasında, en küçük sicil numaraları, 61-310-363-366, en büyük sicil numaraları ise 49370-49332-49189-49164 idi.

Ve sonunda, Meslekte Birlik grubunun 1219 oyuna karşılık, Demokrat Mühendislerin listesi 1962 oyla seçimi kazandı. Toplam 15 sandıkta verilen oyların % 38'i Meslekte Birlik, %62'si Demokrat Mühendisler için kullanıldı.

	Kullanılan Oy	Oranı	Demokratlar	Oranı	MB	Oranı
1996 Seçimleri	2605	%20,2	1431	%54,8	1050	%40,3
1998 Seçimleri	1781	%13,21	1145	%64	606	%34
2000 Seçimleri	3181	%22	1962	%62	1219	%38

Yukarıdaki tablo incelendiğinde, bir önceki döneme (1998 seçimleri) göre Meslekte Birlik grubunun oylarının artışı %100, Demokrat Mühendislerin oylarının artışı ise, %71 olduğu görülebilir.

1996 seçimleriyle bir karşılaştırılma yapıldığında ise, Meslekte Birlik grubunun oylarındaki artış %16, Demokrat Mühendislerin oylarındaki artış ise %37'dir.

Demokrat Mühendisler için kullanılan oyların yarısı, ilk 5 sandıkta, kalan yarısı son 10 sandıkta kullanıldı. En fazla oyu, Demokrat Müh. Adayları %78 ile 4 no'lu sandıkta (40-50 yaş), Meslekte Birlik adayları ise, %57 ile, 15 no'lu sandıkta (21-25 yaş) aldılar.

Sicil numaraları 28712 ile 30982 arasında olan üyelerin oy kullandığı 7 numaralı sandıkta da Demokrat Mühendislerin oy oranı genel ortalamayla aynı % 62. Bu oran sicil numarası küçüldükçe büyüyor, sicil numarası büyüdükçe, küçülüyor ve en genç üyelerin oy verdiği 15 no'lu sandıkta % 43'e kadar düşüyor. Divan seçiminde bu durumun çok daha çarpıcı olduğunu da hesaba kattığımızda, hepimizin pek de iyi bildiği, ama her nedense bu bilginin genç mühendislerin talep ve sorunlarına daha fazla önem verme sonucunu doğurmadığı ve bu doğrultudaki çabaların da dirençle karşılaşıldığını hatırlamanın tam zamanı değil mi? Yalnız

ve yalnız aydınlık bir gelecek umudunun kararmaması için.

Merkezi otoritenin ve yerel yönetimlerin olanaklarının kişisel vaadinden öte, genel mühendis kitlesinin ortak talepleri yönünde hiçbir programı olmayan Meslekte Birlik grubunun, meslekte birlik söylemiyle genç mühendisleri etkileyebilmesi acı verici. İş güvencesi olmayan, işsiz mühendis ordusunun varlığı her an kendisine karşı kullanılan, özlük hakları ve işi patronunun iki dudağı arasında olan, üniversite eğitiminin yetersizliğini, iş hayatında yoğunlukla hissedilen, kendine mesleki gelişim için olanaklar sunulmayan ya da sunulan imkanlara ulaşmaya vakit, nakit vb nedenlerle gücü yetmeyen ve sonuçta bu toplumda yaşanan her sorundan ulaşım-eğitim-sağlık-güvenlik-barınma-sosyal ihtiyaçlar vb.- payına düşeni fazlasıyla alan, çoğunlukla ücretli çalışan genç mühendisin kendi geçerginin üzerine dini ve milliyetçi motiflerle örülerek, iktidarın vaatleri ve kim bilir belki de gözdağı eşliğinde örtülen örtüyü kaldıracak olan nedir? Ve kendi sorunları etrafında nasıl birleşeceklerdir?

İktidar ortağı olma, yerel yönetimleri elinde bulundurma nedeniyle yapacakları hayırlı bir iş varsa zaten yapabile 'Erki'ni ellerinde tutanlar, neden meslek odalarını da kapsam içine almak isterler?

Ülkenin sanayileşmesini engelleyenler; İmalat sanayinin toplam sabit yatırım içindeki payını, yatırım malları sanayinin imalat sanayi içindeki payını yıl be yıl sürekli düşürerek ve bu gelişmenin sonucu olarak, bu ülkenin namuslu kafa ve kol emekçilerinin yarattığı ve aslında kamunun olan, yani hepimizin olan değerlerimizi kötü yöneten ve bu kötü yönetimi bahane ederek, hovarda mirasiedi tutumuyla haraç mezar satılığa çıkararak kimlerdir? Yatırımları, Sanayileşmesi, bilim-teknoloji üretimi, bir avuç çok uluslu tekelin inisiyatifine terk edilmek istenen bir ülkede bize, mühendislere düşen görevler nelerdir?

Hiç de yeni olmayan bu ve diğer soruları gerçekten en geniş üye kitlesi tartışıldığı zaman, gerçekler üzerindeki karanlık örtüler aralanabilecek.

Sonuç olarak denilebilir ki, seçime gelecek beyaz oy pusulasını Demokrat Mühendisler listesinden yana kullanan her üye 'ben buradayım' demiştir. Verdiği aslında oy değil 'ortaçağ karanlığına karşı' bir beyaz gül fidesidir, yaşatmamız için... Şimdi sıra bizde, hep birlikte, umutla...

Ek : Bir kongre değerlendirmesini, daha fazla dağıtmak için ekte görüşlerinize sunmak istediğim bir önerim var, paylaşılır ve geliştirilirse odalarımızda gerçekleşmesi için çaba sarfedebiliriz.

Bilindiği gibi, odamızın güzel geleneklerinden biri de, meslekte 25- 40-50 yılını doldurmuş üyelerine, kamu adına, şükranlarını mütevaczi bir plaket eşliğinde sunduğu geleneksel oda geceleridir. Bu ritüelleri anlamına uygun olarak daha özenli yapmaya çalışalım. Peki, odamızın genç üyeleri için başlatılabileceği ve süreç içinde, gelenekselleşmesi için çaba sarfedebileceğimiz bir simge olamaz mı? Örneğin, 'mesleğe hoş geldiniz' etkinliklerinin tüm yeni mezun arkadaşlarımızı kapsaması ve meslekdaşlara üzerinde isim ve sicil numaraları yazan, imza atarken önlerine çıkan her tip karanlık çıkar-tehdit girdabına karşı, hepsinde olan, yalnız olmadığımızı hatırlatan bir kalem! Birlikte olmayı ve davranmayı, haketmeyi, hakkını vermeyi, hakkını aramayı, bilimi-teknolojiyi ve bunların insanı ve doğayı yoketmek için değil, onlar için olduğunu ve asla bir şıklık yada promosyona dönüştürerek yozlaştırılmayacak bir simge, mesela bir kalem!

'Şu soğumuş cehennemde' dört yandan kuşatıldığımız dolar-çıkart-ımağ girdabına karşı yalnız bir kalem!

Ve elbette hediye ettiği kalemin söylediklerine önce kendisi layık olan bir örgüt, tüm söylediklerini içselleştiren ve gereğini zamanında yerine getiren bir örgüt - odamız. ■

Mimarlığın korunması ve geliştirilmesi için uyulacak kurallar ve buna yönelik yasalar- da değişiklik yapılmasına dair yasa tasarısı

Mimarlar Odası/MYK Çalışması/Yasa Komisyonu Çalışması 22 Ekim 1999

A) GENEL GEREKÇE

Dünya mimarlık tarihinin en köklü uygarlık birikimleri sahip olan Türkiye'de, bu kültürel zenginliğin çağdaş mimarlık ortamına ve mesleki sorumluluklara taşınmasında ciddi sorunlar ve tikanıklıklar yaşanmaktadır. Tek yapı ölçeğinden, kentsel dokuların oluşumuna kadar mimarlığın ilgi ve yükümlülüğü altındaki hemen her alanda yaşanan ve tarihten gelen birikimlerin düzeyi ve niteliğiyle de bağdaşık olmayan olumsuz uygulamalar, Türkiye mimarlığının hak etmediği gerilimler içinde kalmasına ve ülkenin imarına gerekli katkından yoksun bir yıpranma sürecine girmesine neden olmaktadır.

Böylesi bir süreçte ise bir yandan mimari ve kentsel mekanlarda hızlı bir yozlaşma, kalitesizleşme ve kültürel kimlik değerlerinden uzaklaşma, hemen tüm kentleri ve yerleşmeleri sarmalarken, öbür yandan toplumun mimarlığa olan ilgisi, görevi ve saygısı da azalarak, mimarın katılımlarını giderek azalttığı bir "mimarsız yapılaşma" düzeni ülkeyi etkisi altına almaktadır.

Bu olumsuz gelişin sosyo-ekonomik gerçeklerin dışında imar ve meslek hukuku açısından temel nedenlerinden biri ise yasalarımızda mimarlığın korunması, geliştirilmesi ve sorumlulukların tanımlanması yönünde yeterli kuralların bulunmamasıdır.

Mimarlıkla ilgili her alandaki hizmetlerle birlikte her ölçekteki tasarım ve uygulamada mimarların mesleki hak ve sorumlulukları ile toplumun ve kurumların bu hak ve sorumluluklara karşı gerekli hukuksal bağimliliğinin yasalarımızda yeterli açıklıkla tanımlanmamış ve belirlenmemiş olması da aynı olumsuz süreci beslemektedir.

Benzer şekilde mimarlığın çağdaş ve demokratik kurallar içinde toplum yararına bir mesleki denetimden yoksun olarak uygulanması ve Meslek Odası'nın bu yöndeki Anayasal görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye dönük yasal güvencelerinin yeterli olmamasından ötürü de ülkenin ve kentlerin imarındaki mimari kalite ve düzey giderek daha da gerilemektedir. O kadar ki bugün bir çok kentimizde kaçak yapılaşma bölgeleriyle, yasal yapılaşan bölgeler arasındaki mimari görünüm farkı bile neredeyse kalmamıştır.

Öte yandan mimarların mesleki hak ve yetkileriyle hizmet yapabilmeleri için mesleki öğrenimini tamamlanmış olmaları da günümüzde bir çok ülkede yeterli görünmüyor ve öğrenim sonrasında mesleki sorumlulukları üstlenmeye dönük bir hazırlık ve buna bağlı mesleğe kabul süreci uygulamanın temel kuralı olarak benimsenmişken, ülkemizde de bu çağdaş sorumluluk anlayışının yasallaşması kaçınılmaz bir evrensel yükümlülük olarak artık karşımızda durmaktadır.

Nitekim, Türkiye'nin kurucu üyesi olduğu Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) son yıllarda öncelikli gündemini oluşturan ve mimarlığın profesyonel kuralları içinde "eğitim sonrası mesleğe hazırlık ve sorumluluk üstlenme" süreçlerinin tüm ülkelerde yaşama geçirilmesi yönündeki çağrı ve kararları da bu konuda ülkemize küresel bir görev yüklemektedir.

Bütün bunların yanı sıra, yine son dönemlerde ulusal ve uluslararası politikaların önemli kavramları ve yükümlülükleri arasında yer alan "sürdürülebilir kalkınma" ve "Sürdürülebilir tasarım" ilkelerine bağlı olarak mimarlığın doğal ve kültürel çevre değerlerine saygılı ve bu değerleri koruyan bir vizyon ve sorumluluk içinde yaşama geçirilebilmesi yönünde de yasal düzenlemelerin güçlendirilmesine ve aynı ilkelere bağlı mesleki yükümlülük ve denetim kurallarının tanımlanmasına gereksinim olduğu da açıktır.

Çevre ve tarih değerlerini yaşatılmasına dönük ulusal ve evrensel sorumlulukların sadece kamu kurum ve kuruluşlarına bırakılmaması, bu Anayasal görevle doğrudan ilgili meslek mensuplarının da aynı doğrultudaki yükümlülüklerinin yasalarla tanımlanarak, meslek kuruluşların etkinliğini de arttıracı hukuksal düzenlemeler içinde belirlenmesi gereği, bir kültür ve doğa zenginliği ülkesi olan Türkiye için giderek daha da önem kazanmaktadır.

Yukarıdaki gerekçelerle yürürlükteki mevzuat ve yasalardeki eksiklikler göz önüne alındığında, söz konusu sorunların aşılabilmesi ve mimarlık alanında tarihsel birikim-lerimize yakışır bir düzeyi ve mesleki sorumluluğu yeniden yakalayabilmek için, başlıca şu konularda yeni hukuksal kurallara ve mevcut yasalarda yeni düzenlemelere gereksinim olduğu ortaya çıkmaktadır:

1. Mimarlıkla ilgili her alanda ve her türlü tasarımda ve uygulamada, mimarın belirleyici ve yönlendirici misyonunun ülke

düzeyinde etkin ve sorumlu kılınması,

2. Mimarlığın ülke ve toplum yararına çevre ve kültür değerlerini gözetin bir hizmet ve uygulama süreci içinde yaşama geçirilmesinin güvenceye alınması,

3. Mimarlık hizmetlerinin mesleki ilke ve hedefler ışığında çevre ve toplum çıkarları doğrultusunda demokratik ve bilimsel denetiminin kurumsallaştırılması,

4. Mimarlıkla ilgili her alanda mesleki sorumluluk üstlenilebilmesi koşullarının yeniden belirlenerek, eğitimin ardından mesleğe hazırlık ile mesleğe kabul süreç ve kurallarına ilişkin görev, yetki ve düzenlemelerin yapılması,

5. Mimarların mesleki haklarıyla, bu haklarının karşılığı olan kamusal ve çevreye dönük

sorumluluklarını birlikte gözetin hizmet ve yükümlülük koşullarını belirleyen bir mimarlık düzenine toplumun ve bireylerin de bağımı olacağı kuralların tanımlanması,

6. Bütün bu kurallardan, Türkiye'de belirli sürelerle ve belirli konular için hizmet vermek isteyen yabancı uyruklu mimarları ve onların işlevlerini de bağlayacak şekilde düzenlenmesi...

B) MADDE GEREKÇELERİ:

Madde 1. Yasanın "amacını" belirlemekte ve Türkiye'deki mimarlık ürünlerinin ve mimari çevrenin, mimari ve mimarlık ilkelerini dışlamayacak bir sürece kavuşması yönündeki yasa hedeflerini içermektedir.

Madde 2. Yasanın "kapsamını" belirlemekte uygulamasından sorumlu kişi ve kurumların bağlayıcı yükümlülüklerini tanımlamaktadır.

Madde 3. "Mimarlık hizmetlerinin" tanımını yapmakta, bu hizmetlerin yasayla getirilen koşullara bağlı alınacağı ve verileceği kuralını hükme bağlamaktadır.

Madde 4. Mimarlık hizmetlerinin yapılabilmesinin ön koşulu olarak önce "Mimara Başvurulmasını" ve aynı hizmetlerden de yine öncelikle mimarın sorumlu olma ilke ve koşullarını belirlemektedir.

Madde 5. Mimarlık hizmetlerini ancak "yetkili" mimarın yapabileceğine ve aynı hizmetlerin Mimarlar Odası'na "denetlenmesine" dair kuralları tanımlamaktadır.

Madde 6. Mimarın yetkili olabilmesi için gerekli "mesleki yetki belgesine" ait kural ve koşulları belirlemekte, yetki belgesinin yenilenmesi ve iptaliyle ilgili kuralları belirleyecek yönetmeliğin temel ilkelerini tanımlamaktadır.

Madde 7. Mimarlık hizmetlerinin, Mimarlar Odası'na "mesleki denetimine" dair ilke ve koşulları belirlemektedir.

Madde 8. Mimara mesleki yetki belgesini vermekte yetkili "Mesleki Yetkinlik Belgelendirme Kurulu'nun" (MYDK) kuruluş ve üye değişikliği koşullarını belirlemektedir.

Madde 9. MYDK'nun "çalışma koşullarını" belirlemektedir.

Madde 10. "Kamunun" mimarlık hizmetlerinin de yetki belgesine sahip mimarlarca yapılabileceğini hükme bağlamaktadır.

Madde 11. 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Kanunundaki "mimar" tanımının ve buna ait sorumlulukların "yetkili mimar" olarak uygulanmasına yönelik yasa değişikliği maddesidir.

Madde 12. 3194 sayılı İmar Kanununda, inşaat ruhsatına mimarlık hizmetlerinin "Mimarlar Odası'na Denetimi" ve bunların sorumlu olan mimarlara da "yetkili mimarlar" olabileceğini belirten yasa değişikliği maddesidir.

Madde 13. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasasına göre oluşturulan Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu ile Koruma Kurullarında görevlendirilecek mimarların da "yetkili mimar" olmalarını hükme bağlayan yasa değişikliği maddesidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AMAC-KAPSAM-MİMARLIK HİZMETLERİ-MİMARA BAŞVURU

Madde 1: Amaç:

Bu yasanın amacı;güzel sanatlar ağırlıklı bir kültür faaliyetleri olan mimarlıkla ilgili hizmet alanlarında mimarın mesleki katkı,yönlendirme ve denetimin güvenceye alınması;mimari karar ve sorumluluklarda mimarlık eğitimi ve yetkisi bulunmayan kişi ve kuruluşların belirleyici olması engellenerek,ülkenin tarihten gelen birikimlerine,evrensel değerler ve standartlara dayalı bir mimari kalitenin kazanımı yönünde,mimarlığın korunması, geliştirilmesi ve ülke

düzeyinde bilim ve sanat disiplinlerine uygun yapılması için :

- Mimarlık hizmetlerinin denetlenmesi ,
- Mimarın mesleki yetki ve sorumluluklarının tanımlanması

-Mimarın mesleki sorumluluk üstlenme koşullarının belirlenmesi ,

-Mimarlık mesleğinin uygulama ve denetim esaslarının belirlenmesi yönünde gerekli düzenlemeleri yapmak ve toplum yararına birlikte doğal ve kültürel çevreyi koruyan bir mimarlık süreci için mimarlara,topluma ve ilgili kurumlara ait görev,yetki ve sorumlulukları belirlemektedir.

Madde 2: Kapsam:

Bu yasada yer alan hükümler, 3. maddede belirtilen mimarlık hizmetlerinin verilmesinde ve aynı hizmetlerin alımında teknik,mali,yasal,yönetimsel açıdan taraf olan kamu ile özel gerçek ve tüzel kişileri bağlar.

Madde 3: Mimarlık Hizmetleri:

Tek yapı ölçeğinden kentsel ve kırsal yerleşim ölçeklerindeki her tür fiziki çevrenin TASARIMI ve UYGULANMASI için gerekli projelendirme,denetim,eğitim,araştırma ve danışmanlık hizmetleri,MİMARLIK HİZMETLERİ kapsamındadır.

a)Mevcut veya yeni oluşturulacak çevrelere ilişkin yapılaşma,revizyon,koruma ve yenileme amaçlı projelendirme hizmetleri kapsamında,yeni yapılacak bina,ek bina veya bina grupları ve yakın çevrelerinin iç ve dış mekan düzenlerini planlayan projelerin hazırlanması,çevrenin mimari niteliklerini belirleyen " kentsel tasarım","imar planı", "koruma amaçlı imar planı" ve "çevre düzeni" master planlarının hazırlanması veya hazırlanmasında alınacak görevler;bu hizmetlerin gerektirdiği teknik rapor,çizim ve belgeleme işleri;yapı ve kalınlaşma ait rölöve,restitüsyon ve rekonstrüksiyon çizimleri; renovasyon,restorasyon ve rehabilitasyon projeleri,bunlara ait altyapı ve çevre düzenleme projeleri,

b)Söz konusu projelerin uygulanmasına yönelik denetim hizmetleri kapsamında mesleki denetim, teknik ve yönetimsel hizmetler, ilgili diğer teknik ve sorumlu kişi ve kurumların koordinasyonu, mesleki çalışmaların yürütülmesi ve özel sektör ya da kamu kurumları adına denetimi, kamusal yükümlülük içinde onayı, kabulü, izin işlemlerinde sorumluluk üstlenilmesi

c)Mimarlar tarafından üstlenilen eğitim , araştırma ve danışmanlık hizmetleri kapsamında doğrudan mimarlar tarafından üstlenilen akademik görevler,eğitim hizmetleri, kamusal çalışmalar, mimarlık ve sanat tarihi araştırmaları, arkeolojik çalışma ve kazılarda mimari saptamalar, bilirkishilik, fizibilite-ler, keşif ve maliyet raporları, mimar olarak üstlenilen her türlü denetim, karar ve onay hizmetleri, mimarlık, kent, çevre, kültür konularındaki mimarlarca yapılmış araştırma, inceleme, belge- sel çalışmalar ile Mimarlar Odası' nca bu yasaya bağlı olarak çıkartılacak "Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği" kapsamında tanımlanacak hizmetler "MİMARLIK HİZMETLERİ" dir.

Madde 4: MİMARA BAŞVURMA ve MİMARİ SORUMLU- LUK KOŞULU

Gerçek ve tüzel kişilerle özel ve kamu kurum ve kuruluş ve ortaklıkları, 3.madde de belirtilen Mimarlık Hizmetlerinin gerçekleştirilmesi için, bu yasada tanımlı yapılan mesleki yetki- lere sahip bir ya da birden fazla mimara veya Mimarlar Odası' nca tescilli yapılmış ve geçerliliğini koruyan Mimarlık Bürosuna başvurmak ve söz konusu hizmetin anılan mimarlar ve bürolarca yürütülmesini kabul etmek ve sağlamak zorundadır.

Mesleki Yetki belgesine sahip olmayan Mimarlar mesleki sorumluluk ve denetim üstlenemez ; mimarlık hizmetlerinin yapılması , çoğaltılması , onaylanması, toplumun yararına sunulması , yasal hak ve kullanımlara konu edilmesi için , yetkili mimar olmak zorundadır.

İKİNCİ BÖLÜM

MİMARLIK YETKİSİ-YETKİ BELGESİ-MESLEKİ DENETİM

Madde: 5: MİMARLIK YETKİSİ ve ÜNVANLARIN KUL- LANIMI

Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ' nca denkliği onaylan- mış bir mimarlık eğitim kurumunda yüksek öğrenimini tamam- layarak diploma almaya hak kazanmış her mimar adayı, buna ilişkin mezuniyet belgesiyle birlikte Mimarlar Odası'na kaydını yaptırarak, mesleki yetki ve sorumluluklarını üstlenebilmek ve 3.md. de belirtilen hizmetlerde ünvanını ve mesleki yüküm- lülüklerini kullanabilmek için gerekli "staj" ve "kabul" koşullarını yerine getirerek Mimarlar Odası' dan YETKİ BELGESİNİ alması zorundadır.

Odaya kayıt olan mimarlık okulu mezunu, mesleki ünvan kullanamazlar ve mesleki haklardan yararlanamazlar...

Od'a ya kayıt olan Mimar , yetki belgesini alıncaya dek "Stajyer mimar" ünvanını kullanır. Yetki belgesiyle mesleki sorumluluk üstlenmeye hak kazanmasıyla birlikte "mimar" ünvanıyla hizmet yapar.

Akademik unvan ve derecelerin kullanım hakları saklıdır. Ancak, bu unvan ve derecelere sahip mimarların da mesleki sorumluluk üstlenilmeleri için yetki belgesi almaları zorunludur.

Madde 6: MESLEKİ YETKİ BELGESİ:

Mesleki Yetki Belgesi'ni 10 yıl geçerli olmak üzere vermesi Mimarlar Odası'na aittir. Stajyer Mimara Yetki Belgesi verilebilmesi için, aşağıdaki koşulların yerine getirilmiş olması gerekir.

- Yüz kırtarıcı bir suçtan hüküm giymemiş olması.
 - Mimarlar Odası'na "stajyer mimar" sıfatıyla üyelik kaydını yaptırmış olması.
 - Uygulama Yönetmeliği'nde belirtilen konularda Mimarlar Odası tarafından yeterliliği kabul edilmiş bir mimar yanında ya da mimarlık hizmeti veren özel kuruluşlarda, en az 2 (iki) yıl süre ile mesleki bilgi ve deneyimini geliştirici çalışmalarda bulunmak ve ilgili mimar ya da kurumdan bu çalışmasıyla ilgili olumlu değerlendirme raporu ve belge almış olmak,
 - Uygulama Yönetmeliği'nde koşulları ve kuralları belirtilen ve bu kanunun 8.inci maddesine göre oluşturulacak MESLEKİ YETKİNLİK DEĞERLENDİRME KURULU'na düzenlenecek mesleğe kabul sınavında başarılı olmak.
- Mesleki Yetki Belgesi'ni geçersiz olması ve yenilenmesiyle ilgili koşullar Uygulama Yönetmeliğinde belirlenir. Yasalara aykırı ve haklarında yıkım kararı alınmış yapılaşmalara mesleki hizmet verdiği Oda Onur Kurulu kararıyla saptanmış mimarların yetki belgesi ; üç yıldan az olmamak üzere ve Oda Onur Kurulu'na belirlenecek süre kadar iptal edilir.

Yetki belgesinin her 10 yılda bir yenilenmesinde ise ilgili mimarın, Mimarlar Odası'na düzenlenecek ve mesleğin çağdaş norm ve standartları içinde gelişmesini hedefleyecek eğitim seminerlerine katılmış olması da dikkate alınır.

Madde 7: MESLEKİ DENETİM:

Mimarların mesleki görev ve hizmetlerini, yasal kurallara, toplum ve çevre çıkarlarını gözeterek mesleki davranış ilkelerine ve meslek odasının belirlediği diğer etik ve kamusal yükümlülükleri uygun yerine getirmelerine yönelik mesleki denetim yetkisi Mimarlar Odası'na aittir. Mimarlar Odası, üye sicillerini bu sorumluluğu da gözeterek tutar ve mesleki disiplin kurallarını kendi mevzuatı kapsamında yürütür.

Mimarlık hizmetlerini kabul eden ve onaylayan tüm kurum ve kuruluşları, Mimarlar Odası'na mesleki denetim uygulaması kapsamında denetlemediği mimarlık hizmetleri kabul edemez ve onaylayamazlar. Mimarlar Odası'na denetlenen, ancak uygulamasına yönelik çekincelerin bir raporla (Mimari ÇED Raporu) belirtildiği mimarlık hizmetleriyle ilgili kabul ve onay işlemlerinde ise söz konusu çekinceler ilgili kurumca dikkate alınır ve uygulamanın sonucu hakkında Mimarlar Odası'na yazılı bilgi verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MESLEKİ YETKİNLİK DEĞERLENDİRME KURULU VE ÇALIŞMA KOŞULLARI

Madde 8: MESLEKİ YETKİNLİK ve DEĞERLENDİRME KURULU

2 (iki) yıllık mesleki bilgi ve deneyim edinme süresini 6.m.d. de belirtilen koşullarda tamamlamış stajyer mimara mesleki yetki belgesi vermek üzere Mimarlar Odası'na oluşturulacak Mesleki Yetkinlik ve Değerlendirme Kurulu en az 15 yıl mesleki deneyime sahip Mimarların genel listesi içinden ,

Oda üyeleri arasında anket yöntemiyle belirlenerek; genel eğilimler de dikkate alınarak , Oda MYK tarafından seçilecek 11 (on bir) asil ve 11 (on bir) yedek üyeden oluşur.

MYDK üyeleri :

- Serbest çalışan mimarlardan 5 (beş) asil ve 5 (beş) yedek üye ,
- Akademik ünvana sahip mesleki eğitimde görev yapan mimarlardan 3 (üç) asil ve 3 (üç) yedek üye ,
- Bayındırlık ve İskan , Kültür ve Çevre Bakanlıklarından birer kişi olmak üzere , mesleki sorumluluk üstlenmiş , mimarlardan 3 (üç) asil ve 3 (üç) yedek üye , olarak belirlenir.

Madde 9:MYDK ÇALIŞMA KOŞULLARI

- MYDK, Mimarlar Odası'na her olağan genel kurul sonrasında ilk 3 ay içerisinde MYK tarafından 8.Madde de belirtilen yöntemle oluşturulur ve görev süresi 2 yıl olarak bir sonraki olağan genel kurulu izleyen MYK görevlendirmesine dek devam eder.MYK ; MYDK nun en çok 6 üyesini değiştirebilir.
 - MYDK 'na , kendi aralarında yapacakları seçimle belirleyecekleri üye başkanlık eder, sekreteryası hizmetlerini ise Mimarlar Odası Genel Sekreterliğine bağlı olarak özel ve sınırlı görevle oluşturulacak genel sekreter yardımcılığı yürütür.
 - MYSK 'nın çalışma koşulları ve sınav kuralları yönetmelikle düzenlenir. Toplantılar salt çoğunlukla yapılır ve kararlar, katılanların salt çoğunluğuyla alınır. Farklı görüşlerde eşitlik olduğu durumlarda MYSK başkanının oyu belirleyici olur.
 - MYSK kararlarında bağımsızdır ve özerktir. MYSK kararlarına karşı ancak İdare Mahkemelerinde dava açılabilir itiraz edilebilir.
- Madde 10: KAMU GÖREVLERİNDE MİMARLIK
- Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu adına mimarlık alanındaki denetleyici yetki kullanan kurum ve kuruluşlar da mimarlık alanında yetki ve sorumluluk üstlenecek mimarların istihdam ederlerken, Mesleki Yetki Belgesi'ne sahip olmaları koşuluna uymak zorundadırlar. Yetki belgesi olmayan mimarlar kamu adına mimarlık hizmetlerini denetleme, düzenleme ve onaylama sorumluluğu üstlenemezler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İLGİLİ YASALARA DEĞİŞİKLİKLER

Madde 11: 3458 SAYILI MİMARLIK VE MÜHENDİSLİK KANUNUNDA DEĞİŞLİK

28 Haziran 1938 tarih ve 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkında Kanun'un 1.m.d.'sine aşağıdaki (e) fıkrası eklenmiştir.

e-TC sınırları içerisinde "mimarlık" ünvan ve yetkisiyle mesleklerini ve sanatlarını uygulamak isteyenlerin ise yukarıdaki koşullara ek olarak:

- Mimarlar Odası'na kaydolmuş olmaları,
 - Mimarlar Odası'na verilmiş: "Mesleki Yetki Belgesi"ne sahip bulunmaları,
 - Mesleklerini ve sanatlarını uygulamak isteyen yabancı mimarların da Mimarlar Odası'na "geçici kayıt" yaptırmış ve "Mesleki Yetki Belgesi" almış olmaları gerekmektedir.
- Madde 12: 3194 SAYILI İMAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİKLER

a) 3/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 22.maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Madde 22: Yapı ruhsatıyesini almak için belediye veya valiliklere yapı sahipleri veya kanuni vekillerince dilekçe ile müracaat edilir. Dilekçeye sadece tapu (istisnai hallerde tapu senedi yerine geçecek belge), ilgili meslek odası denetiminden

geçmiş mimari proje, statik proje, elektrik ve tesisat projeleri, resim ve hesapları, röperli veya yoksak ebatlı kroki eklenmesi gereklidir.

b) 3/5/1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 38.maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 38: Halihazır harita ve imar planlarının hazırlanması ve bunların uygulanmasının fenni mesuliyetini; uzmanlık, çalışma konuları ve ilgili kanunlara göre, ilgili meslek odasına kayıtlı ve büroları odaca tescil edilmiş mühendisler, mesleki yetki belgesi olan mimarlar, şehir plancıları deruhte ederler.

Yapıların mimari, statik ve hür türlü plan, proje, resim ve hesaplarının hazırlanmasını ve bunların uygulanmasıyla ilgili fenni mesuliyetleri, uzmanlık konularına ve ilgili kanunlarla ilgili meslek odasına kayıtlı mühendisler ve yetki belgesi olan mimarlar deruhte ederler.

Madde 13-2863 SAYILI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA YASASI'NDA DEĞİŞİKLİK:

6285 (3386) Koruma Kanunu'nun "Koruma Kurullarının Oluşumu" ile ilgili 58.maddesine aşağıdaki (g) bendi eklenmiştir.

g: Yukarıda tanımlanan üyeler arasında mimarlık alanında görevlendirilecek mimar üyelerin"mesleki yetki belgesine sahip" olması koşulu aranır.

Madde 14: 5846 SAYILI FİKİR ve SANAT ESERLERİ YASASI'NDA DEĞİŞİKLİK

5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'nın 42.maddesi'nin 2.paragrafı şu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 42/2.paragraf: Aynı alanda birden fazla meslek birliği kurulabilir. Bu kanunun 4/3. md. de belirtilen mimarlık eserleri için meslek birliği hizmeti sadece Mimarlar Odası tarafından yürütülür. Her birlik ihtiyaçları doğrultusunda şubeler açarak çalışabilir.

Madde 15: YÖNETMELİKLER

Bu kanun yürürlüğe girdikten sonra 6 ay içerisinde aşağıdaki yönetmelikler Mimarlar Odası'na hazırlanarak usulüne göre yayınlanırlar:

- Mesleğe Hazırlık, Mimarlık Hizmetleri Yetki Belgesi ve Mesleki Yetkinlik Değerlendirme Kurulu Çalışmaları Uygulama Yönetmeliği
- Mesleki Davranış Kuralları Yönetmeliği
- Büro Tescil ve Mesleki Denetim ile Mimarlık Hizmetlerinde Mimari ÇED Yönetmeliği
- Mimarlık Hizmetleri Şartnamesi.
- Oda Onur Kurulu ve Disiplin Uygulamaları Yönetmeliği

Madde 16: Geçici Maddeler:

a) Bu kanunun ünvanları ve mesleki yetki belgeleriyle ilgili hükümleri, kanunun yürürlüğe girmesinden 1 (bir) yıl geçtikten sonra yüksek öğrenim kurumundan mezun olmaya başlayacak mimarlar için geçerlidir. Yüksek öğrenim kurumlarıyla Mimarlar Odası'na bu süre içinde bu kanunla üstlendikleri görev ve hizmetlere ilişkin gerekli hazırlıkları ve düzenlemeleri tamamlamak zorundadır.

b) Kanunun 8.m.d. de tanımlanan Mesleki Yetkinlik Değerlendirme Kurulu Mimarlar Odası MYK'na aynı süre içinde bir yıl içinde oluşturulur ve ilk Olağan Oda Genel Kuruluylla birlikte 8.m.d. de tanımlanan şekilde yeniden kurulacak çalışmalarını sürdürür.

c) Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihte Mimarlar Odası'na üye olan mimarlar ve yüksek mimarlar bir yıl içinde Oda'ya başvurarak Mesleki Yeterlilik Belgelerini alabilirler. ■

Maden M. O. İstanbul Şubesi Genel Kurulu Yapıldı!

TMMOB Maden Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi 3. Olağan Genel Kurulu 29-30 Ocak 2000 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Genel Kurulun ilk gününde açılış ve başkanlık divanı seçimi yapılarak gündeme geçilmiştir. Şube Başkanı'nın geçmiş dönem çalışmaları hakkında bilgi vermesinden sonra Oda Merkez Yönetim Kurulu'ndan ve diğer ilgili kuruluşlardan katılanlar görüşlerini bildirmişlerdir. Çalışma Raporu okunmasından sonra Yönetim Kurulu oybirliğiyle aklanarak mesleki konuların tartışılmasına geçilmiştir. Aşağıda ana başlıklar verilen konularda ortak düşünceler ortaya çıkmış ve bu konularda yeni seçilecek şube ve merkez yönetim kurullarına aktif faaliyetlerde bulunma görevi verilmiştir:

- Maden mühendislerinin ilgili kamu kurumlarında sayıca daha aktif olarak yer almaları,
- Madencilik- Çevre konuları ile ilgili bilimsel platformların düzenlenmesinde daha etkin ve öncü rol alınması gerekliliği,
- Madencilik sektörünün ülke ekonomisindeki yeri ve öneminin artarak güçlendirilmesi gerekliliği ve bu yöndeki çalışmalara ağırlık verilmesi.
- İkinci gün ise Şube Merkezi'nde seçimler yapılmıştır. 81 üyenin katılımı ile belirlenen şube yeni yönetim kurulu 04/02/2000 tarihinde yaptığı ilk toplantısında oluşan yönetim kurulu görev dağılımı aşağıda belirtilmiştir:

Başkan : Ekrem YÜCE
II. Başkan: Ali KAHRİMAN
Yazman : Tayfun MATER
Sayman : Cumhur ARICAN
Üye : Erkin KARAÖZBEK
Üye : Kemal DEĞİRMENDERELİ
Üye : Hüseyin ZANBAK ■

İMO İstanbul Şubesi 37. olağan genel kurulu üzerine

Murat AKAD

İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin 37. Olağan Genel Kurulu 29-30 Ocak 2000 tarihinde toplandı. 1999 yılı içerisinde yaşanan bazı gelişmeler, diğer odalardan bazılarında olduğu gibi İnşaat Mühendisleri Odası'nda da daha hareketli bir genel kurul süreci yaşanmasına neden oldu. 18 Nisan seçimlerinin ardından MHP'nin hükümete girmesi ve Bayındırlık Bakanlığı gibi, doğrudan inşaat sektörü ile ilgili bir bakanlığı üstlenmesi gerici kesimin TMMOB'ye bağlı odalar üzerindeki ilgisini arttırdı. Ardından yaşanan depremle birlikte ortaya çıkan ciddi boyutlardaki rant alanı, gerici belediyeler ve hükümet kuruluşlarındaki gerici kadroların gözlerini odalara dikmelerine neden oldu.

Bu koşullar altında gerici grup genel kurul hazırlıklarına, önceki yıllara oranla daha erken başladı. Bütün kamu kuruluşlarını, özel şirketleri ve büroları dolayarak propaganda çalışması yaptılar. Bu grubun başkan adayı çalışmaları bizzat katılarak işyerlerini ziyaret etti. Bu arada her yerde sahibi olduğu şirketin ajandalarını dağıtarak reklam yapmayı da ihmal etmedi. Kendileri açısından genel kurul çalışması bir anlamda reklam kampanyasına dönüştü. Şirketlerinin ne kadar iyi olduğunu, ne kadar iş yaptıklarını, listelerine dahil ettikleri öğretim üyelerinin ne denli tanınmış olduğunu anlatma anlarına bitiremediler. Bu arada oda üyelerini yanıltmak amacıyla "çağdaş" ismini kullanmayı da ihmal etmediler. Genel kurula yaklaştıkça çok sayıda günlük gazete (ne yazık ki bunlara Cumhuriyet gazetesi de dahildir) ilanlar verdiler. Bütün bunlar, gerici grubun genel kurula ciddi biçimde asılacağını göstergesi oldu.

29 Ocak Cumartesi günü başlayan genel kurulda, bir önceki hafta Makina Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nin genel kurulunda yaşananın aksine divan seçimine ilişkin bir çekişme yaşanmadı. Farklı bir taktik izlemeyi düşündükleri belli olan geirciler, genel kurula temsili olarak nitelendirilebilecek sayıda kişiyle katıldı. Toplam katılımın 550 civarında olduğu kongre oldukça dinamik bir havada geçti.

30 Ocak Pazar günü yapılan seçimler, muhtemelen TMMOB tarihinde bazı ilklerle inza atan gerici Meslekte Birliğe Çağrı Grubu'nun ilginç çalışmalarına sahne oldu. İlk icraat seçimlerin yapıldığı Şişli Karagözyan İlkokulu'nun girişinde cadde üzerinde park edilmiş bir araçta kurulu ses düzeni ile, birkaç popüler şarkının sözlerinin, Meslekte Birliğe Çağrı Grubu ve başkan adayları için değiştirilmiş şekilleriyle bütün gün boyunca çalınması oldu. Son derece yüksek bir sesle çalınan müzikler Şişli sakinlerinin pazar gününü kararttı. Bütün uyarılara karşın, orada bulunan polisler de bu konuda herhangi bir engelleyici tavır takinmadılar.

İlkokul binasının kapısının hemen yanında sabah-tan akşama dek hizmet veren ikram standı bir diğer ilginç görüntü idi. Çağdaş İnşaat Mühendisleri Grubu'nun bütün çalışmaları üyeleri tarafından yürütülürken, Meslekte Birliğe Çağrı Grubu'nun seçim bildirlerini bir ajanstan kiralandıkları ifade edilen hostesler dağıttı. Yine aynı grup, öğlen saatlerinde okulun bahçesinde bir folklor gösterisi düzenledi. Ayrıca "ambulans hizmeti" adı altında, bir ambulansı bütün gün okulun bahçesinde beklettiler.

Ancak bütün bu çabaları, oda anlayışları paraya ve rantla dayalı olan Meslekte Birliğe Çağrı Grubu'na başarı getirmede. İnşaat Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi'nde yıllardır ilericiliğin savunucusu olan Çağdaş İnşaat Mühendisleri 2000'e yakın oy alarak seçimi kazanırken, Meslekte Birliğe Çağrı Grubu 1400'ün biraz üzerinde oy aldı. ■

Bir işçi sempozyumundan notlar

İlhami T. DOĞAN

29-30 Ocak 2000 tarihinde Bursa'da bir uluslararası işçi konferansı gerçekleştirildi. Bursa'lı işçiler ve sendikacıların yoğun ilgi gösterdiği sempozyumun yabancı konukları; Fransa ve Almanya'dan gelen sendikacılar ve işyeri temsilcileriydi. Toplantının konusu, "sermayenin küreselleşme yönelimlerinin öncelikle işçi ve emekçileri ve sendikaları yüzüze bıraktığı yeni durumu tartışmak" olarak kamuoyuna açıklandı.

Anlatılanlardan çıkarılabilecek üç sonuç:

a. Avrupa Birliğine bağlı ülkelerde emeğe saldırılar artarak devam ediyor. Örneğin, Avrupa'lı işçiler ve emekçiler 1990'lı yıllarda iki yeni olguyla yüzüze geldiler: Yoksul çalışanlar ve yoksul emekçiler. Yani çalışanların bir bölümünün gelirleri yetersiz kalıyor. Emekli olabilleren ise yaşamını sürdürmek için gerekli gereksinimlerini karşılayamıyorlar. Kısacası Avrupa Birliği, emekçilerin değil sermayenin bütünleşmesidir.

b. Sendikacılar sermayenin küreselleşmesine direnmek yerine teslimiyeti seçtiler. Oysa yapılması gereken sermayeye karşı yeni yöntemleri ve araçları kullanarak sınıf mücadelesini yükseltmekti.

c. Uluslararası dayanışma ve işbirliği, bilgi paylaşımı ve iletişim bugün işçi sınıfı için bir kat daha önem kazandı.

Konuşmalardan kısa notlar:

Selçuk Göktaş (Birleşik Metal-İş Sendikası Bursa Şubesi Başkanı)

a. Sendikacılar ve işçiler direnmek zorundadır. Patronlarla yemek yemek, "firma kültürü"nden bahsetmek, "aynı gemideyiz" söylemine inanmak işçilere çok pahalıya mal oluyor. Bunu Bursa'da yaşadık. Direnmedikçe kaybeden hep biz oluyoruz. İşyerlerini emeğin daha ucuz olduğu yerlere taşıyorlar ya da kapatıp paralarını borsaya yatırıyorlar. İşçiler ise ortada kalıyor. Sendikacılar kendilerine gelsinler. Yoksa işçiler onlara derslerini verecek.

Gertrud Mell (Bosch işçisi ve işyeri temsilcisi)

a. İşyerimizde ekip çalışmasının reklamını çok yaptılar. Taylorizm uygulamadan kaldırıldı. Yeni teknolojiler kullanılmaya başlandı. Böylece patronların kazancı arttı. Ancak sonuçlar çalışanlar için hiç iyi olmadı. İşçilerin sayısı çok azaldı. Grup çalışmasına uyum sağlayamayanları işten atıyorlar. Ekip çalışması ile işçilere daha fazla sorumluluk yüklenmesine rağmen daha fazla ücret ödenmiyor. Stres ve iş yoğunluğu arttı. Ekip çalışmasının tek yararı işçilere eğitim verilmesi oldu.

Anton Kobel (Almanya Banka ve Sigortalı Sendikası Mannheim şubesi başkanı - Bu sendika perakende sektörü çalışanlarını da örgütüyor)

a. 1994'te kadar mağazalarda çalışanların %90'ı tam gün çalışırdı. Simdi, %60'ının işine son verildi. Kalan %40'ın da ancak yarı tam gün çalışıyor. Diğerleri esnek çalışıyor. Perakende sektöründe daha önce yaklaşık 4 milyon insan çalışırdı. Şimdi bu sayı 3 milyona indi. Bilgisayarların yardımı, yeni örgütlenme ve yönetim yöntemleri ile patronlar daha az çalışanla daha çok kazanmaya başladılar. Bu yöntemlerden biri de taşeronlaştırma. Eskiden bir mağazanın sahibi tekti. Şimdi her bir mağazanın neredeyse her bölümünün sahibi farklı. Böylece aynı işyerinde çalışan işçiler farklı işyerlerine bağlı hale getirildiler. Diğer bir yöntem de esnek çalışma. İşlerin yoğun olduğu saatlerde çalışan

sayısı artıyor. Diğer zamanlarda mağazalar bombos. Sendikalaşabilmek için ortak çalışma, yemek yeme ve dinlenme zamanları önemlidir. Aynı işyerinde farklı patronlara bağlı olarak çalışan, farklı zamanlarda çalışan insanları örgütlemek çok zordur. Sermaye çalışanları bireyselleştirirken kendisi ise küresel düzeyde işbirliği yapıyor. Biz de kolektif olanı savunmalıyız, uluslararası işbirliğini ve dayanışmayı öne çıkarmalıyız.

Fransız Reno işçisi

a. Bizim sektörde çalışan sayısı yarıyarıya azaldı. Buna rağmen eskiden elde edilen verimden daha fazlası elde ediliyor. Çalıştığım fabrikada işçilerin arasında sözleşmeli çalışan ve hiçbir güvenceleri olmayan 800 kişi var. Patron isterse onları her an işten çıkarabilir. İşyerinde modern üretim tekniklerine büyük yatırımlar yapıldı. Ancak bu yöntemle hem yatırım hem de bakım maliyetleri çok yüksek olduğu için patronlar eski üretim yöntemine yani Taylorizme yeniden dönmek istiyorlar. İşçilerin yaşam ve iş koşulları kötüleşti, hakları bir bir ellerinden alınıyor. Esnek çalışma ile patronlar istedikleri zaman işe çağırıyorlar, istedikleri zaman tatil ediyorlar. Bu nedenle elimize ayın sonunda ne kadar geleceğini bilemiyoruz, tatilimizi planlayamıyoruz. Hükümet özel emekliliği teşvik ediyor.

Esnek çalışma ile patronlar istedikleri zaman işe çağırıyorlar, istedikleri zaman tatil ediyorlar. Bu nedenle elimize ayın sonunda ne kadar geleceğini bilemiyoruz, tatilimizi planlayamıyoruz

Fransa sanayi sonrası toplum olamamış!

Fransız işçilere soruldu:

a. Diyorlar ki, sanayi üretiminde çalışanların durumlarının kötüleşmesi doğaldır. Çünkü ABD ve

Avrupa ülkelerinde sanayi üretimi başka ülkelere kaydırılıyor. Bu ülkelerin bireyleri de artık çalışan toplumlarının üyesi değiller. Onlar şimdi "bilgi toplumu"nun üyesi oldular. Bu nedenle sanayi işçilerinin haklarını kaybetmeleri doğaldır. Katılıyorum musunuz?

b. Yok böyle bir şey dediler. Sermaye ancak karlı ise bir yerde kalıyor, değilse başka ülkelere üretim yapıyor. Bu nedenle sanayi üretiminin tümüyle AB ülkelerinden başka bir yere taşınması söz konusu değildir. Fransa'da açıkça gözlenen şudur: yoksulluğun artması, işsizlerin ve geçici çalışanların sayısındaki muazzam artış, işçilerin patronlar karşındaki pazarlık gücündeki düşüş ve emekçi sınıfların bugüne kadar elde ettikleri kazanımlarına (işgüvencesi, tatil, emeklilik vd.) topyekun saldırı.

Son olarak birkaç söz:

Yeni teknolojilerin bazıları verimliliği artırıyor. Çünkü bu teknolojiler ile yeni üretim teknikleri olanaklı oluyor. Ama toplantıda da anlatıldığı gibi yeni teknolojileri kullanan patronlar kazanıyor, işçiler ise kaybediyor. Oysa teknolojinin yaratıcısı yalnızca patronlar değildir, tüm insanlıktır.

Öyleyse neden işin kaymağını bir taraf yapıyor? Neden Bill Gates'in ve diğerlerinin zenginliği yeni teknolojiler sayesinde artarken emekçilerininki azalıyor?

Çünkü burjuva iktisatçıların söylediğinin aksine ne teknoloji ne bilgi ne de çok çalışmadır zenginliği yaratan. Zenginliği yaratan güç mevcut üretim ilişkileridir, toplumsal yapıdır ve siyasi kurumlardır. Yani sömürmeyi ve kar elde etmeyi olanaklı kılan ilişkilerdir.

Madem ki durum böyle o zaman ne yapmalı? Herşeyden önce "Küreselleşmenin, bilgi toplumunun dışında başka bir yaşam yoktur, bu yol zorunlu bir yoldur." gibi söylemleri bir tarafa bırakmak gerekiyor. Elbette bir diğer yapılacak olan ise mücadeleyi ve örgütlenmeyi tercih etmek. İşyerlerinde, Internet'te, sendikalarda ve daha başka yerlerde. ■

"Sayısal Zanaatçılar" Örgütleniyor!

Bilgisayar Emekçileri
Örgütlenme Girişimi

Çıkarları iki karşıt kutupta yer alan, işçi ve sermaye sınıfının ve onların örgütlenir ortaya çıkışının izi sürülebilir Sanayi Devrimi'ne ulaşılır. Sanayi Devrimi'nin üzerinden uzun bir tarihsel süreç geçti. Kimilerinin iddiası odur ki; "artık sanayi ötesi toplumlarda yaşıyoruz. Bilgi teknolojileri bu çağın belirleyicidir ve bilgi toplumu ise günümüzün gerçeği. Bilgi teknolojileri sanayi toplumunun doğurduğu sınıfsal farklılıkları ortadan kaldırmaktadır. Artık insanların konumu, emek sermaye çelişkisinin hangi tarafında yer aldıklarına göre değil, bilgiye ne kadar sahip olduklarına ve bu bilgiyi nasıl kullandıklarına göre tanımlanmalıdır."

Halbuki gerçek hiç de yukarıda resmedilen gibi değildir. Bilgi teknolojilerinin, toplumun hangi kesiminin çıkarları doğrultusunda bir gelişim yönü izlediği ve kimin hizmetinde kullanıldığı sorularının yanıtları, bizi toplumların hayatında ve üretim süreçlerinde gerçekleşen bütün değişikliklere karşın derinlerde yatan emek sermaye çelişkisinin yerli yerinde durduğu sonucuna ulaştıracaktır.

Günümüzde bilgi teknolojilerinin emekten ve insandan yana kullanılmadığı çok açıktır. Yeni dünya düzeni ve küreselleşmenin altyapısı olarak sunulan bilgi teknolojileri, ideolojik ve teknolojik olarak sermayenin çıkarlarına hizmet etmektedir. Bilgi teknolojileri aracılığıyla doğal kaynakların nasıl kullanılacağı ve değerlendirileceği üzerinden bir planlama yapılabilmesi gerektirir. Oysa doğal kaynakların kullanım şeklinin, sermayenin ne kadar kar edeceğinden başka bir planlaması yoktur. Herkesin istediği bilgiye hızlı bir biçimde erişebildiği öne sürülen "İnternet" ortamının doğuşu ve gelişimi yine aynı güdülerle, sermayenin daha çok kar edebilme kaygısıyla paralellik gösterir.

Bilginin herkesin erişimine açılması da sağlanabilir. Özellikle internet düşük maliyetli bir yayıncılık alanı olarak değerlendirilebilir. Ancak bilgi metalaştırılıyor ve parası olana satılıyor. Bu alandaki alt yapı yatırımlarının devlet tarafından yapılması isteniyor. Yani emekçilerin eğitim, sağlık ve sosyal güvenlik gereksinimlerine bulunamayan kaynak, kontrolü ve gözetimi tümüyle sermayenin elinde olan "İnternet" ortamı için bulunuyor. Kapitalizme "İnternet" li bir yaşamın armağan ettiği İnternet Cafeler'in 'kültürel merkezler' olarak mantar gibi türemesi, "Bilgi Toplumu" diye adlandırılan geleceğin kapitalist toplumu tasarınının ne menem birşey olduğu konusunda ip uçları veriyor!

Üretim ve değişim sürecinde bilgi teknolojilerinin kullanılması, bir ürünün prototipinin oluşturulması ya da bir prosedürün yerine getirilmesi sırasında yapılan işin niteliğinin artırılmasına olanak sunar. Söz konusu üretimin ya da prosedürün nicelik boyutu ise kitlesel üretim teknikleriyle zaten uzunca bir süredir, en az maliyetle üretim yapılabilecek bir biçimde çözüme kavuşturulabiliyor. Bilgi teknolojilerinin yoğun olarak kullanıldığı alanların çoğunun üretim için gerekli alanlar olduğunu söylemek mümkün değildir. Söz konusu alanlar sermayenin büyük bölümünü oluşturan ve sanayiler içerisinde dünyanın bir bölgesinden bir diğer bölgesine yer değiştirebilen ve sermayenin hizmetinde olan bankacılık, sermaye piyasaları, sigorta gibi alanlar ve en başından bu yana askeri alanlardır. Bilgi teknolojilerinin bu alanlarda kullanımı, dünya kaynaklarından bu alanlara egemen olanların çok daha fazla yararlanmasını sağlıyor. Bilgi teknolojilerinde çalışanların da ülkelerle göre değişim göstermekle birlikte görece yüksek ücretler almalarının başka nedeni bu durumdur. Sanayi üretim alanında da durum farklı değildir. Bilgi teknolojilerinin ve otomasyon sistemlerinin kullanımından doğan üretim artışı, işçilerin çalışma saatlerinin azaltılmasında, çalışma koşullarının iyileştirilmesinde ya da ücretlerinin artmasında değil, artı değer sömürüsünün artırılmasında kullanılmaktadır.

Egemen ve değiştirilemez gibi bize sunulan yeni dünya düzeninde, bilgi teknolojileri sermayenin işine yarıyor. Dünya da milyonlarca insanın açık sınırında yaşadığı göz önüne alınırsa, sermayenin bilgi teknolojilerine yaptığı yatırımları insanca bir hayat için yatırım olarak yorumlamak, gözlemleri gerçeklere kapatmak ve güzel bir düşünmeye çalışmaktan başka bir şey değildir.

Bilişim sektöründeki politikalar ise, yukarıda sıralanan sebeplerden dolayı, bilgi teknolojilerinin insanın insan olma sürecine katkısından çok, sermayenin çıkarları gözetilerek yapılmaktadır. Bizim ülkemizde de, bilgisayar sektörü tamamiyle dışa bağımlı bir sektördür. Yurtiçide çokuluslu büyük şirketlerin bilişim politikalarını destekleyen birkaç yerli büyük şirketle ve bunların dışında kalan orta ve küçük ölçekli bilgisayar şirketlerinde de rekabet edebilir adına yoğun sömürü yaşanmaktadır. Bu durumda bilgisayar sektörü emekçileri örgütsüzlükleri de fırsat bilinenek, esnek çalışma

koşulları adı altında sınırsız çalışma saatlerine ve bu koşullar yüzünden sosyal hayatın yok olmasına mahkum edilmişlerdir. Diğer sektörlerle göre görece daha fazla ücret alınsa da, çalışanların gelir düzeyinde her geçen gün bir aşağıya çekilme söz konusudur. Özellikle teknik servis elemanları yoğun bir çalışma temposunda oldukça düşük ücretlerle çalıştırılmaktadır. Bu konuda henüz herhangi bir bilimsel araştırma olmasa da, sektörde çalışanların sürekli bilgisayar karşısında olmasının meslek hastalıklarına yol açtığı bilinmektedir. Bir türlü bitirilemeyen projeler yüzünden hiçbir ücret almadan fazla mesai yapmak neredeyse zorunlu hale gelmiştir. Ayrıca fazla mesai ücreti birkaç büyük firmanın dışında ödenmemektedir. Yakın bir tarihte yaşanan toplu işten çıkarmalara çıkarılmalara (Ocak ayı içerisinde Başarı Elektronik'te çalışan 130 civarında kişi işten atıldı) varan iş güvencesinden yoksunluk, çalışanlara verilen eğitimlerin yüksek ücretlerinin karşılanamaması gibi nedenler çalışanların iş ve ücret kaybına sebebiyet vermektedir. (Hızlı gelişen sektöre ayak uydurabilmek için çalışanlarına eğitim veren şirketler, eğitim karşılığında çalışanlarına ağır şartlar içeren bağlayıcı sözleşmeler imzalamışlardır.)

Yukarıda sıralanan tüm bu sorunların çözümüne yönelik görüş belirtmeden önce, bilgisayar sektörü emekçilerinin sınıfsal konumlanışlarını açmakta fayda var. Bilgisayar sektöründe çalışanların sınıfsal konumlanışları konusunda Avrupa kaynaklı bir yaklaşıma göre; bu sektörde çalışanlar "sayısal zanaatçılar" olarak tanımlanıyor. Bu tanımlamaya gerekçe olarak da, Sanayi Devrimi öncesi zanaatçıların üretim süreci üzerinde kontrol sahibi olmaları yani özerk olmaları gösteriliyor. "Sayısal zanaatçılar"ın merkezi olmayan, global bir örgütlülük içerisinde var olan üretim ilişkilerini sorgulamaksızın, mesleki yetkinliklerini artırarak ortak çıkarlarını artırıp koruyabilecekleri ileri sürülüyor. Ortak çıkarlar olarak tanımlananlar da güvenli, rahat, sağlıklı çalışma koşulları, yüksek gelir düzeyi, iş tatmini ve mesleki yeteneklerin geliştirilmesi olarak sıralanıyor. Böyle bir örgütlenmenin amaçları arasında

"Bilgi toplumu"nu kuracak altyapının hazırlanmasını sağlamak türünden, sermayenin ideologları tarafından sömürü ilişkilerini gizlemek için türetilen "Sanayi ötesi toplum, bilgi toplumu, tarihin sonu" tekerlemeleri sayılıyor. Oysa bilgisayar sektöründe çalışanlar da diğer sektörlerde çalışan emekçiler gibi sermayenin saldırılarına karşı karşıyalar. Sermaye her dönem olduğu gibi kârlılığını artırmak için işçilik maliyetlerini düşürebilmenin koşullarını oluşturan politikalar gündeme getirir. Bu nedenle işçilik ücretlerinin görece yüksek olduğu alanlar için hazırlanan yeni iş gücü kaynakları bir süre sonra çalışma koşullarında sermayeden yana değişiklikler için zemin oluşturur. Bunun için yeter şart emekçilerin örgütsüz olmasıdır.

Bu örgütsüzlüğü fırsat bilen sermayenin, işçilik maliyetlerini düşürebilmek için yeni bir girişiminin haberi 5 Şubat 2000 tarihli Milliyet gazetesinde Şule Yücebayrak imzası ile şöyle yer aldı;

"Dünyanın tüm gelişmiş ülkelerinin özellikle de Amerika Birleşik Devletleri'nin gözdesi olan Hintli mühendisler, Türk firmaları tarafından yeni keşfediliyorlar.

İnsan kaynakları danışmanlığı firması Datā Expert, Hintli mühendislerle Türk firmaları arasında çöpçatanlık yapan ilk firma. Hazırladıkları "Hindistan'dan beyin göçü" projesi için Data Expert yöneticileri, geçtiğimiz ayı Hindistan'da geçirip, beyin avcısı şirketlerle görüşmüşler.

Genel Müdür Hasan Altunkaya, Doğuş, Sabancı, Çukurova, Koç gibi büyük holdinglerin bilişim sektörüne büyük yatırımlarla girmesiyle, bu alanda büyük bir yetmiş insan gücü açığının ortaya çıktığını belirtiyor. Altunkaya, en iyi yetişen ve en düşük maliyetli mühendislerin Hindistan'da bulunduğunu belirterek, "Şimdiye kadar 300 - 350 kişi getirdik, önümüzdeki ay 250 kişilik bir Hintli bilgisayar ve telekomünikasyon mühendisi grubu büyük holdinglerde çalışmaya başlayacak" dedi.

Altunkaya, elektronik, telekom ya da bilişim alanında 3 yıllık tecrübeli bir Türk mühendisin aylık ücretinin 2500 - 3000 dolar olduğunu, Hintlilerin ise 1000 dolar talep ettiğini söyledi."

Haberden yapılan alıntıda yer alan ücretlere bakıp da bilgisayar sektöründe çalışanların ortalamaya gelirlerinin bu olduğu düşünülmemelidir. Bu ücretleri alanlar çoğunlukla büyük sermayeli şirketlerde fazla mesai ücreti almaksızın, asosyal bir yaşam tarzına mahkum olmuş mühendislerdir. Özellikle diğer büyük şirketlere taşeron hizmet veren küçük donanım ya da

yazılım şirketlerinde çalışan programcılar, teknisyenler ve tasarımcıların ücret düzeyleri, kamu emekçilerinin ücretleri düzeyindedir. Üstelik bunların çoğu hiçbir sosyal hak ve güvenceye sahip değillerdir.

Bilgisayar sektörüne özgü yanları olan sorunları ayırırsak hem mavi yakalıları (işçiler), hem de beyaz yakalıları (mühendis, teknik eleman vs.) için sorunlar neredeyse aynıdır. İster mühendis olalım ister teknik eleman, bilişim teknolojilerinin üretim sürecinde kurmuş olduğumuz endüstriyel ilişki, işçi ve patron ilişkisidir. Bu ilişki ise kaçınılmaz olarak mavi ya da beyaz yakalı, aynı sınıfın bireyleri olduğumuzu kanıtlamaktadır. Bilişim olarak yaratılmış olan bu suni ayrım, ortak olan sorunlarımıza ortak çözümler getirmemizi engellemek ve bireyleri yalnızlaştırmaktadır. Mavi ya da beyaz yakalı emeğinin, bir sınıf olarak sermaye dünyasına karşı kendi çıkarlarını koruması, sorunlarının çözümüne yeni talepler üretmesi ve bunları gerçekleştirme ödevi kaçınılmaz bir davranış tarzıdır. Diğer emekçilerle gündem ve mücadele ortaklığı oluşturmamız, çalışan kesimlere dönük sermayenin saldırılarına kendisine dokunduğu kadarıyla duyarlı, örgütlenme çerçevesini mesleki sınırlarla, "işçi aristokrasi" diye nitelendirilen belirli bir eğitim gerektiren "vasfili eleman" lar topluluğu ile sınırlandıran bir sendikalaşma olmamalıdır örgütlenmeye çalışılan. Yazılım ya da donanım olsun, bilgi teknolojilerinde üretimde bulunan herkes, tüm çalışanlar birlikte sendikalaşmalı, "mavi-beyaz" yaka ayrımının çalışanların mücadelelerine yarattığı dezavantajlar dikkate alınmalıdır. Şimdiye dek diğer alanlarda görülen toplu işten çıkarmaların, "Bilgi toplumu"nu kuracağı söylenen bilgi teknolojileri sektöründe de artarak süreceği göz önüne alınmalıdır. Bilgisayar emekçileri örgütlendiğinde bilgisayarımızın karşılığını almaya dönük eylemleri, program kırılgılığı ya da korsanlığı değil, üretimden gelen güçlerini açık ve dolaylı olarak kullandıkları eylemler olacaktır. Tüm bu sorunları konuşmak için göstermek için bizlere gösterilen adres ise internet üzerinde yaratılan sanal dünya örgütlenmesidir. Sermaye için bizlerin diğer insanlardan yazılımsal biçimde bilgisayarlarımızın başında, oturduğumuz yerden, insan sıcaklığından ve paylaşımdan uzak bir örgütlenme modeli en doğru en geçerli örgütlenme biçimidir.

Bu şekilde bilgi alışverişinin dışında sorunlarımızın çözümüne yönelik hiçbir yere varılamayacağı, elle tutulur hiçbir sonuç alamayacağı açıktır. Sanal bir dünyada yitip giden değil sokak taşlarına kazınan bir mücadele, çalışanların gerçek iş güvencesi ve sosyal güvencesi, eşit parasız eğitim ve sağlık hizmetlerine kavuşmasını sağlayacaktır. Bunun böyle bilinmesini beklemek yerine tartışmaya bugünden başlamak ve örgütlenme ihtiyacını bugünden duyumsamayan ya da örgütlü mücadelelerin olanaklarını kavramayan emekçilere anlatmak gerekiyor.

Sorunlarımıza ve hayatımıza seyirci kalmak istemediğimiz için bir yıl kadar önce çalışma saatlerini bilgisayar başında üretim yaparak geçiren, kendisini bilgisayar emekçisi diye tanımlayan herkesin sosyal ve özlük haklarının korunması ve

yukarıda saptanan sorunların çözümüne yönelik, "Bilgisayar Emekçileri Örgütlenme Girişimi" (BİLEM) çalışması başlatıldı. Bu girişim yazılım, donanım, bilgisayar destekli tasarım, network, eğitim ve danışmanlık alanlarını kapsayacak biçimde, mühendis olan ya da olmayan programcılar, teknik servis elemanları ile bilgisayar destekli tasarım yapan insanları bilgisayar emekçisi olarak tanımladı. Bu girişimin amacı bilgisayar sektörünün emekçilerini, örgütlü bir güce dönüştürmek olarak tanımlandı. Faaliyeti ise bilgisayar emekçilerini örgütlü bir güce dönüştürme konusunda yardımcı olabilecek sendikalarla, odalarla (TMMOB) temas kurmak ve ortak faaliyet örgütlemek, bilgisayar emekçilerinin sorunlarını ve çözüm yollarını konuşabilecekleri toplantılar, eğitim ve slayt gösterileri düzenlemek olarak belirlendi. Bilgisayar Emekçileri Örgütlenme Girişimi ileriye yönelik bir adım mutfağı olarak değerlendirildi ve çalışmaları bu doğrultuda devam edildi. İlk olarak, bilgisayar emekçilerinin emek eksikliği, sınıfların haklarını sonuna kadar savunabilecek, talep edilen hakların alınmasında nesnel zemine sahip bir yerde örgütlenmeleri gerektiğinin altı çizildi. Oluşturulan bu çerçevede içerisinde sendikalaşmaya sıcak bakıldığı için, örgütlenme yönünde neler yapılabileceği konusunda sendikalarla görüşüldü. Böylesi bir örgütlenmeye sıcak bakan

Tez-Koop-İş sendikasıyla yapılan görüşmelerde, bilgisayar emekçilerinin sendikali olabileceği, sendikada örgütlenebileceği ortaya konuldu ve çalışmaların bu yönde devam etmesi kararı alındı.

BİLEM, bilgisayar emekçilerini sanal ortamlarda değil sendikalarda örgütlenmeye çağırıyor, patronlarla 'iletişim' için en uygun yerin toplu sözleşme masası olduğunu düşünüyor.

İletişim için: bilem_og@hotmail.com ■

Avrupa Birliği-Mühendisler-Sendikalaşma

Zehra GÜNER AKAD

Mühendislerin sınıfsal konumu üzerine çok konuşuldu, kararlar alındı. Tartışmalara gömülüyor olduğu gibi, tartışmaları bitirip yoluna devam edenler de oldu. Günümüz Türkiye'sinde hala bu tartışmayı yapanlara rastlamak da mümkün. Ancak bu ve benzeri alanlarda daha fazla tartışmak bize zaman kaybettirmekten başka hiçbir amaç taşımıyor, bence. Bu konunun tartışılmasına karşı olduğumdan değil, bitmiş bir tartışma olduğunu kabullendiğimden. Şimdi hızlıca yol almak zamanıdır, deyin nerede ve nasıl yol almamız gerektiğini sonuçlandırmamız gerekiyor.

Bugün Türkiye'nin siyasal atmosferine baktığımızda, Avrupa Birliği'nin bu atmosferde önemli bir yer işgal ettiğini görüyoruz. Avrupa Birliği'ne üyeliğe aday ülke olmamız, toplumun değişik katmanlarından ve sınıflarından insanları oldukça heyecanlandırdı. Kolay değil, Avrupa'lı olacaktık. Osmanlı'dan günümüze kadar, yüzünü Avrupa'ya dönmüş olan bu topraklarda yaşayanlar, artık Avrupa'lı olacak. Bu ulaşamayacak sanılan erek, mutlu sonla "sonlandırılacak". Demokrasisi daha gelişkin bir ülke bekleyenlerin yanında insan hakları, çevre, işçi ve emekçi hakları, temiz ve şeffaf devlet gibi başlıklarda küçümsenmeyecek beklentilerin içerisinde buldular kendilerini. Gazeteler ve televizyonlar da ne kadar da büyük ülke olduğumuzu seslendirdiler ve seslendirmeye devam ediyorlar.

Evet, ülkemizde pek çok başlıkta değişiklik olacak. Ancak bu değişiklikler, gerçekten daha yaşanılır bir Türkiye mi yaratacak? Yoksa daha fazla bağımlılık ilişkisi içerisine girmiş bir Türkiye mi yaratacak? Bu sorular bazılarımızın kafasını zorluyorken, Avrupalı işçileri dinleme fırsatını edindim.

29 Ocak 2000 günü Bursa'da, Bursa Sendikalar Birliği'nin bir toplantısı yapıldı. Toplantıya, Almanya ve

Fransa'dan işçiler de konuşmacı olarak katıldılar. Toplantıda yapılan konuşmalar, esneklik, kapitalizmin yeniden örgütlenmesi, sendikaların yeni üretim ilişkileri içerisindeki yapılması ve işçi sınıfının değişen koşullardaki çalışma şartlarının nasıl değiştiğini kapsıyordu. Fransız işçiler, iş güvencelerinin olmasına ve üstelik işlerinin olmasına karşın yoksullaştıklarından, esnek çalışma şartlarının tümünün uygulanmasından dolayı hak kayıplarının çok fazla olduğunu hatta hakları olan yıllık izinlerinin hala hakları olduğunu ama, yıllık izinin kullanılmasına kendilerinin değil patronlarının karar verdiğini anlattılar. Günümüzde ülkemizde, işçileri çalışma şartları bakımından çok ağır bir dönem bekliyor. Sermaye korunmak ve gelen süreci göğüslemek için işçilerin kazanılmış haklarına teker teker el koyuyor. Bu dönemde sendikası, sigortasız işçinin durumu daha da kötüleşeceğinin sinyalleri geliyor. TİSK Başkanı Refik Baydur, Avrupa Sosyal Şartının Türkiye'nin sınırından içeri girmemesi gerektiğini söylüyor. İşsizlik sigortasına karşılık, ihbar tazminatlarının alınmasını istiyor. İş güvencesi bu topraklardan içeriye giremez diyor.

Peki, işçileri daha ağır çalışma koşulları beklerken, mühendisleri bundan ayrı tutmak anlamlı mı? Elbette yanıt: Hayır. Her alanda sadeleşme yaşayan sermaye, bizim yani mühendislerin çalıştığı alanlarda da sadeleştirmeye geçecek. Yani büyükler, teknolojik donanımı gelişkin, standart ürüne ulaşanlar yaşayacak, geride kalanlar yok olacak stratejisi ile hareket eden sermaye, doğaldır ki ülkemizde de aynı tarzda hareket edecek. Bunun primer sonucu işsizliktir. Çalışanları bekleyen sonuçlar ise, bugün çalışma şartları işçilerden daha ağır olan mühendislerin daha da fazla hak kaybına uğramasıdır. Neler mi olacak bu hak kayıpları? Çalışma yaşamına dair tüm başlıklar daha da esnetilecek ve yasal mevzuat buna uygun hale getirilecek. Şu anda dahi çalışma süreleri belirsiz olan mühendisler daha da esnetilmiş

çalışma süreleri ile çalışacaklar. Sendikası olduklarından kendilerinin belirleyemediği ve reel olarak gerileyen ücretleri daha da gerilere düşecek. İş güvencesi patronun iki dudağının arasında olan mühendislerin işçilerin toplu sözleşmelerinde bağtlanan şartlardan yararlanmaları da sona erecek. Yemek, servis, sağlık harcamalarının tamamı mühendislerin cebinden karşılanacak. Avrupa Birliği mühendislere de daha fazla hak değil, daha fazla işsizlik, daha fazla yoksulluk getirecek.

Mühendisler ne yapmalı?

Mühendisler, tek taraflı olarak belirlenen çalışma yaşamına ilişkin şartlara müdahil olabilmeyen kanallarını yaratmalıdırlar. Bunun yolu ise, sendikalarla üye olmaktan geçmektedir. Kamu emekçilerinin sendikalaşmasında iş kolundaki sendikalarla üye olan mühendisler, konu işçi sendikalarından geldiğinde kamu emekçisi olan mühendisler kadar haklarına sahip çıkamamakta, en geri mevzide konumlanmakta, işçi sendikalarından uzak durmaktadır. Ancak bilinmelidir ki; kendi çalışma şartlarını belirleyemeyenin çalışma şartları mutlaka belirlenir. Hayat boşluk tanımaz ve bu boşluğu da mühendislerin istihdam eden patronlar doldurur. Varolan durum bu kadar net bir biçimde görüldükçe mühendisler düşen ve aydınca olan tavır, haklarına sahip çıkmak ve bu haklarını belirlemektedir. Sendikalarla uzak durarak çözülmeyecek olan mühendislerin çalışma yaşamına ilişkin sorunlarının çözümüne giden yol öncelikle sendikali olmaktan geçiyor.

Avrupa Birliği'ne aday üye olmaya hak kazanan ülkemizde "demokrasi korosu"nu oluşturanlar, gelecek günlerde çalışanların haklarının da gelişkin olacağına inanadursunlar, bu memleketin aydınları olan biz mühendisler düşen sorumluluk önce aynayı kendimize, sonra da toplumun bütününe çevirmektir. ■

Gökkafes Bilirkişi Raporu'ndan

Dosya: 1998/6966

Davacı : İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Davalı: Turizm Bakanlığı

Müdahil: Dolmabahçe Turizm A.Ş.

Dava konusu: Beyoğlu, Gümüşsuyu 78 pafta, 755 ada, 12 parsel sayılı yer için hazırlanan 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı'nın 14.7.1998 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onanmış olduğu, fakat 1/5000 ölçekli Nazım Planın iptali hususunda açılan dava sürerken Turizm Bakanlığınca aynı yer için 1/1000 ölçekli bir planın 10.9.1998 tarihinde onaylandığı belirtilerek, 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı'nın kamu yararına, planlama ve şehircilik ilkelerine ve ilgili yönetmeliklere aykırı olduğu iddia edilerek iptal edilmesi ve yürütmenin durdurulması istenmektedir.

GÖKKAFESİN PLANLAMA VE ŞEHİRCİLİK İLKELERİ AÇISINDAN İRDELENMESİ

İstanbul Taşkılla Turizm Merkezi, Dolmabahçe Turizm A.Ş.'nin TURİZM VE TİCARET MERKEZİ'ne dönüştürülmüştür. 14.07.1998 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığınca onaylanan 1/5000 ölçekli Nazım Planı'nın mütemmim cüzü olarak yasal geçerlilik kazanan Nazım İmar Planı Raporunda, 12 parselde beş yıldızlı OTEL yapılmasının "Oteller vadisi" (!) olarak anılan bölgedeki gelişime uygun/uyumlu olduğu ve bütün dünyada beş yıldızlı otellerin "Alishveriş Merkezleri" ile birlikte düzenlendiği, bu nedenle de bu yatırımı olduğu parselin "Turizm ve Ticaret Merkezi" olarak planlandığı belirtilmiştir. Buna göre Nazım Plan, 755 ada 12 parselde beş yıldızlı Otel ile birlikte bu fonksiyonu tamamlayıcı bir "Alishveriş Merkezinin" de düzenlenmesini öngörmektedir. "Turizm ve Ticaret Merkezi" adı altında bu parselde büyük ölçekli bir İş Merkezinde olabilecek Ofis ve Banka katları ve kullanım alanlarının "Alishveriş Merkezi" olarak kabul edilmesi Nazım Plan ve İmar Mevzuatına göre ve Turizmi Teşvik amaçlı yasa ve yönetmeliklere göre mümkün değildir.

Oysa dava konusu 1/1000 ölçekli ve Turizm Bakanlığınca onaylı Uygulama İmar Planına göre, Şişli Belediyesi'nce 02.06.1998 tarihinde, muhtemelen daha önceki (26.05.1989 tarihle Turizm Bakanlığınca onanılı fakat yasal olarak geçersiz

sayılan) bir imar planına göre verilen RUHSAT TEMDİDİ işlemiyle devam ettirilen inşaat yapımına esas olan ve ilgili Şişli Belediyesi'nce henüz onaylanmamış olan Mimari Proje incelendiğinde ve Bilirkişilere keşif sırasında müdahil Süzer A.Ş. temsilcilerinin verdiği bilgiye ve dosyaya eklenen Mimari Projedeki Kat Alanları ve kullanımlara göre, 755 ada 12 parseldeki yapının kullanım amacı İŞ MERKEZİ / 5 YILDIZLI OTEL / APART-OTEL olarak açıkça belirtilmiştir (Ek 23: Mimari Proje kapağındaki Yapı Kullanım Amacı).

Projede (-20.00) kotunda Ofis-Çarşı-Fast Food Girişi ve Banka Genel Müdürlük Girişi ayrı ayrı düzenlenmiştir. (-20.00) kotunda OTEL'e hizmet sunabilecek Dükkan ve Bürolar (Alishveriş merkezi gibi sayılabilecek) ve Otel'e ait Banka şubesi de yer almıştır. Ancak (-16.00) kotunda 5432 m² lik Ofis ve banka alanı; (-12.00) kotunda 3592m² Ofis, 1842 m² Banka; (8.00)kotunda 4020 m² Ofis ve 2254m² Ofis-Banka adı altında OTEL ile doğrudan ilgisi olmayan İş Merkezi fonksiyonları yerleştirilmiştir.

Ofis-Banka katlarındaki döşeme alanı toplamı Mimari projesine göre 17140 m²'yi bulmaktadır. Emsal dışı Bodrum Katları tabir edilen Ofis katlarına yerleştirilen "İŞ MERKEZİ" işlevlerine ait döşeme alanı toplamı, ± 0.00 kotu üzerinde KAKS=6.00'ya göre inşa edilen OTEL katları: (16169m²) ve Apart-Otel katları (17846.9 m²) döşeme alanlarıyla yaklaşık aynı büyüklüktedir. Bu durumda Mimari Projedeki 3'lü işlevsel kullanım başlıkları doğrudur. Ancak, 2634 sayılı Yasa'ya göre "Turizm Merkezi" ilan edilen ve Beş yıldızlı otel ve tamamlayıcı kullanışlarının (alışveriş, eğlence, beslenme ve kongre-konferans gibi kültür işlevleri için) yer alması gereken bir yapıda, "OTEL" ve konaklama kullanışları ile yarışan, büyük ölçüde kentlerin merkezi iş alanında ve finans merkezlerinde konumlanması şyer seçmesi) şehir planlama ilkeleri ve şehir nazım planlarının uygulaması bakımından doğru kabul edilen ve ancak yerel yönetimlerin (belediyelerin) şehir planlaması ve uygulamasındaki (3030 sayılı Yasa ve 3194 sayılı İmar Yasası ile belirlenmiş) karar konularından olan Ofis ve Bankacılık işlevlerinin "Taşkılla Turizm Merkezi" adı altında dava konusu yapıda planlama ilkeleri ile bağdaşmamaktadır.

Ayrıca bu durum yukarıda belirtilen yasal belge ve kararların geçerliliğinin fiilen yok edilmesi anlamını taşımaktadır. Bu durumun; 1998 tarihli 1/5000 ölçekli Nazım Planın yetersizliğinden, plan notlarıyla "Taşkılla Turizm Merkezi" ilan edilmiş 755 ada 12 parselde yer alacak kullanımları 2634 sayılı Yasa'ya göre belirsiz bırakılmasından ve dava konusu yapılan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı'nın 1/2500 ve 1/5000 ölçekli (halihazır haritaya bile gerek duyulmadan hazırlanarak) krokilerden büyütülmüş sıradan bir belge olarak kullanılmasından kaynaklanmıştır.

Dava konusu 1/1000 ölçekli plan (kroki), kadastral mülkiyet sınırlarına göre ve kadastral yol çizgilerine göre çizilmiş ve onama sınıırı içinde Turizm lejandı getirilerek, bir Uygulama İmar Planı için İmar Yasası ve yönetmeliklerinin getirdiği teknik çizim esasları dahi olmayan bir dökümandır. 755 ada ve 12 parselin yer aldığı bölgenin doğal ve tarihsel özelliklerini belirten yeşil alan (2 No'lu park) ve yapıları (İTÜ-Taşkılla binası) ve mevcut yol bağlantılarını adeta yok varsayarak yakın çevresini hiç dikkate almamıştır. Yapının yer aldığı parselin iç tarafından yolların geçtiği ve bu nedenle ulaşım sorunu olmayacağı nazım Plan raporunda ve Turizm Bakanlığının şavunmasında yer almasına rağmen 1/1000 ölçekli planda bu yollar dahi gösterilmemiştir.

Davalı işlemin özelliği hiçbir planlama ilkesine uymayacak şekilde tek parsel bazında uygulama yapılmasıdır. Turizm Bakanlığında bu gerçeği kabul etmiştir ve savunmasına göre plan:

Turizm Merkezi sınırları esas alınarak 'parsel çalışması' üzerinde tasdik edilmiştir. Bu işlem de 2634 sayılı Yasanın 4 ve 7. Maddelerine uygundur.

Bilirkişi Kurulumuz, Bakanlığın Yasa'nın 4. maddesinde tanımlanan bölge, alan, merkez gibi coğrafi kavramları, mülkiyete dayalı parsel bazına indirgemeyi yadırgamıştır. Anımsanacağı gibi 20.06.1987 yılında kabul edilen 3394 sayılı Yasa, 7. maddesinde Bayındırlık ve İskan Bakan'ını "imar planı revizyonlarını; tamamen ve kısmen plan değişiklikleri dahil, ada ve parsel bazına kadar resen yapmaya, yaptırmaya, değiştirmeye ve onaylamaya" yetkili kıldığı için Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Sürekli olarak, çevresindeki ve kent ölçeğindeki tüm verileri yok sayarak tek parsel bazında, 755 Ada 12 parsel için yapılan düzenlemeler planlama esaslarını yok saymakta ve Anayasa'nın temel ilkelerini de zedelemektedir.

Plan notlarında, 1/1000 ölçekli bir uygulama planında yer alması gereken yapılaşma koşullarının çok ötesinde, imar yönetmeliği ayrıntısında yazılması ve adeta bitmiş bir yapının çatı saçak ve çatı üst kotları belirlenmiştir. Bodrum katlarının emsal dışı bırakıldığı, binanın ± 0.000 kotunun Asker Ocağı Caddesi batı ucundan alınacağı belirlenen parselde, halihazır haritası olmayan dolayısı ile arazinin doğal topografik kotları belirsiz olan bir plana (krokiye) göre Bodrum kat adedinin 11 olarak yazılması ve ilave olarak "mevcut" notunun düşülmesi imar uygulama planlarında görülmeyen, ilginç bir plan notudur. Ayrıca:

-H = 99.70 m olarak verilen çatı saçak kotu ile H = 120.75 olarak belirlenen çatı üstü kotu'nu; imar planında, çevresindeki tarihi yapıların gabarileri (bunların tabii zemin kotları ve yapı yükseklikleri dahi belirsiz bırakılmışken), ya da Boğazdan bakışta görülen silüete göre saptanmış bir kentsel tasarım/bina yükseklikleri planı (veya politikası) olmadan uygulama imar planı notu olarak belirtmek neden gerekmemiştir?

-Normal katlarda blok ebadlarının serbest bırakıldığı, kat adedinin çatı, bodrum katlar ve nedense zemin hariç, 25 normal kat olarak belirlendiği bir binanın çatı saçak kotu H= 99.70 m olarak ve saçak ucundan 21.05 m daha yükselen H=120.75 kotları (çatı üst kotu) (Ankara'da 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı onaylayan bir bakanlık tarafından) nasıl hesaplanmıştır?

1/1000 Uygulama İmar Planı ve Plan Notlarından açıkça anlaşılabilir ki; 1987 yılında (23.10.1987) Temel Ruhsatı ve Yapı izin belgesi, 1989 yılında Tadilat Ruhsatı ve Ruhsat Temdidi alındıktan, 1992 tarihli Nazım Plan ve Uygulama Planlarına ayrıntı ile Yayı Tatil Tutanağı tutulduktan ve 1992 tarihli planların Danıştay tarafından 1995 yılında iptal edilmesinden (ve buna bağlı olarak önceki ruhsatlarla esas olan 1987 ve 1989 tarihli planların yasal niteliğini kaybetmesini takiben, özetle 1992 ile 1998 arasında ve özellikle 1995 yılındaki Danıştayın iptal kararları) sonra, 755 ada 12 parseldeki yapı; imar planı ve ruhsatı olmadığı halde inşaatı devam edebilmiştir. Dava dosyasındaki bilgilere göre; 1992 yılının son ayından itibaren ve 1993 yılında defalarca Belediyece mühürlenmiş, yapı tatil tutanağı düzenlenmiş, 1997 yılında da beşinci defa yapı tatil tutanağı ve yıkım (ruhsata aykırı kısımlar için) karar alınmış (dava dosyasında bu tutanaklar konulmamıştır) bir 'YAPI'nın meşrulaştırılması amacı ile 1998 yılında önce yapının yer aldığı parsel Şişli Belediyesi sınırlarına alınmış, daha sonra 1998 Nazım Plan ve Uygulama İmar Planları hazırlanmış ve ilgili makamlarca onanmıştır.

Dava konusu imar planlarıyla, 1983 tarihli ilk imar planı ve bu planı esas alan 1984 tarihli 'Taşkışla Turizm Merkezi'

kararına gerekçe olan Otel yapısının işlevi, inşaat emsali (KAKS=2.5) ve yapı yüksekliği (H=24.50 m), 1998'de tamamen değiştirilmiştir. Bu imar planında, yapının yer aldığı bölgenin doğal ve tarihsel özelliklerine uygunluk koşulu ve tabiat ve kültür Varlıklarını Koruma Kurulu kararı (değişen yapılaşma koşullarına göre) gibi çok önemli plan hükümleri ve denetim kuralları ne yazık ki göz ardı edilmiştir. Dolayısıyla 1998 tarihli Uygulama İmar Planı, bölgenin ve kentin doğal ve tarihi özelliklerine yabancılaşmış, kentin ve kent bölgesinin dokusuna ve boğaz silüetine aykırı etkiler yaratan bir "yapı" için tartışmalı bir ortam hazırlamıştır.

GÖKKAFESİN "İNŞAAT EMSALI" AÇISINDAN İRDELENMESİ

SÜZER A.Ş. tarafından inşa edilen davalı İŞ MERKEZİ-OTEL-APART OTEL kompleksinde, 6514 m² büyüklüğündeki parselde, KAKS= 6.00 değerinde inşaat emsalinin parselin en üst kotundan kullanılması sonucunda, ± 0.00 kotu üstünde 39069 m² OTEL ve APART OTELE izin verilirken, emsal dışı bırakılan ± 0.00 ile -20.00 kotları arasında 11 katta 59 000 m² döşeme alanı daha inşa edilmesine olanak tanımıştır.

İNŞAAT EMSALI herhangi bir kent parçasında yapılacak inşaat miktarını denetlemek üzere geliştirmiş bir denetim aracıdır. İnşaat alanının, inşaatın yapıldığı arazi (arsa, parsel) alanına oranını belirleyen bu araç ile aynı zamanda belirli bir arazi parçasındaki nüfus yoğunluğu, arazi kullanım yoğunluğu ve tipi, altyapı, açık alan - yapılaşmış alan dengesi gibi planlanmanın temelinde ilgilendiği kentsel dokular denetlenebilmektedir.

Özellikle kent merkezlerinde ve kentin tografik olarak elverişsiz bölgelerinde yapılacak inşaatların kent bütünü ile ilişkilerinin (yoğunluk, ulaşım, yeşil/açık alan, silüet gibi) kurgulanması, tek tek ortaya çıkan parsel bazında spekülasyon amaçlı girişimlerin önlenmesi ve kent bütünü için geliştirilmiş Nazım İmar planı kararları fiziksel yapı denetim araçlarından birisidir. Buna Planlama Kontrol aracı da diyebiliriz. Diğer kontroller arazi/döşeme alanı kullanışları, yapı yükseklikleri, güneş ışığı kuralları ve mimari kontroller, otopark sayıları ve kuralları olarak özetlenebilir.

İnşaat emsali (E) veya Kat Alanı Kat Sayısı (KAKS) bir parselin alanı ile bu parselde yer alacak binanın toplam döşeme alanı arasındaki ilişkisi ifade eder. Toplam döşeme alanı ise binanın zemin üstü ve zemin altındaki kat alanları toplamı olmaktadır. Türkiye'deki inşaat emsali uygulamalarında ise, çoğunlukla ve dava konusunda olduğu gibi, yolun zemin üstündeki ((0.00 kotu üstü) kullanış alanları dikkate alınarak hesaplama yapılmakta, zemin altında ('Bodrum' tabiri yanlış

yorumlanarak) emsal dışı teşekkül eden çarşı, sinema-çğence yerleri (dava konusu yerde Ofis, Bankacılık) gibi insan ve vasıta çeken kullanışlar kontrol dışı (yatırımcıların lehine olarak) bırakılmaktadır. Arsa değeri yüksek merkez parsellerinde zemin altında 2-3 kat bodrum - hem de alanın tamamını kullanarak - teşkil edilebilmekte ve zemin üstü alanlara göre %30-50 arasında fazla döşeme alanı yerleştirilebilmektedir. Merkezlerde ve kentin önem taşıyan bölgelerinde inşa edilen yapıları zemin üstündeki fiziki öğelerinin (bina boyutları, yükseklikleri) yanında, tüm yapıda yer alan fonksiyonların "kullanım yoğunlukları", çektikleri yaya ve araçlı seyahat ve doğa-çak otopark ihtiyacı ileriye dönük planlamalarda (nazım planlarda öngörülen kararlar açısından) daha büyük önem kazanmaktadır.

Dava konusu 755 ada 12 parselde, Taşkışla Turizm merkezi olarak ilar edilen ve Bakanlıklar arası Ekonomik İşler Yüksek Koordinasyon Kurulu kararıyla "yeşil alan"dan Otel yapımına ait ekonomi-politik yatırıma dönüştürülen bir alanda, 2634 sayılı Yasa ile turizmi teşvik amaçlı yetki kullanan bir Bakanlık 6500 m² (11 küçük bir parselde "İnşaat Emsali" aracını plan uygulamasını fiilen kontrol edecek şekilde Belediye'nin yerine geçerek bilinçli şekilde yanlış kullanmış ve yetkisiz aşan bir karar almıştır. KAKS=2.5 olarak ilk plan kararı az bulunmuş önce KAKS=6.0'ya çıkarılması sonra Bodrum Katlar serbest bırakılarak KAKS=15.0'e (Bilirkişi Kurulunun ölçümlerine göre; bu değer Belediye'ye göre 17.0 değerine ulaşmaktadır) çıkarılmıştır. Diğer deyimle 'KAKS' değeri %150 arttırılmıştır. Bu nedenle de zemin üstünde 39 000 m² inşaat alanı yapılırken, zemin kotu altında 59 000 m² (kontrol dışı) döşeme alanına izin verilmiştir. "İnşaat Emsali" aracının bu biçimde kullanılmasının şehircilik ilkeleri yönünden planlama esasları ve teknikleri bakımından ve imar planlarının kamu yararına yapılması anlayışı ile bağdaşması açısından açıklanması mümkün değildir ve bu önemli denetim aracı yozlaştırılmıştır.

1985 yılında yürürlüğe giren 3194 sayılı İmar Yasası'nın eki olan Tip İmar Yönetmeliği'nin 16/3. maddesine göre Bodrum Katlar'da iskan edilen (konut +ticaret) alanlarının %50'si Emsal dışı bırakılmakta, 3030 sayılı Yasa'ya tabi Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği'nde ise iskan edilen alanların tamamı, 1985 yılından bu yana Emsal'e dahil edilmektedir. 1988 yılında yürürlüğe giren İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği'ne göre de, iskan dışı tüm alanlar (ışıklıklar, hava bacakları, dışardaki yangın merdivenleri, saçaklar dışında) Emsal'e dahil edilmiştir. ■

Gökkafes, Kemal Küçük, Cumhuriyet ya da Bir "ÖLÇÜ" Hikayesi

"Kent Radyo yayına başladı!"

Şener ÖZLER 28 Şubat 2000

Önce bir haber gördüm Cumhuriyet'te, sonra da logonun yanına alınmış ırice bir ilan, "Radyo Kent, Özgür-lüğün sesiyiz !" (*)

Daldım gittim, 80'li yılların Dalan'lı ANAP'lı sıralarına. Cumhuriyet Gazetesi'nin kent haberleri yapan bir muhabiri vardı: Kemal Küçük. Ufak tefek, yaman bir gazeteci idi. Biz ise, "Aman İstanbul'a bir şey olmasın" hevesinde bir grup çevreci mimar. Deneyimsiziz ama tozunun attırıyoruz Dalan'ın. İşin içine girdikçe görüyoruz ki, hazine arazisine kaçak yapı yaptıran yöresel mafyacıklardan daha farklı, daha organize, doğrudan siyasi iktidara yedeğinde türeyen kent soyguncularının oluşu-mudur söz konusu olan.

Şaşıyor adam; basına ne söylese ertesi gün yanıtını veriyoruz, tak...

Bir şey bildiği de yok aslında. Etrafında anlı şanlı profesörler var, adına danışma kurulu demiş; onlardan öğrendiklerini belediye muhabiri çocuklara odasına çağırıp söylüyor. Şimdi, hemen hepsinin önemli gazeteler-de köşeleri olan bu genç gazeteci arkadaşlar da Dalan'ın yumurtladıklarını süsleyip püsleyip yazıyorlar gazetelerinde, Milliyet'te, Güneş'te, Sabah'ta Cumhuriyet'te ve yeni Gündem'de. Hürriyet'in ise günlük meseleler hiç umurunda değil. Ne yapacağını çok iyi

biliyor. Beyin yıkama amaçlı ve magazinier kılıflı -işin ustaca olanı bu aslında- tam sayfa, yarım sayfa "Dalan ne güzel yapıyor" yazıları yayınıyor. Biz de, dedim ya, mimarız, 12 Eylül'ün hala süren baskısıyla -galiba Olağanüstü Hal'de devam ediyordu- bunalmış yurtseverliğimizi tarihi mirasın, İstanbul'un korunmasına, yasa dışı gelişen kent sorunlarına yönlendirmişiz. Ülkemizin kültürel çeşitliliğinin kente yansıyan yanının önemine yeni yeni varıyoruz - en azından ben-, diğer meseleden de biraz hırslıyız zaten.

Öte yandan, toplumsal sorunlarla ilgili ne ideolojik, ne politik, ne de siyasi muhalefet var. Sosyalistler, belki de yaklaşımda olduğu seziilen sosyalist sistemin çözülüşünün hüznüyle son atak hazırlıgındalar. Daha yakın planda ise, yeniden yargısız infazlar, üç kişinin bir araya gelmesini yeterli ve "mucib sebep" saydıgından, sıradan da olsa her görüşmenin makul bir gerekçesi olmak zorunda.

Bir de, HP'miydi, SODEP'miydi, SHP'miydi neydi miras kavgasına düşmüş bir "çevre" vardı parlamentoda, belediye meclislerinde. İşte böylesi bir ortamda, ANAP'ın ve Dalan'ın yaptıklarına diklenmelerimiz genç gazetecilerin hoşuna gidiyordu. Başlıca güncel konular da, Tarlabası, Gökkafes, Taşkışla, Park Otel, Boğaziçi gibi konulardı. Çoşkuyla not alıyorlar; soru üstüne soru soruyorlardı. Söylediklerimizi ertesi gün kibrit kutusu ölçüsünde basan gazete haberi ile havalara uçuyorduk - en azından ben-. Muhabir arkadaşın merakıyla, ertesi günkü sonuç arasında bir ilinti kurmakta zorluk çekiyorduk -en azından ben-. Nasıl olur diyorum kendi

kendime; özellikle Tarlabası, Gökkafes gibi konularda bu adamın (Dalan) söyledikleri anlamsız, boş şeyler, inandırıcı olamaz; bizim söylediklerimiz ise bilimsel, gerçek ve hukuka uygun.... Toyluk işte !...

Baktık olacaktı gibi değil, bir gazete çıkarmaya karar verdik. Adı, ÖLÇÜ; hem de "Mimarlıkta Mühendislikte ÖLÇÜ". Birinci sayfasının sür manşeti de "İstanbul nereye gidiyor?". Konusu ise, Piyalepaşa'ya gökdelen planları. İlhan Selçuk'un ÖLÇÜ'nün birinci sayısından hemen sonra köşesinde yazdığı ÖLÇÜ başlıklı yazı, çabamızın boşa gitmediğini söylüyordu. Ne çokkulu günlerdi onlar, bir daha yaşanmaz....

İşte o sırada, Cumhuriyet muhabiri Kemal Küçük, bizim grupla, Dalan arasında "Siz ne diyorsunuz" trafiğiyle gidip gelirken, ona, Tarlabası mimari dokusu için "Pis Rum evleri", "Yıkırım cezaıı çekirim" dedirtmesin mi?... Gözleri parlayarak anlatırdı bunu.

Her iki tarafın bu konuda söyledikleri, Cumhuriyet'te üç gün üst üste tam sayfa yayınlanmıştı. Kemal Küçük'ün gazeteciliği çok etkili olmuştu doğrusu. Sonraları, belediye muhabiri gençler, 1989 yerel seçimlerine Özal'la takıştıgından partisinin desteği olmadan girip de kaybeden Dalan'ın kısa bir kasetini getirmişler-di.

"Kim bunlar?" diyordu Dalan; "Şimdi de gelmişler oturmuşlar Tarlabası'nın başına, yukarıdan bakıyorlar. Bunlar bitirdiler beni. Oysa, ben bunların hocalarıyla konuşuyordum, haklısınız diyorlar bana, şaşırdım kaldım..."

Dalan bunları, Tarlabası yıkımlarının Taksim'e gelip dayanan son ucundaki, baskıların gerilimine dayanamayan bir yürek vurgunuyla ölen eski CHP milletvekillerinden Eşref Derinçay'ın otelinin dozere bağlı çelik halatlarla yıkılması sırasında toz bulutları içinde cıs-tak cıs-tak çalan belediye bandosunu, nasıl olsa seçiliyorum güveniyle dinlerken düşünmüyordu bile. Encamını yaşadktan sonra böyle bir yorum yapmış olabildi ancak.

Kemal Küçük'ün yaptığı tam bir gazetecilikti. Sonra, ardı arkasına öbür gazeteler de Dalan'ı mahkum eden bu gaflarına ufakça da olsa yer vermişlerdi. Kemal Küçük'ten ne çok şey öğrenmiştik; o da bizden ne çok şey öğrenmişti. Ne çokşulu günlerdi.

İşte bunları anımsadım, Cumhuriyet'te "Radio Kent yayına başladı" haberini okuyunca; bir de Cumhuriyet'in acar gazetecisi Kemal Küçük'ü.

Bildiğim kadıyla Radio Kent, Kent TV ve Kent Bank, Gökkafe'sin patronu Süzer'in şirketleri. Haberde belirtildiğine göre, Kent Radyo'ya geçen ekip de, bir kaç ekşiyle Cumhuriyet Radyo'nun ekibi. O Cumhuriyet Radyo ki, bildiğim kadıyla sırf Cumhuriyet gelişsin diye her konuda olduğu gibi, kent, kültür, çevre konularında da bula bedel program, söyleşi etkinlik yapanların imecesiyle önemli bir yer tuttu. Radyo yayıncılığına canlı bir kimlik kazandırdı. Kısacası bizlerin aradığı şeyleri doğruca sundu

Derken, Cumhuriyet Radyo yayınına ara verdi, sustu. Uzunca bir süre sustu. Bu konuda bir açıklamaya da rastlamadım gazetede. Merak da etmedim. "Bir sorun var her halde, yeniden başlar nasıl olsa" dedim. İmeceye inanıyorum ya; ne saflık!...

Aradan aylar geçti, bir de ne göreyim, işte o haber... Yazının yanında da bir grup insan, sanırım bir "Kent Bank" önünde fotoğraf çekirmişler. Hepsisi de Cumhuriyet ekibi. Transfer olayı yazıda belirtiliyor, altını çizdim: ".Zileli, daha önce Radyo Cumhuriyet'te çalışan ekibin, Radyo Kent olarak kaldığı yerden devam edeceğini belirtti."

Doğal olarak ben bunu, yazının başından itibaren tereddütsüz olarak "Cumhuriyet Gökkafe'se satıldı" diye okudum. Ağır bir yargıydı ama, durum çaresizdi. Cumhurbaşkanı'nın katılımıyla görkernli bir yasa dışı açılış yaparak meşrulaşma aşamasına gelen Gökkafe'sin başvurabileceği son çevre olan ilercii kamuoyu zirri böylece kendisine verilmiş oluyordu.

Üzıldüm; Özal'ın dediği olmuştu: İki buçuk gazetenin buçuğu da, yani bizim Cumhuriyet, 12 Eylül'den beri gazeteciden hala eği katlayarak aldığımız kaynak, kara paralarını, devlet, mafya, siyaset, üçgeninde kenti yozlaştırarak aklayan bir vahşi kapitaliste aldanıyordu. Bunu söylerken ne çok acı çekiyordum bilemezsiniz.

Bunu sezmiyor değildim.

Gökkafe'sin, yargının pençesinden en şeytanca yollarla kurtulma çabalarına da, STK'ların görkemli "Gökkafe'se hayır" protestosuna da Cumhuriyet sudan bahanelerle yer vermemişti. Gazete yöneticileri için böylesi kentsel sorunların haber değeri artık yoktu anlaşılan.

Oysa olay basitti, ama kimsenin Cumhuriyet'te böyle bir şey olacağına aklı almazdı: Gazetenin Genel Yayın Koordinatörü, Süzer'in yayını Kent TV'ye program yapıyordu. Yapsın sözüümüz yok elbet; ama, özel bir bilgiye sahip olmadan da dışarıdan görülüüyordu ki, Gökkafe'se haberleri gazeteye giremez!.. Epeydir saklanan bu gerçeği Perihan Mağden bir kaç ay önce yazdığında bir tabuyu yıkmıştı.

Gelin söyleyin, Kemal Küçük'ün kulaklarını nasıl çınlatmam şimdi.

Durmak, düşünmek gerekiyor: Cumhuriyet'i de içine çeken yaşadığımız süreçte, içinde iyinin ve güzelin olmadığı bir karanlıkta gibiyiz.

(*) Ünlem işaretini ben koymadım

Kız Kulesi efsanesi oldu bittilerle yok ediliyor

Kız Kulesi'nden

hepimiz sorumluyuz

-Kız Kulesi'nin korunmasını amaçlayan tahsis koşullarına uymayan Hamoğlu Turizm Şirketi'nin tahsis belgesi iptal edilmektedir.

En önemli kültür varlıklarımızdan olan Kızkulesi'nin özelleştirilmesinden sonra uğratıldığı tahribat tartışmalara neden oluyor. Kimliğinin, onarılarak korunması amacıyla özel bir firmaya tahsis edilen Kızkulesi, bugün bilimsel olmayan, keyfi ve yasa dışı müdahalelerle ne yazık ki tanınmaz halde...

Bilgisiz ellerde yanlış inşaat tekniği nedeniyle 17 Ağustos depreminde çatlayan tarihi cephe, çelik kuşakla sarılmış, 2000 yıllık efsane adanın kayalık doğal yapısı tümüyle betonlanarak yok edilmiştir.

Bizce, Kız Kulesi'nin korunması amaçlı tahsis koşullarına uymayan Hamoğlu Turizm Şti'nin tahsis belgesi iptal edilmektedir. Yapının temsil ettiği efsanenin yaşatılabilmesi için, yapı, "bilinen estetiği" ve doğallığı bozulmadan onarılmalı, sadece kentsel bir plastik olarak uzaktan algılanmaya yönelik sergilenmelidir.

İstanbul'a yakışın budur.

Bu olanlar, Kız Kulesi'nin sanki tek alternatif varmış gibi, özelleştirilerek kullanıma açılmasının doğal sonuçlarıdır. Bu arada,

tahsis sahibi olan Hamoğlu Turizm Şirketi, suçlarını kapatmak, hakkında yapılan suç duyurularını gizlemek amacıyla medyada bir kampanya başlatarak, ani bir "tesis" açılışıyla, oldu bittiyi pekiştirme gayreti içindedir.

Bu son aşamada, kamuoyunun desteği yaşamsal değerdedir. Verilecek destekle yapılan yanlışlıkların düzeltilmesi için yeniden uğraş vermek gerekiyor.

Bu konuda Mimarlar Odası'nın hazırladığı rapordan özet sunuyoruz

KIZ KULESİ RESTORASYONU İNCELEME RAPORU'NDAN

-Adanın Doğal Yapısını Değiştirme:

Kız Kulesi adası, yüzyıllardır kayalar üzerinde yükselen pitoresk bir kulecik kimliği ile günümüze kadar gelmiştir.

Oysa adanın dört bir yanında kıyı çizgisi değiştirilmiş, kayalar ve bu kayalardan oluşan kıyı dokusu yok edilmiş, sanki tarihten gelmeyen ve yeni inşa edilmiş gibi düzgün ve kimliksiz bir beton platform haline getirilmiştir. Bu uygulama "İşletmenin ulaşım sorunlarını çözmek" adına, yapının temel ve belirleyici kimlik özelliğinin yok edilmesi sonucunu yaratmaktadır.

Öte yandan ilgili Koruma Kurulu'nun izni "sadece iskele yapılmasına yöneliktir". Bu yasal iznin, adanın dört bir yanının yaklaşık 500 m2 büyütülmesi ve değiştirilmesi ise uygulanması kabul edilebilir değildir.

-Restorasyonda Olumsuz Müdahaleler:

Yerinde yapılan incelemede edinilen gözlemlere göre, Kız Kulesi'nin belleklerde yer etmiş "sade, yalın, alçakgönüllü ve iddiasız" kimliğinin tam tersine, "gösterişli, frapan ve göz kamaştırıcı" bir malzeme ve görünüm kazandırılarak kullanımı amaçlanmaktadır. Bu tavır da, Kız Kulesi'nin "efsanevi imgesi" açısından doğru bulunmamaktadır.

Araya sıkıştırılan kat, yeni çatıyı taşımak için yapılan sık kırışlar ve onları taşıyan demir konsollar ise bu yapıya tamamen yabancı ve olmaması gereken diğer ayrıntılardır.

Kitabeli anıtsal bir yapıdan girip, duvarları beyaz karo mozaiklerle kaplı bir mekanla karşılaşmak ise dış ve iç mimari arasındaki uyumsuz etkisiyle ziyaretçilere adeta şok etkisi yapar gibidir.

-Statik Değerlendirme Eksikliği:

Proje müellifinin "Yapının mimarisine uygun olmayan, yakın geçmişte işlev değişikliğine bağlı olarak yapılmış niteliksiz ek" dediği 30 cm kalınlığındaki betonarme yapının kaldırılmasına karar verirken, bunun için herhangi bir statik inceleme yaptırmamış olması, ciddi bir eksiklik ve hatadır.

Nitekim, bu sökümün arkasından 17 Ağustos 1999 depremi gerçekleşmiş ve müellifin raporunda belirttiği ve fotoğraflarıyla belgelediği ciddi hasarlar oluşmuştur.

17 Ağustos depremi sonrasında kulede oluşan çatlakların tahmini amacıyla bir mühendislik görüşüne bağlı olarak yapılan uygulama "geçici" bir uygulama olarak kabul edilebilir bir çözümdür. Ancak bu yapının ayakta kalmasını ve imajını zedelemeyecek bir mühendislik uygulamasının yeniden ele alınması gerekli görülmektedir.

-Uygulamada Denetim Yetersizliği:

Başta adanın büyütülmesi olmak üzere pek çok uygulama, proje dışında ve izinsiz gerçekleşmiştir. Bu konuyla ilgili bir şikayeti de değerlendiren Koruma Kurulu proje müellifine ve ilgili belediyesine yazı yazarak projesine aykırı bir uygulama var ise Kurulca karar alınincaya kadar uygulamanın durdurulması konusunda uyarılmıştır.

Ayrıca Koruma Kurulu, 10.11.1999 tarih ve 11279 sayılı kararı ile yine aynı nedenle uygulamanın durdurulmasına karar vermiştir.

Ancak yerinde yaptığımız incelemede, onaylı projelerine bile aykırı olan ve yerinde yapılmakta olan ve yukarıdaki nedenlerle tarafımızdan yukarıda açıklanan uygulamaların bu kararlara rağmen devam ettiği görülmektedir.

SONUÇ:

Kız Kulesi restorasyonu;

-Aslında fiilen yanlış ve sakıncalı bulunan, onaylı projeye de aykırı ve Koruma Kurulu izni alınmadan sürdürülen yasa dışı uygulamaları içerdiğinden,

-Tarihi ve ünik bir I. Grup anıtsal / simgesel yapı restorasyonu için gerekli bilimsel bir restitüsyon araştırmasına ve hedefine dayalı olarak tasarlanmadığından,

-Bu niteliği ve sonuçları ile gelecek kuşaklarda Kız Kulesi'yle ilgili tarihsel gerçekliğe aykırı yanlış imajlar yaratacağından, ağır kaygılarla karşılanmıştır.

-Ayrıca yine tüm bu nedenlerle Mimarlar Odası, Kız Kulesi restorasyonundaki yukarıda açıklanan olumsuzlukların temelinde, ünik kimliği titizlikle korunması gereken bir yapıda bu ilkeyi zedeleyici ticari kullanım hedeflerine yönelik müdahalenin yattığını, dolayısıyla asıl sorunun da böylesi bir imgesel yapının rant tesisi işleviyle özel kullanıma tahsisinden kaynaklandığını bir kez daha anımsatmaktadır. ■

Kurultay tartışma başlıkları üzerine bazı notlar...

Soydan KENES

Örgütün Yapılanması: İçinde yaşadığımız koşullar, TMMOB'nin giderek daha hantal ve dağınık bir örgüt olmasına yol açmaktadır. Bu olumsuz durumu ortadan kaldırmak için izlenecek yollardan biri odaların ve TMMOB'nin mevcut yapılanmasında değişiklik yaparak tek TMMOB'nin ortaya çıkarılması olabilir. Böyle bir yapılanmada M/M odaya değil TMMOB'ye üye olacaktır. TMMOB'nin ülke çapında örgütlenmesi, tek tek odaların örgütlenmesinden çok daha yaygın ve etkili olacaktır. Bu durum, kaynakların daha verimli ve etkili kullanılmasının yoluna da açacaktır. Dağınıklık ve hantallığın yol açtığı sorunlara ülke çapında müdahale edememe, politikaların üyelere yayılamaması gibi hastalıklar da böyle bir yapılanmada kendini daha zor gösterecektir. Tek TMMOB, mesleki disiplinlerin alanlarına ilişkin çalışma yapmasını engellemeyecektir de. Şimdikinden farklı bir şekilde, uzmanlık masaları, bürölar ya da geliştirilecek başka bir yöntemle, TMMOB'nin altında mesleki disiplinler çalışmalarını yapabilirler.

TMMOB'nin bugünkü yapılanmasının yarattığı ve Tek TMMOB örgütlenmesi durumunda üstesinden gelinebilecek bazı sorunlar şöyle sıralanabilir:

Disiplinler, bölümler, sanayinin, sermayenin ihtiyaçlarına göre oluşuyor. Teknolojinin gelişmesine ve sanayinin ihtiyaçlarının değişmesine paralel olarak üniversitelerde yeni bölümler açılıyor. TMMOB, bu oluşuma müdahale edemiyor. Ancak mezun olan mühendis-mimar, sonuçta TMMOB'ye bağlı bir odaya üye olacak. Çıkarları sermaye ile karşıt olan ücretli M/M, sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiş bir örgüte üye oluyor. Kendisini haktan ve emekten yana olarak tarif eden TMMOB ise, kendisinden bağımsız bir şekilde ortaya çıkan bu gelişmelerden doğrudan etkileniyor.

Üniversitelerde sürekli yeni bölümlerin açılması, bu yeni mezunların hangi odaya üye olacakları sorusunu gündeme getiriyor. Bir meslek mensubu, adı başka olan bir odaya sıcak bakmıyor.

Aynı işyerinde çalışan farklı disiplinlerden mühendisler, temelde örgütlenmelerinin de aynı olması gerektiğine daha yatkındırlar. Üyelikler farklı odalara olunca, eylemler, perspektifler, olanaklar ve araçlar da farklı oluyor. Odalar arasındaki farklı yaklaşımlar üyenin zihninde farklı yansımalar yaratıyor. Onun odası iyi, benimki kötü gibi.

Pek çok mühendis kendi alanında değil de, başka bir disipline ait alanda çalışıyor. Kaplamacıda metalurji müh., döküm-cüde makina müh., ısıl işlemlerde kimya müh. gibi.

Dar meslek çıkarları ve bunun getirdiği rant yüzünden odalar arasında ortaya çıkan çekişmeler, farklı odaların üyelerinin dayanışmasını engelliyor.

Meslek şovenizmi örgüt içinde ve işyerlerinde mühendisleri karşı karşıya getiriyor.

Mühendis-mimar eğitimi ve akreditasyon: Mühendislik eğitiminin akredite olması ilk bakışta oldukça sempatik geliyor. Öyle ya bu sayede eğitim kurumları kendilerine çekidüzen vermek zorunda kalacaklar, öğrenciler ise yalnızca bir üniversiteye gitmiş olmak için değil, sonrasını da düşünerek verecekler kararlarını.

Bir ülkede eğitimin temel amacı ne olmalı? Eğitim başlığı her ülkenin içinde bulunduğu koşullara bağlı olarak siyasat tarafından belirlenen, ülkedeki egemenlik ilişkilerinin yeniden üretildiği mekanlar olarak ele alır eğitim kurumlarını. Ve her

ülkenin üstyapısal kararları altyapıyla sıkı bir ilişki içerisinde.

Eğitim başlığı ülkemizin kanayan yaralarından biri olarak durmaktadır. Her alanda karşılaşılan adaletsizlik ve eşitsizlik eğitim alanında kendisini çok çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır. Temel eğitimden başlayarak her kademede, parası olana daha iyi şartların sunulduğu bugünkü eğitim sistemi, üniversitelerde de karşılaşıp bulmakta, eşitsizliklerin daha üst boyutlara ulaşması sonucunu çıkarmaktadır.

Ülkemizde bireyler arasında olduğu gibi üniversiteler ve bölgeler arası eşitsizlikler de herkes tarafından bilinmektedir. Bu çerçevede, üniversitelerin yetkinliğini saptamak ve uluslararası standartlara uygunluğunu belgelemek anlamına gelecek bir "akreditasyon", ülke kaynaklarından en üst düzeyde faydalanan birkaç üniversitenin ve buraların mezunlarının "yeni bir elit tabaka" oluşturmaya hizmet edecektir. Sonuçta üniversitemiz, ülkemizin ihtiyaçlarına uygun eğitim veren kurumlar olması gerekirken, gelişkin kapitalist ülkeler tarafından belirlenmiş standartlar doğrultusunda eğitim yapan kurumlar olacaktır. Hiç kuşku yok, akreditasyon çalışmaları öncelikle özel üniversitelerde başlayacak, devlet üniversitelerinde ise "ödenek yetersizliği nedeniyle" hiçbir girişim yapılmayacaktır. KİT'lerin özelleştirilmesinden ezberlediğimiz senaryo bu kez eğitim alanına yansıyacaktır.

O halde haktan ve emekten yana olduğunu söyleyenlerin bu konuya yaklaşımı nasıl olmalıdır? Eğitimin yalnızca modern üretim tekniklerinin, günümüz endüstrisinin, ihtiyaçlarına uygun insanlar yetiştirmek faaliyeti olduğunu savunmak mı, yoksa ülkemizdeki eşitsizliklerin bir yansıması olan eğitimdeki eşitsizliklerin üzerine gitmek, mevcut eğitim sisteminin mevcut üretim ilişkilerinin sürmesinin garantisini olduğunun bilincinde olarak bunun değişmesi yönünde faaliyette bulunmak mı?

Mühendislik - Mimarlık eğitiminin, çağın gereklerine uygun ders programları ve uygulama olanaklarıyla, tüm yurttaki eşit ve parasız olarak verilmesi gerekmektedir. Bu eğitimin verilmesi, yönlendirilmesi ve güncelleştirilmesi TMMOB'nin müdahale etmesi gereken alanlardan biridir. Bu çerçevede TMMOB, kapsamlı bir Mühendislik-Mimarlık eğitimi programı hazırlamalı ve tartışmaya açmalıdır.

Uzman Mühendislik, Yetkinlik, Sertifikasyon: Mühendislik-Mimarlık eğitimi 15-20 yılı kapsayan uzun ve zorluklarla dolu bir süreçtir. Her biri ülkemiz ve dünya insanlarının yararına pek çok ürün verebilecek yeteneğe sahip olan Mühendis - Mimarlar için mesleki bilgi ve becerilerini kullanacakları iş alanı yaratılmalı, kendilerini geliştirmelerine olanak tanınmalı, meslektaşları ile bilgi ve deneyimlerini paylaşacakları ortamlar sağlanmalıdır.

Bunlar olmadan, yani tüm M/M'lar için eğitimde ve iş hayatında fırsat eşitliği sağlanmadan "mesleki yeterlilik saptamak" olsa olsa var olan eşitsizliklerin artmasına yol açacaktır. Piyasanın acımasız koşullarına terk edilen ve ancak maddi olanakları daha iyi olanların ön plana çıkacağı bir eğitim ve çalışma hayatı içerisinde tüm M/M'ların aynı kriterlere göre değerlendirilmesi, galibi daha baştan belli olan bir maça benzemektedir. Bu, açıkça şekili bir değerlendirme olacaktır.

İçinde yaşadığımız toplumsal koşullarda var olan eşitsizliklerin, "meslek içi eğitim" adı altında giderilmeye çalışılması da yanlış bir tutum olacaktır. TMMOB'nin görevi M/M'lar arasındaki eşitsizlikleri azaltmak değil, bu eşitsizliklerin ortaya çıkmasını engellemek olmalıdır.

Örgüt Birimlerinin Hizmet Üretimi: Başlığın kendisinde bir kötü niyet seziliyor. TMMOB birimlerinin düzenli ve önemli bir ilgi ve faaliyet alanı olarak hizmet üretimi... Şunu anlayabiliyorum: Denetleme ve düzenleme faaliyetleri. Oysa konumuz örgüt birimlerinin hizmet üretimi olunca işler değişiyor. Piyasaca nerede boşluk varsa oraya yönelen birimler. Çok para kazandıran işler ve bu yolla imajı düzgün tutan birimler. Meslek içi eğitim adı altında ücretli dershanelere dönüşen birimler. Üyesiyle bağımlı kurmayan ama sektöre hizmet veren birimler...

TMMOB, çeşitli konularda, örneğin deprem bölgelerinde inceleme ve tespitler yapmak gibi, kamusal hizmet verebilir. Önemli olan hangi konularda hizmet verileceğinin ve bu hizmetin niteliğinin iyi saptanmasıdır. Ancak, koşulsuz olarak TMMOB birimlerinin hizmet üretmesini ve bunların geliştirilmesi gerektiğini savunmak son derece yanlış bir tutumdur.

Son olarak yeniden belirtilmeli, TMMOB birimleri şımarları, yetkileri ve sorumlulukları çizilmiş bir şekilde "Kamusal Hizmet" verebilir, vermedir.

Mesleki Denetim ve Mesleki Davranış İlkeleri: Mühendis-mimarların büyük bölümü faaliyetlerini herhangi bir denetleme olmadan sürdürüyor. Ne yaparsa yapsın, nasıl yaparsa yapsın bunlar yalnızca piyasanın kurallarına uygun olup olmadığı ile değerlendiriliyor. Çok kazandıran iyi, az kazandıran kötü. Oysa bu çok kazandırma faaliyeti örneğin çevre şartları dikkate alınmadan yapıyorlarmış ne gam! Çalışanların can güvenliği önemli değilmiş ne gam! Kısa vade için uygun, ancak uzun vadede tüketicinin zararına ürünler varmış kimin umurunda! Binalar depremle yerle bir oluyormuş, işyerleri ve konutlar şehircilik anlayışına ters biçimde yapılmış, yollar her yıl bozulup yeniden yapılmış, bunlar önemli değil.

TMMOB, denetim alanını tanımlamalı ve uygulamaya geçmeli, odalar da kendi alanlarına ilişkin çalışmalarını bir an önce tamamlamalıdır. Mesleki etik kuralları tanımlanmalı, barolar ve tabip odalarında olduğu gibi M/M'lar da bu çerçevede denetlenmelidir.

TMMOB meslektaşlarının verdiği hizmetleri veya ürünleri toplumun denetimine açmalı, toplumdaki TMMOB'ye uzanan şikayet kanallarını açık tutmalı. Bu çalışmaları odalar değil üst örgüt olan TMMOB yapmalıdır.

Etik başlığında ele alınan mesleki davranış ilkeleri, ülkeimizin ekonomik ve siyasi yapısından bağımsız olarak ele alınamaz. Belirlenmiş ilkelere göre davranan üyelerin çalışma güvencesinin sağlanması dikkat edilecek esas noktayı oluşturmaktadır. Gene ülkemizde çalışanların üzerindeki baskılar ve çalışma yasalarının isten çıkarmaları tanıdığı kolaylıklar gözönünde bulundurulduğunda "etik" tartışmaları "lüks" olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ayrıca temel amacı kar olan bir işyerinde ne kadar "etik kurallara uygun" çalışabilir orası da ayrı bir tartışma konusu. Ancak üyelerinin haklarını koruyabilen bir TMMOB gündeme getirebilir "etik" tartışmasını.

Üyelerin ekonomik ve sosyal hakları: Üyelerin ekonomik ve sosyal hakları için gereken şey, onların sendikalaşmalarıdır. Mühendis - mimarlar da ücretli çalışan, emekleriyle geçinen kişiler olduğuna, yani emekçi olduğuna göre, haklarını almak için verecekleri mücadele de diğer emekçiler gibi sendikalar yoluyla olmalıdır. Bu, örgütümüzde geniş kabul gören bir yargı. Ancak burada da dikkat edilmesi gereken bir şey var. TMMOB ve odalar bunu savunmakla yetinemez. Ülkemizdeki sendikalaşma oranı dikkate alındığında, sendikalar ve sendikaya üye olan işçilerin üzerindeki baskılar dikkate alındığında mühendis- mimarların sendikaya üye olmalarının öyle çok kolay ve basit bir şey olmadığı görülecektir. Mühendislere gidin sendikaya üye olun demek yeterli olmamaktadır. Bu nedenle TMMOB'nin üyelerinin ekonomik ve sosyal haklarıyla ilgilenerek bir sistemi oluşturma gerekir. Üstelik bunun sürekliliğinin sağlanması da. ■

İdam Cezası Kaldırılmalıdır

Berna ÖZCAN - Mimar

İdam cezası devletin kendisinde insan öldürme yetkisi bulunduğuna karşılık gelir. Bu yetki, devletin bir cezalandırma aracı olmakla beraber; hiçbir şey kontrol altında tutulan bir kişinin yaşama hakkının elinden alınmasına gerekçe olamaz. Bu günlerde ise bu insanlık dışı ceza, Öcalan'ın idamı tartışmaları ile birlikte, halkların kardeşliğine karşı da bir şantaj unsuru biçiminde kullanılarak, en az cezanın kendisi kadar insanlık dışı bir amaca hizmet etmekte.

Her ne kadar cezanın zaten 15 yıldır uygulanmadığı, ertelenmesi, beklentileceği şeklinde savunulara başvurulsa da, Öcalan'ın yargılanma ve AB'ye giriş süreçlerinin çakışması

bu cezanın medyada yeniden tartışılmasına zemin hazırladı. Fakat bu tartışmaların meşruluğunun sorgulanması olarak değil de, Öcalan'ın idam edilmesi durumunda oluşacak sonuçların değerlendirilmesi biçiminde gerçekleşti.

İrkçılığı, şovenizmi körükleyen ve zaten körüklemeye amaçlı kullanılan bu süreç, çeşitli tartışmalara neden oldu ve bu tartışmalardan "birkez öldürmek yerine idamı şantaj unsuru olarak kullanıp hergün yeniden öldürmek" gibi daha 'caydırıcı' olacağı düşünülen yeni ceza yöntemleri keşfedildi. Bunu beslenip semirtilen şovenizmin bir ürünü olarak da kabul edebiliriz. Öcalan'la, "beslemeyip de asma" formülünden sonra, "asma'yı rehlin olarak kullanma" formülü de siyasi tarihimize yeni bir literatür olarak girdi. Bakalım daha ne tür yaratıcılıklarla karşılaşıcağız. Aslında, insanların acılarını sızma olanağına dahi vermemiş olan bu düzen, onları daha da

hırpalamış ve intikamcı duygularla beslenir hale getirmiştir. Sonra da, bu yaratıkları şoven ruha AB hayallerini hatırlatarak dengelemek zorunda kalmadılar mı?

Avrupa'nın bugünkü yaklaşımı, Türkiye'yi idam cezasının meclisten geçmesini zorlamak şeklinde. Ücunda Avrupa konseyi üyelighini askıya alması, düşürülmesi ve AB üyelighi ihtimalinin bilinmez bir geleceğe kadar ortadan kalkması gibi bir risk varken, toplanan hükümet zirvesinden idam cezasının geçmesi gibi bir ihtimal düşünülmezdi. Ama minareyi kılıfına uydurma çabası da toplananları oldukça güç ve o denli komik duruma düşürdü.

Eğer cezanın verilme nedenlerinin birisi de caydırıcılık olarak kabul edilirse, idam cezasının bunu ne kadar yerine getirdiği, gazetelerin üçüncü sayfa haberlerinde her gün görülmekte. Çözülür, insan hayatının bir ceza veya suç durumunda kullanıldığı gibi bir şantaj unsuru olarak kullanılmasında değil, insan hayatının değerini yüceltmektedir. Bu da ancak sosyalizmle mümkündür. ■

Teknik Elemanların Talepleri ve Çalışma Koşulları

Savaş SARI

Teknik Elemanlar çalışma yaşamının birçok alanında üretimde bulunuyorlar. Yer aldıkları çalışma alanlarına bağlı olarak, birbirinden çok farklı koşullarda çalışmak zorunda kalıyorlar. Koşullardaki bu farklılıklar teknik elemanların iş güvencelerinin var olmamasından tutun da ücret düzeylerine, çalışma saatlerine, sosyal haklarının durumuna ve çalışma ortamındaki iş güvenliği ve işçi sağlığı koşullarına kadar hemen hemen bir çok başlıkta kendini gösterebiliyor. Bu durum teknik elemanların bireysel çözümler aramasının, ona zorlanmalarının bir sebebi olduğu kadar bu yönlü bireysel çözüm arayışlarının kendisinden de kaynaklanıyor.

Emek gücünü satarak geçinmek zorunda olan teknik elemanların çalışma koşullarının ve yaşam koşullarının düzenlenmesine ve iyileştirilmesine yönelik taleplerinin elde edilememesinde en önemli sebep olarak ise teknik elemanların hem kendi içlerinde yaşadıkları dağınıklık hem de birlikte çalıştıkları diğer işçilerden ayrı tutulmaları veya durumları görünüyör.

Oysa ki emek gücünü satarak geçinmek zorunda olan teknik elemanların çalışma ortamlarından bağımsız olarak, kendi içlerinde dillendirilen ortaklaşmış bir çok talepleri bulunuyor. Hatta bu taleplerin çoğu, emek gücünü satarak geçinmek zorunda olan işçilerin tümünün talepleri ile ortaklıklar taşıyor. Elbette ki ortak taleplerin varlığı çalışma koşullarına bağlı çok farklı taleplerin oluşmasına engel olur anlamına gelmiyor. Ortaklaşmış somut talepler teknik elemanlar için ve hatta işçi sınıfının bütünü için asgari olmazsa olmaz talepleri ifade ediyor.

Ülke genelinde işçilerin içinde sendikal örgütüllüğe ve mücadeleye en az katılan kesim olarak teknik elemanlar gözüktüyor. Bunda patronların işyerlerinde dayattığı kapsam dışı personel, sözleşmeli personel ve benzeri; işçileri bölme politikalarının belirleyiciliği olmakla beraber başka nedenlerin de önemli etkisi bulunuyor. Gerek sendikaların

bu belirtilen personeli kapsama ve onların da savunma aracı olarak davranma yönünde gösterdikleri eksiklikler gerekse de teknik elemanların etkisi altında bulundukları elitist düşünce ve davranışlar sendikal mücadele ile teknik elemanlar arasında bu mesafenin oluşmasında önemli rol oynuyor.

Emek gücünü satarak geçinmek zorunda olan teknik elemanların kendi içlerinde ortaklaşmış talepleri öne çıkarabilmesi ve bunları patronlardan talep edebilmesi için öncelikle işçi sınıfının bütününe sendikal mücadelesine katılabilmeleri gerekiyor. Bu da teknik elemanların sendikalaşması yönünde yoğun bir çabanın yürütülmesini gerekli kılıyor.

Özel sektörde ve kamuda ücretli çalışan teknik elemanların yüz yüze olduğu problemleri çözebilmeleri ve özlük hakları ile ilgili taleplerini elde edebilmeleri için kendi çalışma alanlarında var olan sendikal mücadelelere katılabilmeleri sağlanmalıdır.

Emek gücünü satarak geçinmek zorunda olan teknik elemanların çalışma koşullarına ve ekonomik koşullara ilişkin sorunlarının çözümü ve taleplerinin eldesi mücadelesinde meslek örgütlerinin durması gereken yer ise teknik elemanların sendikal mücadeleye katılmasına paralel olarak şekilleniyor. Burada özel olarak vurgulanması gereken nokta meslek örgütlerinin kendi üyelerine sahip çıkma mantığı ile sendikalara alternatif araçlanmış gibi davranmalarının yaratacağı tehlikeler. Bu olsa olsa teknik elemanların elitist yanlarını okşamaktan öte bir etki yaratmıyor.

Meslek örgütleri, ücretli çalışan üyelerinin çalışma ve ekonomik koşullarına ilişkin işler yaparken teknik elemanların sendikalarda örgütlenmesini sağlayıcı yönde etkiye bulunmayı ısrarla gözetmeleri gerekiyor. Bununla beraber meslek örgütlerinin teknik elemanların sorunlarına ve taleplerine ilişkin sendikalarla beraber ortak çalışmalar yürütmeyi de önlere hedef olarak koyması gerekiyor. Bu yönlü yürütülen çalışmalarla teknik elemanların asgari ve azami ücretlerinin belirlenmesinde, hükümler ve patronlar üzerinde basınç oluşturulmasında,

çeşitli çalışma koşullarına ilişkin veya ekonomik başlıklarda kamu oyu yaratılmasında sendikalarla da ortak faaliyetler yürütmesi büyük önem taşıyor.

Meslek örgütleri ile sendikaların, ortaklaşa olarak teknik elemanların sendikal mücadeleye kazandırılması yönünde çaba harcaması ve bu yönlü çalışmalar yapması gerekmektedir. Bu kaygının bir ürünü Birleşik Metal İş Sendikası çatısı altında Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi, Metalürji Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi ve Elektrik Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi temsilcilerinin katılımı ile oluşturulan Teknik Elemanlar Bürosudur. Teknik elemanların sendikalaşması yönünde kanalları zorlayan Teknik Elemanlar Bürosu, teknik elemanların sendikalaşma yönünde bilinçlendirilmesini sağlamayı da önüne hedef olarak koymuş bulunuyor. Gerek işçilerin ve sendikal yapıların teknik elemanları kapsayıcı yönde düşünce yapılarının ve işleyişlerinin dönüştürülmesi gerekse kendi içlerinde ve işçilerle ortaklaşmış talepleri ile sendikal mücadele içinde yer alma yönünde teknik elemanların bilinçlendirilmesi için bu tip çalışmaların yaygınlaştırılması ve meslek örgütlerinin bu çalışmalarda yer alması gerekiyor.

Şimdi Teknik Elemanların ortak taleplerinin oluşturulması yönünde en azından bir tartışmayı başlatma amacı ile TEB'in önceden hazırlanmış olduğu on altı maddelik talepler aşağıda aktarılacak. Talepler

1. İş güvencesi.
2. Çalışma süreleri haftalık 45 saat olmalı vardiya süreleri buna göre tespit edilmeli.
3. Günlük normal çalışma süresinin dışında yapılan her türlü çalışma fazla çalışma sayılmalı. Ek ücret tabi tutulmalı ve çalışma hakkı saklı kalmalı.
4. Görevli olarak işyerinin dışına gönderilen teknik elemanların günlük normal çalışma süresi dışında yolda geçen süreler fazla çalışma olarak kabul edilmeli.
5. Yasal hafta tatili ve diğer yasal tatil günlerine, senelik ücretli izin günlerine, SSK'da verilen istirahat günlerine bir hak olarak tüm

teknik elemanlarca sahip olunmalıdır.

6. Teknik elemanlar evlilik, doğum vb. sosyal yardım haklarına sahip olmalı; evlilik, gebelik, doğum ve benzeri durumlarda bir süre ücretli izin kullanma hakları bulunmalıdır.

7. Ücret ve zamlarla ilgili olarak; teknik elemanlar için bir alt ücret baremi oluşturulmalı, iş grupları ve ücret değerlendirme kriterleri oluşturulup standartlaştırılmalı.

8. Günlük vardiya süresi içinde belirli dinlenme saatleri tanımlanmalı.

9. İşyerine gidiş gelişlerde ulaşım patronca sağlanmalı.

10. İşyerlerinde dinlenme saatlerinde kullanılabilecek uygun yerler tahsis edilmeli.

11. İşyerlerinde çalışanların başvuru ve kullanımına açık mesleki konuları içerir kütüphaneler oluşturulması yoluna gidilmelidir. Teknik elemanlara işleri ile ilgili eğitimler verilmeli ve bunların masrafları patron tarafından koşulsuz karşılanmalıdır.

12. İşyerlerinde, teknik elemanların çalışma koşullarının gerektirmesi durumunda kendilerinin de kullanabileceği soyunma odası, dolap ve duşlar bulunmalıdır.

13. İş güvenliği ve işçi sağlığı konularında, tüm çalışanlarla beraber teknik elemanların da çalışma koşullarının güvenilirliği ve sağlıklı olması ile ilgili çalışmalar yürütülmeli ve gerekli tedbirler alınmalıdır. Gerek duyulursa belirli sektörlerde bulunan teknik elemanlar, o sektörlerde olası rahatsızlıklara ilişkin periyodik sağlık kontrollerinden geçirilmelidir.

14. İşyerlerinde teknik elemanların da içinde bulunacağı iş güvenliği ve işçi sağlığı kurulları oluşturulmalı ve bu kurullar ilgili konularda belirli bir yaptırım gücüne sahip olmalıdır.

15. Teknik elemanların SSK kayıtları aldıkları ücretle uygun düşen dereceden yapılmalı ve primleri ona göre yatırılmalı.

16. İşyerlerinde çalışan teknik elemanların çalıştıkları işyerinde görev yetki ve sorumlulukları belirli olmalıdır. İşyeri ve görev değişiklikleri -sürekli olması durumunda- teknik elemanların rızası olmadan gerçekleştirilmelidir. ■

Yine 1 Mayıs geldi !

Ozan DEMİRCAN
Ziraat Mühendisi

Yaşasın! Bir 1 Mayıs daha geldi, çatı...

"Nerden de geldi, şimdi. Ne güzel rahabat oturuyorduk. Hükümetimiz sağolsun bizi Avrupa Birliği'ne de sokacak. Böylece Avrupa'daki yeşilciler, gaylar, anarşistlerle de ilişkilerimizi geliştiririz. Zaten dünya da küreselleşiyor. Hem kürenin içinde olmayan dışında olur.

Şimdi işin yoksa solculuk yapmaya başla. Yıllardır binbir emekle oluşturmuş olduğum bir kimliğim var; ona hael gelmesini istemem. Ben ki '77 1 Mayıs'na bile katılmış adamım, kesinlikle hael gelsin istemem. Gerçi bu 1 Mayıs'ı '77'deki gibi kutlamaya, örgütlemeye gerek de yok. Konjonktür farklarını gözardı edemeyiz.

1 Mayıs ne güne geliyordu ya? Aaa! Pazartesi gününe geliyor. Yıllık iznimin

yarısını daha geçen ay kullandım. İstanbul'un stresinden sonra yayla havası çok iyi geldi, valla! Öbür yarısını da yazın kullanacağım. Eh, denize de girmek lazım. Şimdi izin alacak olsam şirket anlayabilir 1 Mayıs'a gittiğimi. En iyisi bu sene 1 Mayıs'ı bensez kutlasınlar; ben eskiden çok katıldım."

Ben ise bu yıl 1 Mayıs'ın alanlarda kutlanmasının gerektiği bilinciyle katılacağım. Çünkü ben topluma, insanlığa ve kendime karşı sorumluluk duygularıyla hareket ediyorum.

Çünkü ben bu ülke ekonomisinin temel direği olan kamu işletmelerinin sadece birkaç aylık gelir karşılığında yerli ve yabancı patronlara devredilmesine tahammül edemiyorum.

Çünkü ben eğitim ve sağlık hizmetlerinin birer ticaret konusu haline gelmesine katlanamıyorum.

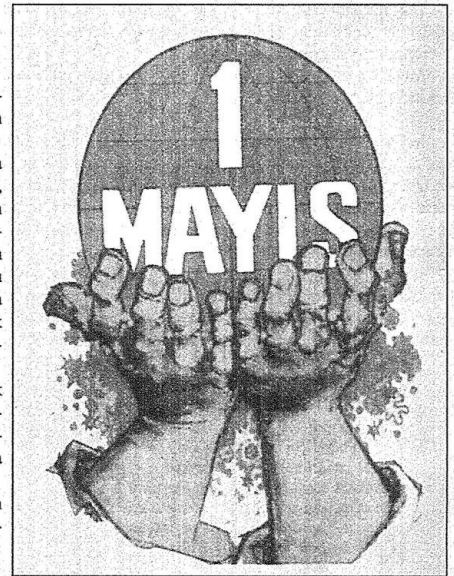
Çünkü ben yıllarca cinayetlerine göz yumdukları Hizbullahçı katilleri şimdi

"sapık" diye yutturmaya çalışanlardan nefret ediyorum; kinim var.

Çünkü ben Avrupa Birliği'nden insan hakları, demokrasi ve enternasyonalizm bekleyenlere yanlış yolda olduklarını, bu memleketi ve bütün memleketlerin kurtuluşunu sağlayabilecek olan işçi sınıfıyla birlikte, sınıfın bir ferdi olarak gür bir sesle haykırnak istiyorum.

Çünkü ben Kürt ve Türk emekçilerinin kurtuluşunun birlikte mücadeleyle mümkün olabileceğini düşünüyorum, onu da haykıracağım.

Ben bu yıl iyiden, güzelden yana olanlarla eşitlik ve özgürlüğü haykıracağım.

mühendislikte
ve
mimarlıkta

Ö L Ç Ü

Sayı: 50

Ocak - Nisan 2010

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: T. Soydan KENEŞ
Yayın Kurulu: Ali Hasan Bakır, Behice Çağlar, Bülend Tuna, Emin Çetin, Hüseyin Zambak, Kadir Günaydın, Murat

Akad, Ozan Demircan, Özlem Ergüz, T. Soydan Keneş.

Ölçü: TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Fizik Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Gemi Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Gıda Mühendisleri Odası İst. Temsilciliği, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası İst. Şubesi, İnşaat Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Jeoloji Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Kimya Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Maden Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Makina Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Metalürji Mühendisleri Odası İst. Şubesi, Mi-

marlar Odası İst. Büyükkent Şubesi, Orman Mühendisleri Odası İst. Şubesi ve Ziraat Mühendisleri Odası İst. Şubesi'nin Ortak Yayın Organıdır.

Yayıma Hazırlayan : Gülgün ERÇİN

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi : Taksim Cad. Stüdyo Ap.

No : 15/4 Taksim - İSTANBUL

Tel / Faks : (212) 249 40 56

Basıldığı Yer : Kayhan Matbaası